

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 12 • LETO: XXIX

JESENICE, DNE 27. MARCA 1980

Náš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

PETINTRIDESET LET INVENTIVNE DEJAVNOSTI V ŽELEZARNI

Letos bo poteklo petintrideset let, odkar je bil v katalog inovacij vpisan prvi inovator in sicer Ivan Capuder, delavec v gradbenem oddelku. Temu prvemu novatorju je v letu 1945 sledilo še 49 novatorjev, ki so zaorali ledino inovacijske dejavnosti v jeseniški železarni, ki je igrala pomembno vlogo pri obnovi in izgradnji domovine. Bila je tudi kovačnica kadrov za celotno jugoslovansko črno metalurgijo. Poleg največjega deleža surovega jekla za jugoslovansko gospodarstvo so kadri iz Železarne sodelovali pri gradnji novih industrijskih objektov.

Če celotno dobo petintrideset let razdelimo v petletna obdobja, bomo videli, da smo v prvih petih letih imeli kar 772 tehničnih izboljšav, ali kar 155 poprečno na leto. V prvem petletnem obdobju je bilo najbolj plodno leto 1946, v katerem je bilo uveljavljenih kar 211 predlogov. V letu 1947 150, v letu 1948 170 in v letu 1949 195 inovacijskih predlogov. To, manj kot štiri in pol letno obdobje, je bilo po številu predlogov v

vseh petintridesetih letih med najbogatejšimi. Iz razgovorov z novatorji iz teh let je razvidno, da so leti s svojimi predlogi večkrat reševali

tudi vprašanja redne proizvodnje, kajti v teh letih se je normalna proizvodnja, zaradi pomanjkanja rezervnih delov in drugega, večkrat reševala le z uspešnimi novatorskimi predlogi.

V letih 1950 do 1955 pa je zabeležen največji padec inovacijske dejavnosti. V teh letih je bilo skupno realiziranih le 334 predlogov ali poprečno na leto 67. V letu 1954 je

(Nadaljevanje na 8. strani)

KREPI TI USTAVNO VLOGO SINDIKATA V ŽELEZARNI

Kakor smo na kratko že poročali, je bila pretekli petek, 14. marca redna delovna in volilna konferenca zveze sindikatov Železarne, kateri je prisostvovalo 72 % izvoljenih delegatov, poleg številnih gostov. Delegati so že z vabilom prejeli obsežno poročilo o delovanju konference osnovnih organizacij sindikata Železarne v preteklem letu, ki ga je dopolnil še predsednik in drugi poročevalci na konferenci. Na konferenci so izvolili nov izvršni odbor in za predsednika ponovno Štefana Ščerbiča ter komisije izvršnega odbora.

Čeprav je bilo v preteklem letu mnogo narejenega in se je precej okrepila tudi samoupravljalna zavest delavcev, z rezultati ne moremo

biti povsem zadovoljni, je v uvodu dejal predsednik Ščerbič. V lanskem letu smo naredili manj kot smo našli (Nadaljevanje na 2. strani)

V PONEDELJEK VOLITVE IN REFERENDUM

Delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v Železarni so sklenili, da bomo v p o n e d e l j e k, 31. marca, izvedli:

- volitve delegatov samoupravnih organov SOZD Slovenske železarne (delavski svet, zbor Interne banke in odbor samoupravne delavske kontrole) ter

- referendum za sprejem sprememb samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo železarna Jesenice.

V nekaterih temeljnih organizacijah bodo ta dan izvedli še nadomestne volitve delegatov za lastne samoupravne organe ali delegacije, pa tudi referendum o tistih samoupravnih splošnih aktih, ki jih doslej še niso sprejeli.

OB SPREJEMANJU SPREMENB SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽITVI

Čeprav se nam zdi, da velikokrat preveč pišemo o posameznih vprašanjih pa vendar ne moremo mimo nekaterih, ki se pojavljajo pri naši samopravni normativni dejavnosti ali sprejemanju samoupravnih splošnih aktov.

K takemu uvodu nas sili vsebina pripomb, ki so bile izrečene na

(Nadaljevanje na 2. strani)

KRIZA PRI ENERGETIKI IN SUROVINAH

Naše obdobje je obdobje surovin, energije in hrane. Boljše povedano, borba za pridobitev teh dobrin. Čas po drugi svetovni vojni ni prinesel le formalne osvoboditve izpod kolonializma mnogim narodom, katerih dežele so veljale za tradicionalne proizvajalke surovin, ampak tudi osveščenost, da ne bodo več živeli v podjarmljenem položaju.

Razvitemu svetu je že takrat pričelo primanjkovati surovin in energije, kar je istočasno povzročalo povečanje cen. Zato je prišlo v začetku osemdesetih let do prve krize v preskrbovanju z nafto, nekaj let za tem pa do druge, ki so jo občutile zlasti dežele tretjega sveta. Ta kriza še traja in bo prisotna z večjimi ali manjšimi amplitudami do konca stoletja. Nek finančni strokovnjak je zapisal, da se nam bo

leta 1990 današnja cena nafte zdela smešno nizka v primerjavi s cenami, ki bodo takrat veljale.

Še pred nekaj leti je veljal sodček nafte 11 dolarjev, kar znese le 1,33 din na liter surove nafte; iz tega se vidi kako podcenjena je bila ta energija in kako veliko škodo na področju trdnih goriv je povzročila. Množično zapiranje in opuščanje

(Nadaljevanje na 2. strani)

BOLNIM BOLJŠE VARSTVO

V času, ko se borimo za znižanje stroškov, nemalokrat omenjamo tudi delovni čas in produktivno zaposlovanje. Oba pojma sta med seboj tesno povezana. Čim boljše namreč izkoriščamo delovni čas, manjše število delavcev potrebujemo. Te zveze bi se morali dobro zavedati na vsakem koraku, kajti živo — produktivno delo človeka postaja iz dneva v dan dražje.

Med notranje rezerve, uporabimo za boljše razumevanje že nekoliko obrabljjen pojem, spada tudi znižanje odsotnosti z dela. Med tem, ko smo ji v Železarni nasploh odprli vrata (leta 1963 beležimo 14,6 % skupno odsotnost, leta 1968 — 15,2 %, leta 1973 — 15,6 %, leta 1978 — 17,8 % in lani 19,1 %), smo jih za bolezensko odsotnost lani odprli na stečaj (leta 1963 smo imeli 6,6 % bolezenske odsotnosti, leta 1968 — 7,1 %, leta 1973 — 5,7 %, leta 1978 — 7,3 % in lani 8,0 %).

Da bi v bodoče »zgrabili« za roge, smo se sestali obratni

ambulantni odgovorni delavci Železarne, zdravniki TOZD Obratna ambulanta in predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Na sestanku smo skušali poenotiti gledišča do tega problema in se dogovoriti za usklajeno delo izvajalcev in uporabnikov zdravstvenega varstva

Poudarjeno je bilo, da je bolezenska odsotnost zelo kompleksen pojav (je tudi družbeno ekonomska kategorija, reakcija delavcev na razmere v temeljni organizaciji in v širšem družbenem okolju), ki ga je

(Nadaljevanje na 2. strani)

110
LET ŽELEZARSTVA
30
LET DELAVSKEGA
SAMOUPRAVLJANJA

Sodelavka laborantka v obratni ambulanti (IK)

STABILIZACIJSKA PRIZADEVANJA NAS OBVEZUJEJO TUDI ZA HITREJŠE URESNIČEVANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Tako v resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije in SFR Jugoslavije za obdobje 1976 — 1980, v l. 1980, kakor v usmeritvah aktivnosti pri uresničevanju družbenoekonomske politike gospodarske stabilizacije v letošnjem letu, ki so jih sprejele družbenopolitične organizacije SR Slovenije, je v ospredju naloga hitrejšega uveljavljanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in uveljavljanje položaja delavcev v združenem delu, kakor ga opredeljuje ustava in zakon o združenem delu, kot temeljni pogoj za dolgoročno stabilizacijo gospodarskih in družbenih gibanj.

Danes prav gotovo ni temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti, oziroma sredine v naši železarni, kjer ne bi razmišljali pa tudi sprejemali konkretnih akcijskih programov za uresničevanje politike ekonomske stabilizacije. Vendar pa se ti programi prvenstveno nanašajo na tako imenovane ekonomske kazalce — izvrševanje plana, produktivnost, izboljševanje izplačila, krepitev delovne in tehnološke discipline, varčevanje, predvsem z energijo in podobno — mnogo manj ali skoraj nič pa na hitrejše uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, nadalje združevanje dela in sredstev, uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov iz skupnega prihodka, združevanju dohodka, svobodni menjavi dela ter uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela.

Naj še enkrat v tej zvezi citiramo misli predsednika Tita na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, ko je dejal: »Da bi dosegli večjo produktivnost, nas čaka pomembna naloga, da izboljšamo sistem delitve po delu, tako da bo postal glavna spodbuda za produktivnost in tudi za uspešnejše upravljanje in učinkovitejše poslovanje splohe. Seveda pa je pogoj za to, da delavci razpolagajo s celotnim dohodkom, kar jih bo resnično uveljavljalo kot gospodarje svojega dela in rezultatov dela.

Na tem področju imamo v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih naše delovne organizacije še mnogo nedorečenega. Prav gotovo nam bodo sprejete aktivnosti za uresničevanje politike ekonomske stabilizacije, kot so navedene zgoraj, prinesle določene rezultate. Pa vendarle bi morali vedeti, da bi za doseganje dolgoročneje stabilizacije gospodarskih in družbenih gibanj, mnogo več pozornosti in aktivnosti morali posvetiti uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v TOZD in v delovnih skupnostih. Danes marsikje poskušamo z različnimi parcialnimi rešitvami izkazovati »stabilizacijsko pripadnost«, ne poglabljamo pa se dovolj v dolgoročneje rezultate, ki nam naj jih bo zagotovilo le dosledno uresničevanje zakona o združenem delu in drugih sistemskih rešitev. Za to pa je potrebnega mnogo več znanja, boljše poznavanje razvojnih zakonitosti in podobno, za kar največkrat nismo preveč navdušeni, pa tudi mnogo več politične iniciative in angažiranosti vseh socialističnih in demokratičnih ustvarjalnih sil.

PRIPRAVA PLANSKIH DOKUMENTOV V OBČINI JESENICE ZA OBDOBJE 1981–1985

Aktivnosti v TOZD, samoupravnih interesnih skupnostih in v krajevnih skupnostih pri pripravi planskih dokumentov v občini Jesenice za obdobje 1981–1985 so v polnem teku. Vendar je potrebno, da vzporedno s tem samoupravne organizacije in skupnosti, družbene politične organizacije, strokovne in raziskovalne ustanove odprejo razpravo o tistih ključnih nalogah, ki naj bi zaradi svoje pomembnosti v naslednjem srednjeročnem obdobju našle mesto v dogovoru o temeljnih družbenega plana občine Jesenice 1981–1985.

(Nadaljevanje na 7. strani)

V MARCU VEČINA TOZD POD PLANOM ZARADI POMANJKANJA VLOŽKA

V marcu smo imeli še večje težave kot v februarju zaradi premajhnega dohodka vložka iz tujih virov. Operativne programe skupne proizvodnje bodo predvidoma dosegle naslednje temeljne organizacije združenega dela:

Livarna, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna in Žebjarina.

Operativnega programa skupne proizvodnje predvidoma ne bodo dosegle temeljne organizacije združenega dela:

PLAVŽ: Težave so imeli s slabo kvaliteto koksia in pomanjkanjem kisika, pa tudi stanja plavža št. 1 je slabo.

JEKLARNA: V martinarni so obratovala SM peči zaradi pomanjkanja grodla s precej večjim deležem jeklenega odpadka v vložku, kot je načrtovano. Poleg tega je tri dni obratovala s štirimi namesto petimi SM peči. Elektro jeklarna bo zaostala za načrtovano proizvodnjo predvsem zaradi raznih zastojev.

VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL: Glavna vzroka za nižjo skupno in gotovo proizvodnjo sta v zastojih na valjarskem ograjdu štekel in premajhni dobavi vložka iz tujih virov.

VALJARNA ŽICE IN PROFILOV: Vzrok za nižjo skupno proizvodnjo je pomanjkanje vložka.

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE: Zaradi pomanjkanja vložka ta valjarna dva dni ni obratovala.

PROFILARNA: Načrtovana skupna in gotova proizvodnja ni bila dosežena zaradi pomanjkanja vložka.

VRATNI PODBOJI: Dosežena je bila nekoliko nižja proizvodnja zaradi zelo razdrobljenega asortimenta.

JEKLOVLEK: Primanjkovalo je vložka v načrtovanem proizvodnem asortimentu.

ELEKTRODE: Težave s proizvodnjo so bile predvsem zaradi prepozne dobave feromangana iz uvoza.

KREPITI USTAVNO VLOGO SINDIKATA V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

črtovali z družbenim planom, precejšen zaostanek pa imamo tudi pri nadaljnji krepitvi samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, ki zagotavljajo, da bodo delavci resnično postali gospodarji svojega dela in rezultatov dela. Predsednik je menil, da precejšnja krivda leži na strokovnih službah, ki niso pripravile ustreznih samoupravnih aktov, ki bi pomenili nadaljnji korak pri urejanju dohodkovnih odnosov v TOZD in delovnih skupnostih.

Pri analizi delovanja je predsednik ugodno ocenil dejstvo, da so se v preteklem obdobju predvsem okrepile osnovne organizacije sindikata in temeljni organizaciji, kjer se praktično brez njihove prisotnosti ne dogaja ničesar. Kljub temu pa tudi v bodoče, je poudaril, ostaja prednostna naloga – krepitev osnovnih organizacij sindikata. Slabše so se uveljavile sindikalne skupine, v katerih predvsem delegati izvršnih odborov osnovnih organizacij niso v celoti odigrali svoje vloge, predvsem v pogledu obojestranskega prenašanja informacij.

Predsednik je za tem konkretno opredelil bodočo programsko usmeritev osnovnih organizacij sindikata in naloge, ki jih v Železarni moramo hitreje in bolj odgovorno uresničevati, da bi pospešili dosledno uresničevanje dohodkovnih odnosov in sploh hitrejši razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

Daljši čas se je Stefan Šterbič zadržal tudi pri vprašanju inovacijske dejavnosti v Železarni, s katero moramo pospeševati gospodarski in splošni družbeni napredek, kar pa je pogojeno tudi z večanjem znanja. Govoril je tudi o rezultatih in nalogah množične inventurne dejavnosti in vlogi sindikata v zvezi s tem.

V svojem poročilu je predsednik zelo ugodno ocenil dobro organizacijo informiranja v Železarni in sploh informiranje delavcev, čeprav se včasih še za neuspeh kakšne akcije izgovarjamo na slabo obveščenost delavcev. Za to pa ni dovolj samo dobra informacija, temveč tudi interes delavcev da prek informacij aktivno spremljajo dogajanja v TOZD, delovnih skupnostih in Železarni kot celoti.

Govornik je omenjal tudi delovanje zveze socialistične mladine in skupna prizadevanja za njeno večjo angažiranost in vključevanje v vse tokove družbenega življenja in dela. Veliko pozornost v svojem poročilu pa je namenil delovanju delegatskega sistema v Železarni in množici delavcev, ki so vključeni v ta sistem. Dotaknil se je tudi nadaljnjih prizadevanj za izpolnjevanje samoupravne organiziranosti v Železarni in dal tudi nekaj pobud za razmišljanje.

Ko je ocenjeval prizadevanja pri urejanju delovnih in življenjskih razmer delavcev je menil, da smo dosegli določene premike, vendar pa bodo v bodoče potrebna še bolj organizirana prizadevanja. Pomembni rezultati so bili doseženi tudi na področju izobraževanja in usposabljanja delavcev tako za delo, kakor za samoupravno delovanje.

Po tem, ko je predsednik Šterbič ocenil in opredelil naloge na področju

ju družbene samozaščite in splošnega ljudskega odpora, se je daljši čas zadržal pri nalogah v zvezi z uresničevanjem politike gospodarske stabilizacije in pozitivno ocenil sedanja prizadevanja v Železarni.

Po poročilih blagajnika in predsednika nadzornega odbora je sledila razprava, v kateri je sodelovalo enajst delegatov in gostov. Govorniki so v svojih razpravah izpostavili vsa trenutno najbolj aktualna vprašanja in naloge, o čemer pa bomo več poročali v naši prihodnji številki Železarnja.

Kot že rečeno so na konferenci ponovno izvolili za predsednika izvršnega odbora konference osnovnih organizacij Železarnje Stefana Šterbiča, za člane izvršnega odbora pa še: Joža Ulčarja, Antona Andreuzzijskega, Albina Jakopiča, Mladena Azinovića, Janeza Ovna, Saša Pibra, Janeza Novaka, Tončka Divjak, Vlada Repeta, Dušana Thalerja, Francija Pogačnika, Slavka Sušnika, Staneta Repovža in Antona Koširja.

Posamezne komisije pa bodo vodili naslednji tovariši: za samoupravljanje in gospodarjenje Stane Repovž, za kulturo in izobraževanje Miro Skube, za oddihe in izlete Marica Simon, za kadre Valentin Kliner, za inovacije in novatorstvo Janez Faletič, za športno rekreacijo Aleš Lagoja in za odlikovanja Stane Rev, nadzorni odbor pa bo vodil Emil Kristan. Za delegata v občinskem svetu zveze sindikatov so izvolili Branka Iskra in Alojza Avguštna.

V PONEDELJEK VOLITVE IN REFERENDUM

(Nadaljevanje s 1. strani)

osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo železarna Jesenice. Naj-

prej je treba pojasniti zakaj te spremembe. Po sprejetju naših pravilnikov o delovnih razmerjih na delavskih svetih TOZD in delovnih skupnostih, se je pojavila potreba, da poglavje samoupravnega sporazuma o združitvi o delovnih razmerjih dopolnimo z vsebino pravilnikov. Istočasno pa izpolnimo zakonsko določilo, da delavci z osebnim izjavljanjem sprejemajo osnove in merila za urejanje delovnih razmerij.

Iz povedanega torej sledi, da je navedena vsebina osnutka že dogovorjena in po temeljnih organizacijskih sprejetih. Potrebna je samo njena formalna uskladitev. Torej, ne gre za nove stvari, zaradi katerih bi na široko odpirali razpravo, ampak za že dogovorjene. S tem pa ne mislimo, da je vsaka pripomba neupravičena in vsaka iniciativa slaba. Izhajajo samo iz objektivnih okoliščin, ki zaenkrat še niso v sebi tudi kategorije pri odmeri dopusta, kot nek anahronizem, ki ga bo odpravil nov samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Različne oblike delovnega časa pa so samo možnost, da posamezna temeljna organizacija zaradi večje produktivnosti in boljše dela vpelje tudi kakšno neklasno obliko, če ji delovni proces to dopušča.

Ne da bi povsem podrobno obravnavali vse pripombe in brez pretenzij, da je samo tisto, kar je ponujeno, edino sprejemljivo, je ta prispevek namenjen le razjasnitvi namena sprememb in sprejemanja na referendumu. Zato gremo lahko na referendum brez pomislekov, da je tisto kar sprejemamo vsiljeno ali da smo obšli delavčeva hotenja, pravice in dolžnosti, saj so spremembe le skupni imenovalci že dogovorjenih razmerij in se njih slabih točk zavedamo.

Janez Poljšak

VSI NA REFERENDUM IN VOLITVE V PONEDELJEK, 31. MARCA

BOLNIM BOLJŠE VARSTVO

(Nadaljevanje s 1. strani)

mogoče obvladovati le s poglobljenim strokovnim delom, s teamskim delom.

Analize kažejo, da gre tudi za zlorabo bolezenske odsotnosti, predvsem mlajših delavcev, starih med 20 in 30 let, vendar bi s kampanjsko in nepremišljeno akcijo za znižanje bolezenske odsotnosti lahko naredili več škode kot koristi. Ker imamo v obratni ambulanti in v Železarni strokovnjake, ki bi ob podpori »zdravega jedra« delavcev in delovnih skupin ukrotili naraslo reko z usmeritvijo v svojo strugo, pozivamo vse delavce k tvornemu sodelovanju.

Postavili smo si skupni cilj – v letu 1980 bomo za pol odstotka znižali bolezensko odsotnost, ob tem pa

bomo skušali bolnemu delavcu nuditi boljše zdravstveno varstvo, preprečevati pa bomo zlorabe bolezenske odsotnosti.

Za realizacijo tega cilja je potrebno pripraviti vrsto ukrepov, zato smo formalizirali strokovno grupo, o katerih vas bomo seznanili v eni od prihodnjih številki Železarnja, in sproti spremljanje dogovorov.

Prepričali smo se, da zdravniki obratne ambulante niso ujeti v svoje lastne nazore in v lastno poklicno etiko, kar zgovorno priča stavek, ki ga je izrekel eden od članov zdravniškega kolektiva, kličite nas na sestanke, na katerih boste obravnavali bolezensko odsotnost, in so pripravljeni preprečevati zlorabljanje »bolezenske« zato, da se bodo lahko boljše posvetili resnično bolnim delavcem.

Predsednik sindikata Železarnje Stefan Šterbič poroča konferenci o delu v preteklem letu (IK)

KRIZA PRI ENERGETIKI IN SUROVINAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

rudnikov premoga je na eni strani ogrozila stotine tisočev delavcev, ki so izgubili delo, na drugi strani pa zanemarjanje tako pomembnega energetskega vira.

Kako nesmiseln se nam je takrat zdel projekt uplinjanja velenjskega lignita, da smo ga opustili, kljub velikim stroškom in izgubi; danes najbrž ne bi več tako ravnali.

Kako naprej? Zaostritev v energetski krizi lahko povzroči na eni strani politično napetost in tako nevarnost svetovnega požara, na drugi pa sigurno vodi v pridobitev novih, verjetno danes nam še nepozabljenih medijev. Nekaj pa je že danes sigurno: prav gotovo to ni atomska energija, predvsem zaradi ne prevelikih zalog rude in varnosti obratovanja.

Kakšen je položaj naše železarnje v tem trenutku in v letih pred nami? S prehodom na zemeljski plin smo sprostili znatne količine mazuta. Z ustavljanjem SM peči, ki so glavni porabniki mazuta z nizkim žvplom, zaradi tehnoloških in ekoloških potreb, in z uvajanjem elektro postopka pri pridobivanju jekla, bo Železarna ostala na dveh medijih: elektro energiji in na že prej omenjenem zemeljskem plinu. Ali je to jamstvo, da se nam ni potrebno bati naslednjih valov kriz? Sploh ne, krize bomo le drugače občutili.

Elektro energija je domača in takšna naj bi tudi ostala. Nekaj drži, da je Slovenija že skoraj 80 % izkoristila vodne potencialne, pa vendar imamo še nekaj možnosti, če pokvarimo tudi del okolja, v katerem živimo in smo nanj tako ponosni. Dotok zemeljskega plina, ojačan še z južnim krilom in napajanjem iz afriških dežel, bo zmeraj odvisen od splošne politične klime v svetu. Ne toliko zaradi količin, kot zaradi cene. Nekaj pa nam mora biti jasno: Slovenija v prihodnosti ne more pričakovati poceni energije; višje cene bomo morali kompenzirati z našo, še prigrigorovno marljivostjo. Pa smo mar res še taki, se sploh še tako obnašamo? Trenutki stremnitve prihajajo, čimprej bo do tega prišlo, lažje bomo delali.

Kako pa je s surovinami? Začnimo s koksom, ki je prav za prav del energetike, pa mu tega statusa v Jugoslaviji ne priznavamo. Ves premog, potreben za koksiranje, danes in tudi v prihodnje moramo uvoziti. Pri 650.000 tonah elektro jekla, ki naj bi ga izdelali na Jesenicah po letu 1983, rabimo med 50 in 60.000 tonami belega surovega železa ali toliko, da to pokrijemo z obratovanjem enega plavža. Druga možnost pa je nabava belega surovega železa iz drugih železarn, kar nam že danes povzroča težave. Tudi domače rude ni dovolj, ali je vsaj v prihodnjih letih ne bo, ker je RMK Zenica v preteklosti več vlagal v metalurške kapacitete kot v rudnike. Ruda sicer ni bogata, je pa domača.

V jeklarni pa se bomo srečali še s težjim problemom, to je z zagotovitvijo jeklenega odpadka. Poleg domačega zbira, ki se povečuje, saj vlagamo v njegovo mehanizacijo, so resni viri še kasacija ladij in uvoz.

Domači zbir, realno gledano, lahko še povečamo, vendar bomo pri tem morali paziti tudi na prisotnost spremljajočih elementov (Cu, Sn, Cr, itd.), ki se nam že pri današnjih količinah pojavljajo v prekomerni koncentraciji. Če SM-postopek še do neke mere prenese tak odstotek nečistoč, zaradi dodajanja belega surovega železa, pa elektro-postopek tega ne more.

Pri uvozu imamo tri pomembne dobavitelje jeklenega odpadka: v Evropi sta to Sovjetska zveza in Bolgarija, ostane pa še prekomorska Amerika, ki je sploh največji izvoznik. Realnost teh virov je tudi v prihodnje, z izjemo Bolgarije, ki prehaja na lastno elektro-metalurgijo. Za uvoz pa so potrebne devize, ki jih lahko ustvarimo le z izvozom naših izdelkov. Dolgoročni aranžmani nam bodo še kako potrebni.

Kasacija ladij se realno lahko še poveča. Njeno nihanje je neizbežno, odvisno pa bo od povpraševanja ladijskega prostora za prevoz. Zato morajo Slovenske železarnje tudi v bodoče podpirati razvoj Brodospasa kot našega edinega podjetja specializiranega za razrez ladij.

Kakšno vlogo bodo v prihodnje odigrale metalizirane pelete, je prav v tem trenutku težko reči. Njihova proizvodnja je bazirala na ceneni železovi rudi ob istočasno bogatih nahajališčih zemeljskega plina, ki pa tudi ni imel cene. To pa danes ni več res, zato lahko pričakujemo visoko ceno kovinskih peletov, ki bodo pogosten vir za seboj tudi jeklene odpadke.

Od zbira v Železarni sami naj omenim najprej lastni odpadki, ki ne bo naraščal, saj ga bo z vlivanjem slabov na konti livu relativno manj. Predelavo talilniških odpadkov bomo morali še pojačati, saj je le-ta tudi v prihodnje konstanten vir. Z discipliniranim delom pa moramo te odpadke tudi porabljati v procentualno znosnem odnosu.

Zavedati se moramo, da elektro postopek uvajamo ne zaradi poceni jeklenega odpadka, ampak predvsem zaradi prehoda na drugi vir energije in kot substitucijo za zastareli SM-postopek. Zavedati se moramo vseh težav in zapletenosti okoli jeklenega vložka, zlasti še zaradi tega, ker tudi ostale jugoslovanske železarnje prehajajo na elektro-jeklo, tudi tiste, ki so do včeraj trdile, da se razvijajo na domačih surovinah, vključno železovi rudi in pa koksu. Ne bojimo se za svoj obstoj, želimo le več dialogov in zdrave konkurence; če bomo k temu pristopili pošteno, se nam ni treba bati, da bi fužinarstvo pod Karavankami stagniralo. Porok za to pa mora biti tudi naša pripravljenost, da se prilagodimo novim pogojem.

-ec

DELEGATKA IMA BESEDO

Na delegatskem področju še nimam nobenih izkušenj, ker sem pač šele dve leti zaposlena v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje. Delegatsko funkcijo v osnovni organizaciji ZSMS v naši delovni skupnosti pa sem prevzela šele pred nekaj dnevi, za menoj je šele prva, konstituantna seja novega odbora.

Zdenka Vrtačnik je v tej osnovni organizaciji prevzela skrb za idejno-politično dejavnost. Kot administrativni tehnik združuje delo v centru za proučevanje samoupravljanja in informiranje, hkrati pa ob delu študira na višji upravni šoli.

Iztočnico v najinem razgovoru so spodbudile kritične pripombe na račun mladih, ki so jih navajali nekateri delegati, ki so predhodno sodelovali v tej rubriki.

Zdenka Vrtačnik

Mladi se ne znajo vživeti v kolektiv, nimajo ustaljenih delovnih navad, izostajajo z dela, niso usposobljeni za poklice... Kaj bo povedala Zdenka v obrambo svoje generacije?

Kar zadeva mene in moje bližnje sodelavce mlajšega rodu, odločno zavračam to oceno. Na račun drugih mladih, recimo iz proizvodnje, sem res slišala ali brala kakšno pikro. Nekaj resnice bo najbrž res na tem. Vsaka trditve pa ima svoj vzrok in med njimi bo tudi ta, da se delovodje, učitelji, mentorji ne znajo – ali nočejo – posvetiti problemom mladih, jih vzgajati, pritegniti k delu, vključiti medse.

Za sebe in svoje sovrstnike ste odklonili posploševanje slabosti, čeprav jih ne izključujete. Ali mislite, da ima na te slabosti lahko kakšen vpliv stopnja izobrazbe ali narodnostna pripadnost?

Nikakor! Manj izobraženi so lahko prav tako dobri delavci ali samoupravljalci, pa tudi obratno. O narodnosti – vsi smo Jugoslovani! Osebo ne delam nobenih razlik tudi v privatnem življenju ne. Odnos do dela in razvitost delovnih navad pa

AKTIVNOST ORGANIZACIJ ZSMS PRI URESNIČEVANJU POLITIKE GOSPODARSKE STABILIZACIJE

Na osnovi že sprejetih stališč in usmeritev v predsedstvu SFRJ, zvezi komunistov in SZDL, za odločnejše preseganje sedanjih gospodarskih težav in zagotavljanje pogojev za stabilen in vsestranski družbeni in gospodarski razvoj, so v Zvezi socialistične mladine Slovenije sprejeli program in usmeritve delovanja organizacij ZSMS pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije, ki je v celoti objavljena v šesti številki delegatskega Poročevalca, dne 19. marca.

Za mlado generacijo nedvomno pomenijo aktivnosti v nadaljnjem razvoju socialističnih samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov osrednje vprašanje. Zato, poudarjajo v dokumentu, se bo ZSMS kot del fronte organiziranih socialističnih sil, v okviru svojih aktivnosti dosledno zavzemala in vključevala v izvajanje politike ekonomske stabilizacije. To pa seveda zahteva popolno mobilizacijo vseh članov, organizacij in organov na vseh ravneh in seveda tudi ustrezno akcijsko in programsko usmeritev.

Mladi se bodo v okviru svojih aktivnosti prizadevali za nadaljnjo krepitve materialne baze družbenega dela, za večjo reproduktivno in akumulacijsko sposobnost gospodarstva. Vzporedno s tem pa bo njihova aktivnost usmerjena tudi v boljše koriščenje proizvodnih kapacitet in družbenih sredstev, zavzemali pa se bodo tudi za hitrejši razvoj množične inventivne dejavnosti in za večjo produktivnost dela.

Aktivnost članov ZSMS in vseh mladih pa bo veljala tudi doslednemu upoštevanju zakona o združenem delu in drugih sistemskih opredelitev. V okviru tega bo posebna pozornost mladih veljala aktivnostim za nadaljnji razvoj dohodkovnih odnosov, združevanju dela in sredstev in uveljavljanju načel delitve po delu.

Mladi bodo v okviru konkretnih akcij, ki jih že vodijo, nadaljevali zlasti z akcijami delovno tekmovalnega značaja, varčevanja in z akcijami zbiranja sekundarnih surovin ter s krepitvijo mladinskega prostovoljnega dela. V prizadevanjih za uresničevanje politike ekonomske stabilizacije, sa morajo vsi člani ZSMS angažirati po naslednjih vprašanjih:

» vse osnovne organizacije ZSMS morajo svoje naloge v tem letu programsko usmeriti v funkcijo uresničevanja razvojne politike in politike ekonomske stabilizacije — bolj kot doslej morajo uresničevati vlogo delegatov v samoupravnih organih v OZD in koordinirati aktivnosti z vsemi ostalimi subjekti — pravočasno in redno analizirati rezultate gospodarjenja v TOZD, uspehe v učenju in študiju in se dogovoriti za konkretne oblike aktivnosti zveze socialistične mladine.

Pri uresničevanju vseh teh nalog ima še posebno odgovornost občinska konferenca ZSMS, je poudarjeno v programu aktivnosti, ki mora mobilizacijsko vplivati na vse osnovne organizacije, ki bodo morale aktivno sodelovati tudi pri sprejemanju srednjeročnih planov razvoja v letih 1981–1985. V teh prizadevanjih je vloga in naloga občinskih konferenc, da spodbujajo aktivnosti, povezujejo stališča in interese izražene v razpravah in pomagajo delegacijam in delegatom, da bodo izražali usklajena stališča ZSMS v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti. Le sodelovanje mladih vseh struktur in iz vseh okoliščin lahko zagotovi, da bodo v planih izraženi trajni in neposredni interesi mlade generacije. V ta okvir nalog sodi tudi načrtovanje kadrovskih potreb OZD, nakazovanje izobraževalnih potreb mladih in razreševanje stanovanjskih vprašanj mladih.

Program aktivnosti ZSMS v letu 1980 pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije v nadaljevanju navaja zelo konkretno naloge mladih pri uresničevanju nalog, ki izhajajo iz resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976–1980 v letu 1980. V programu aktivnosti je posebej poudarjeno, da je v vsa ta prizadevanja potrebno vključiti tudi delovno tekmovalne akcije, ki jih ima v svojem programu ZSMS. Sem sodita akcija za »izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca« in akcija »najboljše osnovne organizacije združenega dela«, kakor tudi letos spodbujena akcija za zbiranje odpadnih materialov, ki se lahko uporabljajo kot sekundarne surovine. Mladi v izobraževanju pa se morajo še bolj prizadevati za izboljšanje pogojev in kvalitete izo-

brazovanja oziroma izobraževalnih programov. Še naprej pa bo ZSMS razvijala vse oblike mladinskega prostovoljnega dela.

Ena temeljnih nalog ZSMS, kakor smo že poudarili, je, da množično v ta prizadevanja vključuje vse dele mlade generacije v skupni akciji v okviru fronte organiziranih socialističnih sil, na čelu z Zvezo komunistov Jugoslavije. Mladi v organizacijah združenega dela morajo pri opredeljevanju in izvajanju teh nalog tesno sodelovati in koordinirati aktivnosti z zvezo sindikatov, zvezo komunistov, kakor tudi s samoupravnimi in poslovnimi organi.

GESLO LETOŠNJEGA PRAZNIKA: REHABILITACIJA INVALIDOV— DOLŽNOST IN PRAVICA

Prva pomladna nedelja je vsako leto mednarodni praznik invalidov. Ta dan vedno bolj prerašča v utrjeno tradicijo, vsakoletna gesla, ki jih razglasi Zveza društev invalidov Slovenije soglasno z republiško konferenco socialistične zveze, pa so jasna, razumljiva in trajno aktivna v uresničevanju vseh nalog varstva invalidov po izdelanih in sprejetih programih.

Prvo geslo je bilo leta 1973 »Invalid — tvoj tovariš«. In od tega leta dalje se vsako leto v tem času odvijajo najrazličnejše aktivnosti invalidov, ki obeležujejo ta praznik. Akcije niso omejene le na en dan, temveč se v duhu vsakoletnega gesla odvijajo skorajda vse pomladne mesece. Kot rdeča nit pa se na vseh številnih aktivnostih vleče tisto osnovno in glavno poslanstvo praznika, da invalidi niso izolirane osebe v svojih sredinah, temveč resnično enakopravni graditelji in oblikovalci naše samoupravne socialistične družbe. Ob tem je treba poudariti, da se je družbeni interes za invalidsko problematiko v zadnjih letih zelo povečal. Spoznana je bila gospodarska in socialna prednost reševanja teh problemov, seveda pa je veliko ostalo še neresenega. Poznamo primere iz vsakdanje prakse, da se včasih povsem rušijo načela varstva invalidov za katere se zavzemamo. Verjetno ni treba poudarjati, da tudi v nekaterih delovnih organizacijah na invalide gledajo drugače, izogibajo se njihovega zaposlovanja in podobno.

Velikokrat govorimo o rehabilitaciji invalidov, ki se nanaša na človekovo vrednost in dostojanstvo, ekonomiko, produktivnost, solidarnost, pomoč drugim, družbene dolžnosti in pravice ter podobno. Prav zato je letošnje geslo mednarodnega dneva invalidov »Rehabilitacija invalidov — dolžnost in pravica« verjetno doslej najširše in najbolj splošno. S tem geslom se želi dati poudarek heterogenosti procesov medicinske, profesionalne in socialne rehabilitacije invalidov, ki nujno terja ozko povezanost programov številnih služb in institucij družbenih dejavnosti, vključno z organizacijo združenega dela. Poleg tega geslo tudi nenehno spodbuja invalide za izboljšanje svojega materialnega in socialnega položaja na podlagi lastnega dela.

Invalidske organizacije brez dvoma s svojim delovanjem ustvarjajo tiste temeljne družbene pogoje, ki proces rehabilitacije, predvsem družbene in psihosocialne, olajšujejo, spodbujajo in omogočajo. Tako pojmovana rehabilitacija je najbolj demokratičen proces v katerem prizadeta oseba v polni meri sodeluje pri tistih odločitvah, ki jih je mogoče razvijati le z družbenim sodelovanjem.

V začetku so bili programi rehabilitacije invalidov zgolj medicinsko opredeljeni, saj je rehabilitacija po Kesslerjevem mnenju pomenila »vrsto tistih medicinskih ukrepov, ki omogočajo zdravljenje«. Prav iz teh in drugih pojmovanj ter različnih problemov je nastala potreba po drugačnih, širše zastavljenih ciljih rehabilitacije, ki je vse

Program aktivnosti ZSMS v letu 1980 pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije v zaključku poudarja, da je »prek mladinskega tiska potrebno stalno in objektivno informirati mlade o doseženih rezultatih in težavah v gospodarstvu ter razvijati v njih odgovoren in samoiniciativen pristop k realizaciji ciljev ekonomske stabilizacije«.

V nekaterih osnovnih organizacijah ZSMS TOZD in delovnih skupnosti naše železarne so o nalogah mladih v stabilizacijskih prizadevanjih že govorili in v nekaterih primerih sprejeli tudi nekaj konkretnih nalog in ciljev. Program aktivnosti, ki ga je sprejela Zveza socialistične mladine Slovenije pa mora prodrati v vse osnovne organizacije ZSMS, osnovi katerega bodo sprejeli svoje akcijske programe, seveda kot že rečeno koordinirane s programi zveze sindikatov in zveze komunistov, kakor tudi s samoupravnimi in poslovnimi organi. Pri tem pa bi se seveda s pomočjo besede, dokazovanja, argumentiranja in lastnega zgleda morala vodstva osnovnih organizacij stalno prizadevati, da stabilizacijsko ponašanje prodre do slehernega mladega človeka.

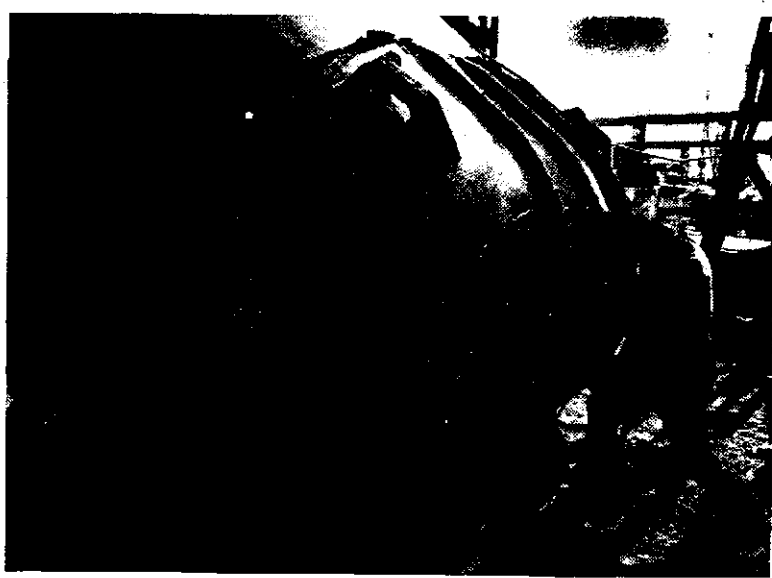
bolj preraščala medicino. Vedno bolj je stopila v ospredje vloga rehabilitanta kot člana družbene skupnosti, pri čemer je medicinska rehabilitacija nujen pogoj in začetek celovite rehabilitacijskega procesa. Tako smo prišli do pojmovanja rehabilitacije kot sistema družbenih dolžnosti in pravic.

Invalidske organizacije v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela, občinah, regijah in republikah so si pri izvajanju pravic in dolžnosti, izvirajočih iz rehabilitacije, pridobile že vrsto praktičnih izkušenj. Izboljšale so si pravno in materialno osnovo, čeprav še ne povsod in tudi še vedno ne dovolj zadostno. Prizadevanje za uresničitev delovne — profesionalne rehabilitacije in zaposlovanja invalidnih oseb so dobila pomembno mesto in pravi izraz v splošnih in posebnih pravnih aktih, v naši ustavi, v zakonu o združenem delu, v zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, v zakonu o usposabljanju in zaposlovanju invalidskih oseb v Sloveniji, v resolucijah družbenopolitičnih organizacij, dogovorih in sporazumih ter samoupravnih aktih številnih delovnih organizacij.

Letošnje geslo mednarodnega dneva invalidov »Rehabilitacija invalidov — dolžnost in pravica« je torej resnično najširše doslej. Vse ugotovitve torej kažejo, da so na tem področju v zadnjih letih le storjeni veliki in pomembni koraki naprej. Z akcijami je torej treba le nadaljevati ter jim dajati nove razsežnosti.

Letošnji mednarodni dan invalidov še posebej terja usklajevanje programov dela organizacij invalidov z drugimi izvajalci družbenega varstva invalidov. Predvsem se je treba še bolj usmeriti in izvajati ukrepe, ki imajo dolgoročnejsše učinke kot odkrivanje gmotno ali kako drugače ogrožene invalide, posredovanje usposabljanja, preusposabljanja, ustrezne zaposlitve, izobraževanje ob delu in drugo. Prav tako bo treba še bolj usmeriti prizadevanja v reševanje vprašanj zdravega in varnega dela, manj utrudljivih prihodov in odhodov na delo in z dela, hitrejši reševanje stanovanjskih, materialnih in socialnih vprašanj invalidov.

Le sodobna rehabilitacija invalidov lahko in mora prispevati k stabilizaciji, saj bo le tako večjemu številu invalidov omogočeno, da si na podlagi lastnega dela izboljšujejo svoj položaj ter vedno in povsod ustvarjalno sodelujejo pri podružbljanju varstva invalidov. Le usposobljeni in angažirani invalidi bodo v večji meri uveljavili celovito rehabilitacijo. Vse te naloge pa v okviru letošnjega gesla čakajo tudi invalide v jeseniški občini. J. R.

Površinska obdelava ponvice za železarno Smederevo (IK)

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 31. MARCA DO 6. APRILA

STANKO COP	vodja invest. razvoja 31. 3. član PO 1. 4.	Žirovnica 90 a	89-439
BORIS BREGANT		Jesenice, Titova 2	81-284
BERTI BRUN	vodja TOZD Jeklovlek 2. 4. vodja TOZD Vzdrževanje 3. 4. član PO 4. 4.	Jesenice, C. revolucije 1 a Javornik, Kurirska 3 a	—
BOŽO BARTELJ		Jesenice, Titova 3 a	81-453
JERNEJ HOČEVAR	vodja sekt. prodaje 5. 4. vodja TOZD Profilarne 6. 4.	Jesenice, Kejžarjeva 3 a	82-118
FRANC GASSER		Žirovnica, Moste 22 b	—

V času dežurstva v Železarni je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja številka telefona 601 (soba 19).

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je dežurstvo od 7. do 19. ure doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 31. 3.	FLORIJA MLAKAR	MITJA KERSNIK
TOREK — 1. 4.	IVAN KAVČIČ	BERTI KRAPEŽ
SREDA — 2. 4.	MATIJA URH	AVGUSTIN NOVŠAK
ČETRTEK — 3. 4.	ANTON BURJA, st.	STANE ERZEN
PETEK — 4. 4.	ALOJZ SLIVNIK	IVAN SLAMNIK
SOBOTA — 5. 4.	JOZE CEJ	FRANC BERNIK
NEDELJA — 6. 4.	MARJAN TRONTELJ	JANEZ KOVAČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 31. marca do 5. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopolodne: II. obratna ambulanta — dr. Zelimir Cesarec in III. obratna ambulanta — dr. Zelimir Cesarec,
popoldne: I. obratna ambulanta — dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta — dr. Branimir Čeh.

V soboto, 5. aprila, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta — dr. Branimir Čeh.

Dispanzer za borce: ponedeljek, 31. marca in četrtek, 3. aprila, od 14. do 18. ure — dr. Vesna Furlan-Zidar.

Zobne ambulante:

dopolodne: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražisar.
Za Železarno v torek, 1. aprila in v četrtek, 3. aprila, od 13. do 19. ure.

Popoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
Za Železarno v torek, 1. aprila, od 7. do 13. ure.

Za borce v četrtek, 3. aprila, od 7. do 13. ure.
V soboto samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražisar.

SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE LJUBLJANA — DSSS LJUBLJANA — MOŠE PIJADEJEVA 5

razglašajo

EVIDENTIRANJE KANDIDATOV ZA PROSTA DELA IN NALOGE PREDSTAVNIKA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V MOSKVI

Na osnovi dogovora med SOZD Slovenske železarne in Slovenijales Ljubljana, bo opravljen razpis za prosta dela in naloge predstavnika SOZD Slovenske železarne v Moskvi, ki bo razporejen na dela in naloge predstavnika I v okviru predstavnitva Slovenijalesa v Moskvi.

Poleg z zakonom predpisanih pogojev, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- zunanjetrgovinska registracija
- znanje ruskega jezika
- poznavanje proizvodnega programa delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne in poznavanje tržišča ZSSR.

Pismene prijave pošljite na naslov: SOZD Slovenske železarne Ljubljana, Moše Pijadejeva 5 — evidentiranje kandidatov za dela in naloge predstavnika SŽ v Moskvi 15 dni po objavi v internem glasilu.

Podrobnejše informacije lahko dobite pri članu KPO SOZD SŽ za komercialno finančno področje, Ljubljana — Moše Pijadejeva 5, tel. 311-633.

S SKUPNIMI MOČMI DO DOGOVORJENIH CILJEV

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 18. 3. 1980 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

objavljamo
prosta dela oziroma naloge:
1. tehnolog za prehrano šifra 9010 U-5 1 oseba

- Pogoji: — diplomirani inženir živilske tehnologije
— inženir živilske tehnologije
— višji sanitarni tehnik

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na kadroviski sektor železarne Jesenice z oznako »za TOZD Družbena prehrana«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja ali pri kadrovikih.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

NEKAJ NAVODIL OO ZSMS V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

Komisija za vodenje akcije »najboljši mladi delavec samoupravljalec« in »najboljša OO ZSMS v združenem delu« pri OK ZSMS Jesenice je na svoji 12. marcu sprejela nekaj nasvetov za vodenje navedenih akcij v letu 1980.

Komisijo sestavljajo: Merdina Čatac – TPO Golica, Mujaga Haskič – TOZD HVB – Železarna, Rade Radinovič – TOZD Livarna – Železarna, Ivica Radman – TOZD Žičarna – Železarna in Nevenka Juvan – sekretarka OK ZSMS Jesenice.

KAKO BOMO ORGANIZIRALI IN VODILI AKCIJO »IZBIRAMO NAJBOLJŠEGA MLADEGA DELAVCA SAMOUPRAVLJALCA« IN »NAJBOLJŠO OO ZSMS V ZDRUŽENEM DELU«

Tudi v letu 1980 smo se vključili v navedeni akciji. V ta namen smo oblikovali nekaj nasvetov osnovnim organizacijam ZSMS z namenom, da bi akciji čim bolj uspeli. Ker je akcija širšega družbenega pomena in se vključuje v letošnja stabilizacijska prizadevanja in obenem spodbuja tudi produktivnost, moramo v akcijo vključiti tudi osnovne organizacije sindikata in zveze komunistov. Akciji ne smeta ostati le v mladinskih okvirih, kar se je do sedaj marsikje dogajalo. Akciji morata tudi prispevati k večji uveljavitvi OO ZSMS in krepitvi njene vloge v našem političnem sistemu.

Komisije v TOZD morajo najprej oblikovati in uskladiti svoje kriterije za vodenje akcije. Za spodbujanje mladih delavcev lahko uvedejo različne oblike nagradenja (po šestih mesecih) npr.: pohvale na zboru delavcev, pohvale od samoupravnih organov in OO ZSMS in podobno. Če niso ovira finančna sredstva pa lahko tudi simbolične nagrade: knjige, značke ali diplome.

1. V vsaki TOZD se do sredine aprila ustanovi komisija, ki akcijo vodi in spremlja, sestavljena pa naj bo: iz dveh članov OO ZSMS, predstavnikov OO sindikata, OO ZKS in vodstva oziroma samoupravnega organa TOZD.

2. Akcija poteka skozi celo leto, komisija pri OK ZSMS pa občasno ali z obiski po posameznih OO ZSMS preverja potek akcije.

3. Komisija za vodenje akcije pri OK ZSMS Jesenice zbira in posreduje o evidentiranih mladinskih podatkih, ki so OO ZSMS teže dostopni (npr.: aktivnost v KS, občini, društvih ipd.).

4. O poteku akcije morajo OO ZSMS mesečno ali vsaj trimesečno informirati vse delavce TOZD in tudi širšo javnost preko sredstev javnega obveščanja (Železar, LRP Triglav, ... interna glasila, oglasne deske, ...).

5. KMD bo poskušala za OO ZSMS in predsednike teh komisij in tekmovalce organizirati predavanje (s pomočjo strokovnih služb) o pomenu produktivnosti in ostalih dejavnikov, ki jih akcija spodbuja.

6. V akcijo se lahko vključijo vsi mladinci.

7. V železnari Jesenice sta za nemoteno delo komisij po OO ZSMS zadolžena predsednik in sekretar KS

SESTANEK MLADIH V TOZD PODBOJARNA

Osnovna organizacija ZSMS TOZD Podbojarna je imela v petek, 14. marca, svoj redni sestanek. Največ pozornosti so namenili delovni in tehnološki disciplini članov osnovne organizacije ZSMS. Iz govora vodja TOZD, ki je bil prisoten na tem sestanku, je bilo razvidno, da mladi v tej TOZD dobro delajo, da se prizadevajo in dosegajo skupaj z ostalimi delavci dobre proizvodne rezultate. Pojavljajo pa se primeri, da se nekateri posamezniki ne obnašajo tako kot bi bilo treba. Pogosto izostajajo z dela, zamujajo in s svojo nedisciplino skušajo pridobiti na svojo stran še ostale člane ZSMS.

V nadaljnji razpravi so mladi povedali, da tako obnašanje obsojajo. Dogovorili so se, da bodo s skupnimi močmi vplivali na svoje mlajše sodelavce, da bodo spremenili odnos do dela. Dogovorili so se tudi, da naj bodo prihodnji sestanki kratki in učinkoviti; da se bodo mladi vključili v lokalne delovne akcije v Železnari in v občini in da se bodo z zavestnim prizadevanjem na delovnem mestu, z boljšimi izkoriščenjem delovnega časa in delovnih naprav, z varčevanjem in podobno vključili v uresničevanje politike ekonomske stabilizacije.

Do konca meseca bodo izvedli tudi programsko volilno konferenco, na kateri bodo vidni prvi rezultati akcije za izbor najboljšega mladega delavca-samoupravljalca in najboljše osnovne organizacije.

Z. Smagin

ZSMS, ki koordinirata delo s KMD in komisijo pri OK ZSMS Jesenice.

8. Akcija se spremlja opisno, ravno tako ocene tekmovalcev. Ocena pa mora vključevati vse zahtevne kriterije.

OSNOVNI KRITERIJI ZA »IZBOR NAJBOLJŠEGA MLADEGA DELAVCA SAMOUPRAVLJALCA«

Proizvodne TOZD

1. Kvaliteta dela: delo brez izmečka; delo z dovoljenim izmečkom; delo s preseženim izmečkom; prizadevanja za zmanjšanje materialnih stroškov.

2. Količina dela: presega predvidene norme; dosega predvidene norme; ne dosega zahtevane norme.

3. Odnos do sodelavcev: do samoupravljanja.

4. Odnos do sredstev za delo: stroje in orodje redno vzdržuje, pazi nanje; stroje in orodje ne vzdržuje in ne pazi nanje.

5. Delovna disciplina: na delo prihaja pravočasno; zamuja; neopravičeno izostaja; prekomerno je bolezensko odsoten.

6. Aktivnost v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih: v ZSMS, ZK in OOS, v samoupravnih organih TOZD; v delegatskem sistemu v KS in občini; v družbenih organizacijah in društvih.

7. Izobraževanje ob delu in za delo.

8. Inovatorstvo.

OSNOVNI KRITERIJI ZA NEPROIZVODNE TOZD

1. Kvaliteta dela: nadpovprečno reševanje delovnih nalog; zadovoljivo izvajanje delovnih nalog; nezadovoljivo izvajanje delovnih nalog.

2. Količina dela: izkoriščenost delovnega časa; v določenem času opravi nadpovprečno količino dela; v določenem času opravi zadovoljivo količino dela; v določenem času ne opravi zadane količine dela.

3. Odnos do sodelavcev: nudenje pomoči sodelavcem.

4. Odnos do sredstev za delo: primeren, neprimeren.

5. Delovna disciplina: (enako kot v proizvodnih TOZD).

6. Aktivnost v družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih: (enako kot v proizvodnih TOZD).

7. Izobraževanje ob delu in za delo.

8. Inovatorstvo.

OSNOVNI KRITERIJI ZA IZBOR »NAJBOLJŠE OO ZSMS V ZDRUŽENEM DELU«

Akcija teče na nivoju občine, vanjo pa se lahko vključujejo vse OO ZSMS. Komisija OK ZSMS ob koncu leta na osnovi poslanih poročil in predlogov izbere in predlaga najboljšo OO ZSMS v občini, predlog pošlje republiški konferenci ZSMS. Tudi ta akcija se ocenjuje pisno. Osnovni kriteriji za ocenjevanje OO ZSMS lahko vključijo še svoje, specifične dejavnosti, so naslednji:

1. Aktivnost na področju idejno-političnega izobraževanja.

2. Področje in uspešnost ter način informiranja.

3. Vključevanje v delovanje SLO in družbene samozaščite.

4. Vključevanje OO ZSMS v družbenoekonomske odnose, samoupravo TOZD.

5. Prostovoljno mladinsko delo (lokalne del. akcije v TOZD).

6. Akcije na področju športa, kulture, manifestativne akcije.

7. Problemske konference, tribune, posveti.

8. Sodelovanje z ostalimi DPO v TOZD.

9. Povezovanje OO ZSMS s krajevno skupnostjo.

10. Vključevanje v akcije OK ZSMS, v področne konference, komisije in centre.

Poročila o delu morajo OO ZSMS poslati vsake tri mesece.

Za komisijo pri OK ZSMS Jesenice
Nevenka Juvan

OO ZSMS DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE

V torek, 18. marca, je bila volilna konferenca osnovne organizacije ZSMS delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje. Obravnavali so naslednje točke dnevnega reda: poročilo o dosedanjem delu OO ZSMS, volitve novega odbora, program dela in razno.

Iz poročila o dosedanjem delu mladinske organizacije je bilo razvidno, da so v preteklem obdobju mladi v tej osnovni organizaciji posvečali premalo pozornosti reševanju vseh skupnih vprašanj in problemov. Zaslediti je bilo precejšnje nezainteresiranost in idejno neosveščenost mladih. Vse to pa narekuje mladim v tej osnovni organizaciji, da resno in z vso zavzetostjo pristopijo k delu.

Ob koncu poročila je bilo poudarjeno, da nas v tem letu čakajo pomembne in odgovorne naloge. Tudi mladi se moramo namreč vključiti k prizadevanju za uresničitev stabilizacijskih ukrepov, s tem, da bomo bolj izkoriščali delovni čas, da bomo z večjo disciplino opravljali vse zadane naloge in se z večjim elanom in aktivnostjo vključili k uresničevanju planskih nalog delovne skupnosti in same osnovne organizacije ZSMS. Pospešiti pa je treba tudi sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami, predvsem na področju izobraževanja ter vključevanja v delo samoupravnih organov.

Za novega predsednika osnovne organizacije ZSMS pri delovni skupnosti KSI so izvolili Damjana Muršec, za ostale člane predsedstva

pa: Ivana Dragičevića za sekretarja, Elviro Čardič za referenta za šport, Zdenko Vrtačnik za referenta za idejno-politično dejavnost, Zvonko Sabotin za referenta za kulturo, Zdenka Bahuna za referenta za ljudsko obrambo in Matejo Jelovčan za referenta za informiranje.

Program dela za naslednje obdobje je podala novo izvoljena predsednica mladinske organizacije delovne skupnosti KSI Damjana Muršec. Program dela je razdeljen na stalne naloge, na naloge s področja informiranja in na naloge s področja idejno-političnega izobraževanja. Program, ki so ga sprejeli, je seveda le okvirni, mladi pa so se dogovorili, da ga bodo sproti razširjali in izpopolnjevali z akcijskimi programi.

Do prihodnjega sestanka bodo referenti po posameznih področjih že pripravili programe za svoje delo. Med nalogami, ki so si jih mladi te osnovne organizacije zadali v programu, naj omenimo le nekatere, najbolj pomembne: idejno-politično delo in izobraževanje, planiranje in pravilno kadrovanje mladih, krepitve delegatskega sistema oziroma delegatskih odnosov in vključevanje osnovne organizacije ZSMS v akcijo za izbor najboljših osnovnih organizacij ZSMS v združenem delu ter izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca.

Člani mladinske organizacije so se razšli z željo, da bi delo mladinske organizacije v bodoče potekalo bolj aktivno in zavzeto.

Z. Vrtačnik

USPELA DELOVNA AKCIJA MLADIH V TOZD ELEKTRODE

V soboto, 22. marca, smo mladi v TOZD Elektrode izvedli mladinsko delovno akcijo. Udeležilo se nas je 13 mladincev. V veliko pomoč sta nam bila Vinko Pfajfar in Marjan Ulčar, kasneje pa se nam je pridružil tudi vodja TOZD Miha Stojan. Vladovalo je prijetno delovno razpoloženje, delo nam je šlo kar hitro od rok, vmes smo si pripovedovali šale, čula pa se je tudi brigadirski pesem. Kmalu sta bila dva kontejnerja napolnjena s starim železom. Lotili smo se tudi čiščenja obrata, zložili smo zaklopnice, ki so bile razsute, zunaj smo zložili palete, jih ločili po vrstah in z vilicarjem poravnali v vrste.

Ob 10. uri smo končali, bili smo zadovoljni, saj smo zadano nalogo izpolnili.

Veseli smo odšli v restavracijo Železarne, kjer smo se po malici pogovarjali o MDA in imeli tudi

krajši kulturni program. Starejši brigadirji so nam uprizorili nekaj skečev, nekaj mladih, ki so člani folklorne skupine DPD Svoboda Tone Čufar, pa je zaplesalo plese jugoslovanskih narodov. Na koncu smo vsi zapeli in zaplesali kozarčko kolo.

Razšli smo se z željo, da bi bilo čimveč takih delovnih akcij, kjer se kuje bratstvo in enotnost, kjer se sklepajo tovarištva in prijateljstva.

S. Bajt

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

REPUBLIŠKA KONFERENCA ZVEZE ZSMS, REPUBLIŠKA KONFERENCA KLUBOV OZN IN OBČINSKA KONFERENCA ZSMS NOVO MESTO

RAZPISUJEJO

ob tednu mladinske solidarnosti od 17. do 24. marca 1980

NAGRADNI LIKOVNI, LITERARNI IN FOTO-TEČAJ NA TEMO: »SOLIDARNOST Z BOJEM ZASUŽNENIH NARODOV ZA SVOBODO«

Natečaja se lahko udeležijo vse osnovne organizacije ZSMS v šolah, krajevnih skupnostih, TOZD, družbene organizacije, društva in posamezniki. Natečaj traja od razpisa do 10. maja 1980.

Prispevki se zbirajo na OK ZSMS Novo mesto.

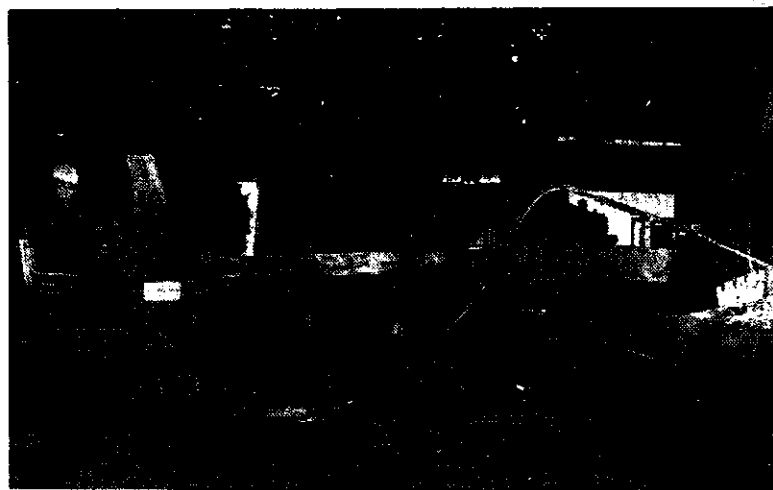
Vsako delo naj bo označeno z naslovom avtorja oziroma organizacije, ki delo pošilja. Udeleženci razpisa lahko sodelujejo z deli s posameznih področij ali dela, ki enovito obdelujejo področje in vsebujejo vse tri vrste prispevkov.

Prispevke bo ocenila posebna komisija, nagrade pa bodo podeljene ob dnevu OZN, 24. oktobra. Najboljši prispevki bodo razstavljeni in objavljeni.

Mentorje mladinskih organizacij, klubov OZN, likovnih, foto, novinarskih ter literarnih krožkov prosimo, da store vse za popularizacijo natečaja in nudijo mladim vso pomoč pri izdelavi prispevkov.

Pojasnila o natečaju daje komisija za mednarodne odnose pri republiški konferenci ZSMS, tel. 061 312-381.

Za solidarnost z zatiranimi do končne zmage!

Vpihavanje kisika v električno peč (IK)

USPOSABLJANJE MLADIH TERITORIALCEV

Občinska konferenca zveze socialistične mladine Jesenice je pred kratkim pripravila skupaj z občinskim štabom za teritorialno obrambo predavanje za prostovoljce enot teritorialne obrambe. Predavanja se je udeležilo 60 mladih, poslušali pa so dve temi – o vlogi mladih prostovoljcev v enotah teritorialne obrambe, ob tem so si ogledali tudi film Pogumna dekleta, in vloga mladinske organizacije v ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, s prvim delom filma o vaji v Beli Krajini.

Občinska konferenca je skupaj z občinskim štabom pripravila tudi

program usposabljanja mladih teritorialcev, ki zajemajo predavanja in strokovno usposabljanje. Tako bodo v kratkem ti prostovoljci poslušali predavanje o jugoslovanski emigraciji, ki ga pripravlja komisija za mednarodne odnose pri občinski konferenci zveze socialistične mladine. Predvideno je tudi usposabljanje na terenu, prostovoljci naj bi se pridružili brigadirjem, sodelovali naj bi pri organizaciji taktičnih tekmovanj. Usposabljanje bodo zaključili s sprejemom v enoto teritorialne obrambe na zaključni prireditvi meseca mladosti na Pristavi.

Rk

SEMINARJA ZA VODSTVA OO ZSMS

Pred kratkim je bil na Jesenicah seminar za člane vodstev osnovnih organizacij ZSMS osnovnih šol. Prišli so mladi z vseh šol, kar 36 jih je bilo, ki so se zelo aktivno vključili v razprave na vse teme. Spregovorili so o usmerjenem izobraževanju, kaj je zveza socialistične mladine, o vlogi mladinske organizacije v samoupravnem življenju, organizaciji mladinskih ur in tematiki, o kateri naj bi na teh urah govorili ter o aktualnih nalogah osnovnih organizacij mladih v osnovnih šolah. Prav tu je priložnost, da vključijo mlade v delo, seveda pa je izredno pomembno, da potem mladi z delom nadaljujejo.

Mladi so se pogovorili tudi o nalogah v prihodnje, med katere

sodijo sprejem pionirjev v mladinsko organizacijo, evidentiranje brigadirjev in priprave na brigadirske dneve ter teden solidarnosti in aktivnosti v mesecu mladosti.

V okviru programa usposabljanja mladih pa je bil v Kranjski gori seminar za vodstva osnovnih organizacij ZSMS iz krajevnih skupnosti. Udeležili so se ga samo predstavniki štirih krajevnih skupnosti, zato seminarja v celoti niso mogli izpeljati.

Mladi so predvsem spregovorili o svobodni menjavi dela v krajevni skupnosti in oblikovali tudi nekatere zaključke in stališča.

Rk

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

Spodnja tabela prikazuje, kako se je v obdobju 1964–1978 v odstotkih spremenil v zahodnonemških železarnah delež posameznih jeklarskih postopkov pri njihovi proizvodnji surovega jekla. Številke kažejo, da so v tem obdobju prenehali obratovati Thomasovi konvertorji, da je močno padel delež proizvodnje v SM pečeh, medtem ko se je izredno povečala proizvodnja jekla v kisikovih konvertorjih in na napravah za kontinuirno vlivanje.

	1964/7	1978/9
Thomasov konvertor	32,2	0
Kisikov konvertor	14,1	74,5
SM peč	45,3	11,0
Elektro peč	8,0	14,0
Kontinuirno vlivanje	1,4	34,8

JAPONSKA

Japonska železarska družba Nippon Kokan je razvila izpopolnjeni sistem izdelovanja surovega jekla v LD konvertorju. Njegova osnovna značilnost je kisikovo kopje, ki rotira s hitrostjo od 0,1 do 5 obratov na minuto in z ekscentričnostjo do 40% razdalje med središčem in steno konvertorja. Prednosti tega po-

stopka v primerjavi z običajnim LD postopkom so: za 0,5% izboljšanje izplena zaradi manjših izgub železa v žlindri, manjše izgube mangana v žlindri, boljše odstranjevanje žvepla in fosforja, skrajšanje časa trajanja pihanja kisika in izboljšanje kakovosti proizvedenega jekla. Prvo praktično uporabo tega kopja so pred kratkim izvedli na 250 tonskem LD konvertorju v železnari te družbe v mestu Ogishima.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Po podatkih amariške družbe Midrex, ki je razvila po njej imenovani postopek za izdelavo železove gobe, je dosegla v letu 1979 svetovna proizvodnja te železarske surovine 6,75 milijonov ton. Od te količine je bilo z Midrex postopkom izdelanih 3,75 milijonov ton oziroma 55,6%, 3,20 milijonov ton ali 32,6% z mehiškim HYL postopkom, medtem ko so Armco, SL/RN in Fior postopki zastopani s približno 200.000 tonami ali 3,0% vsak. Po vseh ostalih postopkih je bilo izdelano skupno 190.000 ton oziroma 3,0% železove gobe. Do leta 1985 predvidevajo, da se bo svetovna proizvodnja železove gobe povečala na okoli 30 milijonov ton.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Žebljarna

10. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 20. marca, je bila deseta seja odbora za delovna razmerja TOZD Žebljarna, katero je sklicala predsednica Mija Oblak. Pri pregledu sklepov zadnje seje je bilo ugotovljeno, da so vsi sklepi izvršeni oz. se izvajajo.

Iz poročila kadrovnika je razvidno, da je bilo skupne odsotnosti v TOZD Žebljarna v mesecu februarju 350 dni ali 18,12 %, kar je za 1,44 % pod povprečno odsotnostjo v železarni.

Kadrovniki je odbor informiral, da je obratna ambulanta pripravila spisek delavcev predvidenih za preventivno zdravljenje na morju. Iz TOZD Žebljarna so predvideni štirje delavci.

Novo sprejeti delavki, so naročili, se izstavi odločba za razporeditev na delovne naloge in opravila za določen čas do 31. 12. 1980.

Odbor je odobril študijske ugodnosti dvema delavkama, ki obiskujeta dveletno administrativno šolo ob delu s pogojem, da opravita zahtevane teste o preverjanju sposobnosti, in da se pogodbeno veže na delovno organizacijo za dve leti, kolikor traja šolanje. Njuna razporeditev naj se po uspešno opravljeni šoli rešuje v okviru delovne organizacije, ker so potrebe po tem kadru. V TOZD Žebljarna zdaj ni moč zagotoviti zaposlitve po opravljeni šoli.

Odbor je odobril dvema delavcem za sodelovanje na republiškem prvenstvu v kegljanju po en dan izredno plačanega dopusta.

Odbor je obravnaval prošnjo, ki jo je poslal organizacijski komitej Planica, za odobritev izredno plačanega dopusta delavcu za sodelovanje pri organizaciji tekmovanj v Planici od

20. do 22. marca. Odbor je bil mnenja, da naj organizacijski komitej Planica, ki je organizator tekmovanj v Planici, pripravi spisek vseh udeležencev iz delovne organizacije, katerih sodelovanje je nujno potrebno na tej prireditvi.

Predlog odbora je, naj organizacijski komitej Planica pošlje uradni

dopis ne fotokopije, ker le-te odbor za delovna razmerja ne bo obravnaval. V kolikor bo v tem spisku tudi delavec iz TOZD Žebljarna, mu odbor odobri toliko dni izredno plačanega dopusta, kolikor bo navedeno v spisku.

Ugotovili so, da ima TOZD Žebljarna potrebe po treh novih delavcih.

Obravnavali so tudi delavce, ki delajo neopravičene izostanke in s tem težave pri razporejanju in nadomeščanju manjkajočih delavcev, posebno v čistilnici.

Člani odbora za delovna razmerja so sklenili, da naj razporejanje delav v adjustaži urejata asistent za proizvodnjo in delovodja adjustaže. MO

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Prve seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana, ki je bila 6. marca se je udeležilo 10 članov. Po krajši razpravi so sprejeli predlagano konstituantno izvršnega odbora.

Seznajeni so bili z zaključnim računom za leto 1979. Predsednica IO pa je prisotnim posredovala akcijski program in program varčevanja za leto 1980, ki so ga prisotni sprejeli s poudarkom, da ga mora sleherni prisotni spremljati in izvajati, ter tako prispevati k njegovi realizaciji.

Poudarjeno je bilo, da je za temeljno organizacijo velik strošek vzdrževanja samskih domov, zaradi uničevanja inventarja. Povzročiteljem škodo sicer zaračunajo, toda ne v celoti.

Sklenili so, da prispevajo 500 din za nabavo knjig za slovensko knjižnico v St. Jakobu v Rožu na avstrijskem Koroškem, poleg tega pa lahko odstopijo tudi knjige iz knjižnice s samskih domov, ker jih stanovanjci ne berejo. Odločili so se za nabavo knjige 60 let revolucionarnih sindikata Jugoslavije, v kolikor je pisana v slovensščini.

Imenovali so delegata v konferenci osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice za naslednje mandatsno obdobje.

Sprejeli so sklep, da se delavkam ob dnevu žena izroči čestitka in 150 din. Bolne sodelavke pa bodo obiskali na domu.

Strinjali so se z evidentiranjem Branka Iskra za novega predsednika občinskega sveta ZSS – Jesenice. Soglašali so tudi s šestimi delegati, ki bodo zastopali konferenco OO ZS železarne Jesenice v občinskem svetu ZSS Jesenice.

TOZD JEKLOVLEK

Prva seja IO OO sindikata TOZD Jeklovlek je bila 4. marca.

Soglašali so z enotnim kriterijem, da se ob osmem marcu delavkam izroči čestitka in 150 din.

Predsednik IO je navzoče seznanil s kadrovskimi spremembami na občinskem svetu ZSS Jesenice. Seznajeni so bili tudi z delegiranjem delegatov v občinski svet ZSS.

Glede sklicevanja sestankov, ki naj bi bili v prostem času, so bili mnenja, da je pri njih to težko izvedljivo, ker delajo v različnih izmenah. Sklenili so, da bo pričetek sindikalnih sestankov ob 13. uri, pripravljeni pa naj bodo kar najboljše, tako da bodo uspešni in učinkoviti.

IO je bil mnenja, da so javne razprave glede poslovnega poročila in zaključnega računa za leto 1979 potekale v redu, vendar pa so bili delavci v razpravah premalo aktivni.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ... 39

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

Mesa, ki ni pregledano za trihinelozo ali ne dovolj toplotno obdelano, ne smemo uživati surovega. Moramo ga dobro prekuhati ali prepeči.

Praščev ne smemo krmiti s pomijami, ki vsebujejo odpadke surovega prašičjega mesa. Da bi prašiče zaščitili pred okužbo s trihinelozo, moramo zatirati tudi glodalce.

27. TRIHOMONIAZA GOVEDI

Trihomonioza je nalezljiva spolna bolezen goved, ki povzroča jalovost, vnetje spolovil in rodil ter izvrženja. Izvrženje in kopičenje gnoj v maternici sta značilni znamenja, ki se pokažeta v okuženi čredi. Brezuspješni pripusti govejih plemenic pa so najbolj značilno znamenje okužbe, ker so najpogostejši in ker povzročajo največ škodo zaradi jalovosti govejih plemenic. Najbolj dovzetne za okužbo so telice. Plemenice, ki se okužijo in zbolijo, lahko ozdravijo brez zdravljenja ali po zdravljenju, medtem ko okuženi plemenjaki ostanejo toliko časa okuženi, dokler jih ne zdravimo.

Znamena. V čredi se trihomonioza navadno širi s pripustom ali pa tudi z umetnim osemenjenjem, če uporabljamo seme okuženih bikov. Lastniki kmalu spoznajo, da je po pripustu mnogo plemenic ostalo jalovih. Zaradi tega zamenjajo bika z mladim neokuženim plemenjakom ki se pa spet zelo hitro okuži. To se lahko zgodi že ob prvem zaskoku, če je plemenica okužena. V čredo lahko zanesemo bolezen tudi okužena plemenica, pri zaskoku le-te se plemenjak okuži in prenaša okužbo na druge plemenice, na celo čredo. V na novo okuženih čredah bomo opazili, da je za oploditev ene plemenice potrebno 4 do 5 pripustov in da jalovost najdemo pri vseh starostnih skupinah živali. Mnogo plemenic, za katere lastniki mislijo, da so breje, se nenadoma pregoni. Večina plemenic se pregoni 3 do 5 tednov po pripustu. Daljša obdobja med pripustom in ponovnim gonjenjem kažejo na prenehanje rane brejosti. Največ izvrženj se zgodi med 3 in 5 mesecem brejnosti. Zgodnjih izvrženj pogosto ne opazimo in zaradi tega mislimo, da je žival le pregonila. Krave, ki obdrže plod preko petega meseca pogosto ugotovimo šele takrat, ko je že minil čas brejosti, gnojni izcedek pa nas opozori že prej, da z brejostjo nekaj ni v redu. V kronično okuženih čredah potrebujejo plemenice za obrežitev poprečne tri pripuste ali osemenitve.

Cep rav je znano, da se okužba v glavnem prenaša z zaskokom okuženega plemenjaka, moramo vendarle upoštevati tudi možnosti posrednega prenosa bolezni.

Za zdrave in neokužene imamo lahko telice, ki še niso bile pripuščene in krave 90 dni po normalnem porodu. Za te plemenice odberemo mladega bikca, ki do tedaj zanesljivo ni zaskočil nobene plemenice, kar je zagotovilo, da še ni okužen s trihomoniozo. Tako organiziramo zaprt plemenilni krog neokuženih živali.

Za okužene in sumljive živali imamo vse plemenice, ki jih je zaskočil okuženi bik, to pa so vse breje plemenice do 90. dne po normalnem porodu, posebej tiste, ki kažejo znamenja okužbe (večkratne pregonitve, zvrgi, izcedek iz nožnice). Za to skupino je tudi priporočljivo odbrati mladega, še neokuženega plemenjaka, čeprav s slabšimi dednimi lastnostmi. V skrajnem primeru, če ni neokuženega plemenjaka, bomo drugo skupino plemenic pripuščali k okuženemu plemenjaku. To je drugi plemenilni krog.

Sodelavka pri čiščenju statorja elektro motorja (SK)

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz osmih temeljnih organizacij ter treh delovnih skupnosti prejeli 37 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Posamezne skupine so še vedno razpravljale o poslovnem poročilu za leto 1979, vključno s stabilizacijskimi in varčevalnimi ukrepi, sicer pa so skupine razpravljale predvsem o osnutku sprememb in dopolnil samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v delovno organizacijo, o razvojnih možnostih in elementih za pripravo sporazuma o temeljnih plana SOZD SŽ in Interne banke SOZD SŽ ter o predlogu kandidatov za delegate v samoupravne organe SOZD SŽ. Posamezne skupine so obravnavale še tudi predlog delitve sredstev sklada skupne porabe. Nekatere skupine v zapisnikih opozarjajo tudi na ožjo obratno problematiko, posebej še na vprašanje delovne in tehnološke discipline.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, SM peči 1 in 2 ter livna jama 1. Skupine so obravnavale nekatere izmed uvodoma omenjenih zadev. SDS vodstvo TOZD pripominja k osnutku sprememb sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo, da bi moral biti pripravljen vsak novosprejeti delavec, ki še ni bil v delovnem razmerju. Skupina pod razno tudi vprašuje, zakaj se ne prične z gradnjo garderob in centralne restavracije, ki bi omogočila, da bi se vsi zaposleni hranili v železarni in ne tudi zunaj nje. SDS SM peči 1 v okviru razprave o zaključnem računu za leto 1979 ter o informaciji o reorganizaciji jeklarne med drugim omenja, da naj se v jeklaro kadruje takšne delavce, ki bodo ustrezali zahtevam delovnih nalog ter da poleg subjektivnih slabosti veliko slabost predstavlja tudi organizacija dela. Da bi čimbolje izrabila delovni čas je skupina sklenila, da naj se ob izmeni peči naklada pet minut dalj ter da naj se pol ure pred koncem dne »sarža prebode zapre«. Skupina vprašuje, zakaj v garderobah ni urejeno tako, da bi se s toplo vodo lahko vsi okopali. Tudi SDS SM peči 2 je obravnavala proizvodno in poslovno problematiko jeklarne v minulem letu ter vprašanje reda, discipline, ter varčevalnih ukrepov. SDS livna jama 1 je pod posebno točko razpravljala o redu in disciplini ter o kontroli izhodov iz TOZD Jeklarne. Skupina meni, da bi morala red in disciplina veljati za vse delavce in uslužbence TOZD brez izjeme ter navaja, da nekateri posamezniki med službo opravljajo privatna opravila kot so nakupi, registracija avtomobila ipd. Izrečena je bila tudi kritika ra račun pripravnikov, češ da se »bojda med delovnim časom skrivajo ter po več ur spijo, kar zelo kvarno vpliva na bodoči vodilni kader«.

V TOZD LIVARNA so SDS modelna mizarna, jeklo-livarna 1 in 2 ter čistilnica odlitkov na skupnem zboru obravnavale predlog delitve sklada skupne porabe ter osnutek sprememb samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo. Pripomb ni bilo. Pod razno pa skupine ugotavljajo, da je »delovno in tehnološko disciplino v TOZD treba prilagoditi samoupravnemu sporazumu«.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400 1, 2 in 3, adjustaže 2400-1 in 2 ter odpreme. Vse skupine so brez

pripomb podprle osnutek sprememb in dopolnil sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo (le na sestanku SDS vodstvo TOZD je eden izmed članov predlagal, da naj bi bili važnejši sporazumi tiskani oziroma objavljeni tudi v srbohrvatskem jeziku). Skupine so podprle tudi predlog za kandidate v samoupravnih organih SOZD SŽ ter predlog za novega delegata v delavskem svetu TOZD. Nekateri člani SDS adjustaže 2400-2 pa so na sestanku izrekli opozorilo, da naj bi vodje oddelkov polagali več pažnje na izpolnjevanje planskih nalog.

SDS brusilnica 1 (TOZD JEKLOVLEK) na oceno razvojnih možnosti SOZD SŽ ter na elemente za pripravo sporazuma o temeljnih plana SOZD SŽ in Interne banke SOZD SŽ, kakor tudi na osnutek sprememb sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo, ni imela nobenih pripomb ali dodatnih predlogov. Skupina je razpravljala tudi o disciplini, porabi zaščitnih sredstev ter brusilnih kolut ter o ožji obratni problematiki.

O osnutku sprememb sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo so razpravljale tudi SDS žebljarna 1, 2 in 3, vodstvo TOZD ter zavijalnica žebljarna v TOZD ŽEBLJARNA ter ga brez pripomb potrdile. Navedene skupine so prav tako potrdile tudi predlog kandidatov za delegate v samoupravne organe SOZD SŽ. SDS vodstvo TOZD je posebej razpravljalo o planu letnih dopustov in se z izjemo enega člana SDS strinjala, da naj bi delavci v poletnih mesecih koristili samo do 14 dni dopusta. Na sestanku SDS žebljarna 3 so bile izrečene pripombe na nevestno delo nekaterih članov kolektiva, ker izostajajo z dela, kadar se jim zahoče. Proti takim članom se mora ukrepati, meni skupina. Na sestanku SDS zavijalnica žebljarna pa je bilo govora tudi o nečistoči ter o odmetavanju hrane v lijake za umivanje. Sklenjeno je bilo, da se mora sedanje stanje spreminiti, ali pa bo v bodoče prepovedano malicati v garderobah.

Obe zadevi, ki jih omenjamo v prejšnjem odstavku je obravnavala tudi SDS RTA – 2 (TOZD REMONTNE DELAVNICE). Skupina je poleg tega razpravljala tudi o reorganizaciji delovnih mest ter v zvezi s tem obratovodstvu postavila zahtevo, da v roku 24-tih ur obrazloži, kaj je s predlogom reorganizacije.

O nekaterih izmed zadev, ki smo jih omenili uvodoma – med drugim tudi že o predlogu delitve sredstev sklada skupne porabe – so razpravljale tudi SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 ter SDS vzdrževanje Jesenice 1 in 2. Sestanka SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 sta se udeležila tudi vodja oddelka in vodja TOZD, ki sta odgovarjala na vprašanja postavljena pod razno. Skupini sta se na sestanku dogovorili tudi o tem, kdaj imajo malico ključavničarji in kdaj elektrikiarji.

V TOZD ENERGETIKA so SDS parne naprave 1, 2, 3, in 4, delavnica elektroenergije, delavnica toplotne energije ter delavnica PIV energije ponovno razpravljale o samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za dodatno financiranje telesne kulture, kulture in drugih družbeno pomembnih dejavnosti delavcev železarne o katerem se bodo delavci ponovno odločali na referendumu. SDS delavnice elektroenergije, toplotne energije ter PIV energije so na

sestankih podprle tudi predlog kandidatov za delegate v samoupravnih organih SOZD SŽ. SDS delavnica elektroenergije je imela nekaj pripomb na osnutek sprememb sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo, SDS delavnica PIV energije pa je na sestanku postavila več vprašanj. To skupino zanima, zakaj se popravljajo (zvišujejo) posamezne grupe, zakaj se ne ravnajo po zakonu o združenem delu oziroma zakaj se ne vrednotijo dela in naloge vsakega posameznika ter kaj je z nabavo avtomobila, ki ga nujno potrebujejo za opravljanje delovnih nalog in opravil v železarni.

Tudi SDS nabava 3 (skladišče Bela – Javornik) v DELOVNI SKUPNOSTI ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE je soglašala tako s kandidati za samoupravne organe na ravni SOZD SŽ kot tudi z osnutkom sprememb sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo. Pod razno pa je obravnavala dopis oddelka za varstvo pri delu v katerem le-ta opozarja na preobremenjenost polic, na prehode in dovolz rezervnih delov. Ob tem dopisu pa skupina ugotavlja, da je na podobne težave in na pomanjkanje skladišnega prostora že sama opozarjala – vendar brez uspeha. Skupina poleg tega ugotavlja, da je normativ skladiščnega oseba, glede na nenehno povečevanje števila novih artiklov, prenizek.

SDS sekretariat (DELOVNA SKUPNOST ZA KADROV-SKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE) pripominja, da v kandidacijski listi za samoupravne organe SOZD SŽ ni nikjer zaslediti kandidatov iz te delovne skupnosti ter, da ni nujno, da je med kandidati za zbor Interne banke SOZD SŽ toliko delavcev iz FRS. Skupina se je seznanila tudi s stabilizacijskimi ukrepi glede nadurnega dela in izstavljanja potnih nalogov. Predlagala je, da se sredi oziroma izstavi delavcem-upokojevcem vstopno dovoljenje.

SDS organizacija dela ter SDS glavni laboratorij (DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE) sta na svojih sestankih potrdili kandidacijsko listo za samoupravne organe SOZD SŽ ter soglašali z osnutkom sprememb sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo. SDS glavni laboratorij je poleg tega obravnavala tudi gradivo o planiranju v SOZD SŽ ter v zvezi s predlogom elementov za pripravo sporazuma o temeljnih plana SOZD SŽ in Interne banke SOZD SŽ pripominja, da predvideno povečanje kadra v delovni skupnosti skupnih služb SOZD in Interne banke ni v skladu s stabilizacijskimi naporji. Večje zaposlovanje na ravni SOZD bi bilo po mnenju večine članov skupine opravičljivo, če bi zmanjšali število zaposlenih v delovnih skupnostih posameznih delovnih organizacij. Glede problema zaposlovanja analitikov iz glavnega laboratorija v laboratoriju Hladne valjarne Bela pa je bilo na sestanku rečeno, da bo razrešen, ko bodo zaposlili dva nova (moška) delavca. Obratovodstvo se bo seveda zavzelo, da se to vprašanje čimprej uredi.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

DELAVSKI SVET SOZ SŽ O GOSPODARSKEM NAČRTU, UKREPIH ZA DOSEGANJE PLANA...

Predsednik Miloš Piščanec sklicuje 12. sejo delavskega sveta SOZD Slovenske železarn v petek, 4. aprila, tokrat po vrstnem redu v delovni organizaciji Veriga Lesce. Poleg običajnih točk dnevnega reda delegatom predlaga v razpravo analizo poslovanja SOZD SŽ v lanskem letu, predlog izvozne stimulacije, načrt oblikovanja in porabe združenih sredstev sklada skupne porabe za leto 1980, predlog gospodarskega načrta za leto 1980 in predlog ukrepov za doseganje plana v letu 1980. Zadnja dva predloga iz gradiva, ki so ga prejeli delegati v nadaljevanju v celoti objavljamo.

GOSPODARSKI NAČRT SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA LETO 1980

Na 10. seji izvršilnega odbora DS Slovenskih železarn, 21. januarja in na 10. seji DS Slovenskih železarn, 25. januarja je bil predložen in obravnavan predlog gospodarskega načrta Slovenskih železarn. Prav v tem času je bil v sprejemanju dogovor o razporejanju dohodka v letu 1980 in zakon o ravnanju pri posameznih vrstah materialnih stroškov, ki sta zahtevala rebalansirane plane vseh delovnih organizacij. Seveda se s tem menja tudi plan Slovenskih železarn. Medtem so, pretežno istočasno s sprejemanjem zaključnih računov, delovne organizacije v glavnem že sprejele rebalansirane planov in na tej osnovi je pripravljen tudi rebalansirani letni gospodarski načrt Slovenskih železarn.

Da ne bi v celoti ponavljali prvega predloga plana, bomo tiste dele, ki niso spremenjeni izpustili. Tako v razlagi ne bomo ponavljali ocene izvedbe plana v letu 1979, glavnih omejitev in ciljev poslovanja v letu 1980 ter izhodišč za programe izvajanja plana. Na novo pa bomo prikazali razlago tabel oziroma podrobnih ciljev poslovanja.

PODROBNEJŠI CILJI POSLOVANJA V LETU 1980

Proizvodnja jekla je bila v letu 1979 kar za 4 % višja kot leta 1978. Za leto 1980 je planirano 848.000 ton jekla, kar je 12 % več kot leta 1979. Povečanje je predvideno predvsem v železarni Store, kjer pričena z obratovanjem nova električna peč in v železarni Jesenice.

Planirana **proizvodnja končnih izdelkov** znaša 837.000 ton. 57 % bo proizvedla železarna Jesenice, ki načrtuje 7 % porast proizvodnje. Izraženo v odstotkih planirata večji porast Tovil in Žična. Tako je planirana proizvodnja gotovih izdelkov 6 % večja kot dosežena leta 1979. 85 % proizvodnje predstavljajo izdelki črne metalurgije, slabih 13 % pa izdelki kovinske predelave. Planirano razmerje je skoraj nespremenjeno v zadnjih letih.

88 % proizvodnje končnih izdelkov je namenjeno **domaćemu trgu**, dobrih 12 % pa **izvozu**. V letu 1978 smo izvozili 7 %, leta 1979 10 %; plan je še nižji kot dosežek v letu 1979. Skupno naj bi izvozili 102.000 ton izdelkov; na domačem trgu bo prodanih 735.000 ton. V prvotnem planu je bil predviden izvoz v višini leta 1979 – dobrih 80.000 ton. Predvsem železarni pa so se odzvale resolucijam po povišanju izvoza in v rebalansu plana povečale planirano količino še za 20.000 ton. Tak plan bo zahteval prizadevanje v celotnem letu 1980. V izvozu je večji poudarek dan višje predelanim izdelkom.

Na domačem trgu bodo Slovenske železarn predale **15,5 mia vrednosti izdelkov**; tona izdelkov bo stala okrog 20.000 din. **Vrednost izvoza znaša blizu 1,7 mia din**; kar predstavlja blizu 10 % proizvodne vrednosti.

Skoraj polovica proizvodnje za izvoz je namenjena zahodnim deželim. Polovica gre v dežele SEV, od tega v pretežni meri za konvertibilno valuto in le v manjši meri za kliring.

V prodaji gotovih izdelkov se struktura ne menja bistveno. Polovico prodanih izdelkov predstavljajo toplovaljani izdelki treh železarn, od tega predvsem valjano palično jeklo (187.000 ton) debela, srednja in tanka pločevina (178.000 ton); hladno-valjani trakovi in pločevina (122.000 ton), vlečena žica (55.000 ton), vlečeno, luščeno in brušeno jeklo (40.000 ton) itd. V predelovalnih organizacijah pa prevladujejo verige, vijaki, matice, pletivo, varjene mreže. V izvozu pa prevladujejo valjano palično jeklo (37.000 ton), žični izdelki (21.000 ton), hladnovaljani trakovi in pločevina (77.000 ton) itd.

Planirani proizvodni rezultati naj bi prinesli 17,2 mia din s trga oziroma 23,2 mia celotnega prihodka. Materialni stroški so planirani v višini 16 mia din, amortizacija pa 1,6 mia din. Tako znaša **planirani dohodek 5,7 mia din**. Tretjino ali 1,8 mia din predstavljajo razne obveznosti; 3,9 mia din znaša čisti dohodek. Za OD je namenjenih 2,7 mia din, za poslovni sklad 532 mio din, za skupno porabo 464 mio din ter za rezervni sklad 129 mio din.

Število zaposlenih je planirano za 2 % višje kot doseženo v letu 1979; planirani OD so predvideni višji za 115 %. Razporeditev dohodka in višina osebnih dohodkov kot tudi višine nekaterih stroškov so po TOZD in DO usklajene z družbenim dogovorom o razporejanju dohodka v letu 1980, z resolucijami o planu 1980 in z zakonom o uplačevanju nekaterih stroškov.

Skupne potrebe po medsebojnih dobavah bodo predvidoma okrog 128.000 ton. Od tega bo železarna Jesenice dobavljala 22.000 ton; železarna Ravne 14.000 ton, železarna Store pa 25.000 ton. 49.000 ton bo nabavljenih v RMK Zenica (pretežno valjana in vlečena žica), 26.000 pa planirano iz uvoza.

Za leto 1980 predvidevajo Slovenske železarn 1.956 mio din uvoza reprodukcijskega materiala. Planirani izvoz pa znaša nekaj preko 288 mio din. Razmerja kažejo, da bo večanje izvoza in s tem pokrivanje potreb po uvozu ena osnovnih nalog tudi v letu 1980.

V letu 1980 predvidevajo Slovenske železarn investicije v višini okrog 2,6 mia din.

PREDLOG UKREPOV ZA DOSEGANJE PLANA V LETU 1980

Ob koncu februarja so bili v delovnih organizacijah Slovenskih železarn sprejeti dopolnjeni in popravljani plani za leto 1980, ki so upoštevali proizvodne, prodajne, nabavne, finančne in kadrovske možnosti, obenem pa sledili usmeritvam resolucij, dogovorov in zakonov, povezanih s poslovanjem v letu 1980. Izvedba sprejetih planov, po možnosti pa celo njihovo preseganje, predstavlja našo osnovno nalogo. Prvi korak k ostvartitvi plana je iskanje in predlaganje ukrepov za izvedbo plana, tako v TOZD, delovni skupnosti, DO in SOZD. Imamo možnosti za izvedbo plana, imamo notranje rezerve, sposobni smo urediti plan. Plan bo izveden in presežen, če bo vsak od nas, 18.000 upraviteljev in delavcev Slovenskih železarn razmislil o svojem deležu pri doseganju plana, o tem kako s svojim delom lahko največ prispeva k uspešnemu poslovanju. Tako je treba ugotoviti, kako lahko vplivamo na uspešnost poslovanja v TOZD, delovni skupnosti, v DO, v SOZD.

Z namenom doseči izvedbo planiranega poslovanja v letu 1980 je delovna skupnost SOZD, predvsem seveda kolektivni poslovodni organ (KPO) in vodje služb, pripravila predlog nalog in ukrepov, ki naj bi v čim večji meri omogočili izvedbo plana. Pri tem so predlagani tisti ukrepi, ki smiselno spadajo na raven sestavljene organizacije; predvsem ukrepi za doseganje ciljev, zaradi katerih smo se združili.

Predlogi ukrepov so konkretni in veljajo za TOZD in delovne skupnosti, za celotno sestavljeno organizacijo. Posebej pa bomo prikazali še nekaj ukrepov, ki naj vplivajo na delo delovne skupnosti skupnih služb. Podrobneje bodo ti ukrepi pripravljeni za razpravo in sprejem v delovni skupnosti sami.

V predlogu ukrepov sestavljene organizacije so prikazane le glavne skupine ukrepov, razčlenjene po posamičnih ukrepih. Določanje in dopolnjevanje ukrepov mora postati dinamičen proces, saj se je – zaradi spreminjanja pogojev gospodarjenja – potrebno prilagajati spremembam. Isto velja za spremljanje izvajanja ukrepov, ki bo za večino ukrepov četrtletno, v nekaterih primerih pa mesečno ali celo tedensko. Pri pripravljanju, dopolnjevanju, izvajanju in spremljanju ukrepov bodo sodelovale predvsem ustrezne službe delovne skupnosti, čeprav je zlasti izvajanje naloge nas vseh.

IZPOLNJEVANJE PLANA IZVOZA IN UVOZA

Pravočasno izpolnjevanje plana izvoza je glavna osnova za pridobivanje deviz za uvoz potrebnih surovin. Zato bo komercialni odbor obnavljal četrtletne izvozne plane, ki morajo predstavljati približno četrtino letnega plana. Komercialna služba bo poročala o izvajanju plana, tako da bo po potrebi možno takojšnje ukrepanje.

Zlasti pri večjih kupcih je potrebno doseči udeležbo v skupnem deviznem prihodku. Zato bodo prednost pri dobavah med zunanjimi kupci imeli predvsem tisti, ki bodo z odstopanjem skupaj ustvarili deviz prispevali k rednemu obratovanju delovnih organizacij SŽ.

Združevanje deviz po 68. členu ZTT mora biti usklajeno v okviru Slovenskih železarn; komercialni odbor bo določal višino stimulacije nad uradnim tečajem deviznih sredstev.

Za pospeševanje izvoza do planirane, po možnosti pa nad planirano višino je potrebno povečati **izvozno spodbudo**, ki pa mora istočasno spodbujati zniževanje uvoza.

Komercialni odbor bo najmanj četrtletno obravnaval bilanco **potreb po deviznih pravicah** in razpoložljivih virih. Določal bo prednost oskrbe (zaenkrat velja za proizvodno surovega jekla); KPO bo – na predlog službe ali odbora – usmerjal razpoložljive devizne pravice, zlasti še dogovorjeno rezervo. Zaradi pomanjkanja deviznih pravic bo nujno tako zniževanje uvoza materiala kot opreme.

Z delovanjem v okviru **SIEOT in Gospodarske zbornice**, pa tudi v drugih institucijah bo potrebno tekoče ukrepanje za zadovoljivo oskrbo s surovinami in opremo.

IZPOLNJEVANJE PLANA MEDSEBOJNIH DOBAV

Z letnim planom **dogovorjene medsebojne dobave** je treba izpolnjevati po dvanajstih, če med delovnimi organizacijami ni drugače dogovorjeno. Komercialna služba bo mesečno spremljala medsebojne dobave in po potrebi predlagala dodatne usluge. Del manjših medsebojnih dobav ni bil vključen v plan; zanje veljajo smiselno isti zaključki kot za planirane medsebojne dobave.

V primeru, da ima ena organizacija pri tem izgubo, ki je večja kot izguba pri prodaji podobnih izdelkov in da teh izdelkov zato ne prodaja ali nabavlja druge, predlaga, da **se uvedejo dogovorjene cene**. V določanje dogovorjenih cen se vključijo planska služba delovne skupnosti. Dogovarjanje pa ne odloži izvajanja plana.

Kljub vsem prizadevanjem se lahko zgodi, da bo zaradi pomanjkanja surovin, polizdelkov in podobnih razlogov potrebno znižati proizvodnjo. Da bi nas pomanjkanje vložka čim manj prizadelo, je potrebno pripraviti **analizo smiselnega zmanjševanja proizvodnje**.

NABAVA IN PORABA SUROVIN, POLIZDELKOV, ENERGIJE

Za vse osnovne surovine (skupina A) je potrebno **določiti višino** signalnih in varnostnih zalog; komercialna služba pripravi ukrepe, ki bodo potrebni v primeru padca zalog pod varnostno raven.

Komercialna služba spremlja gibanje predvsem naslednjih surovin: starega železa, železove rude, ferolit, grafitnih elektrod in žice. Tehnološke regulative je po potrebi potrebno ažurirati ali pa vpeljati. Spoštovanje regulativov in drugih navodil za delo, **tehnološka disciplina** v najširšem smislu predstavlja enega od osnovnih ciljev poslovanja.

Zlasti tehnologi, pa tudi drugi proizvodni delavci morajo iskati poti za **zniževanje potroškov surovin in materialov**. To velja za vse potroške, zlasti še za osnovne surovine in izpolne.

Pomanjkanje energije v letu 1980 iz domačih virov in pomanjkanje deviz za uvoz energije narekuje, da usmerimo vso pozornost na **smotno porabo vseh vrst energije**. Zato je potrebno poskrbeti za dosledno izvajanje vseh že obstoječih ukrepov ter pripraviti nove predloge ukrepov. Težiti je treba k zniževanju specifičnih porab, ne nazadnje tudi z dvigom količine izdelkov.

KOLIČINA IN ASORTIMENT IZDELKOV

Na obstoječih napravah je potrebno doseči čim večji **izkoristek naprav**. Pri novih napravah je treba doseči vsaj z investicijskim programom načrtovane količine in asortiment. Organiziranju proizvodnje je treba dati večjo težo; isto velja za vzdrževanje naprav, izkoriščenost naprav po izmenah in podobno. Prav ukrepi na tem področju in pri varčevanju predstavljajo težiske ukrepe v TOZD.

V posameznih TOZD zlasti končne proizvodnje je potrebno težiti k **ekonomsko uspešnemu asortimentu**. Zato predlagamo, da se izbiri asortimana posveti vsa pozornost in se v ta namen obnovi ali pa uvede nekatere metode, s pomočjo katerih določimo optimalni asortiment.

Za prodajo uspešnega asortimenta je potrebno okrepiti **tržne analize**, okrepiti naše odnose z večjimi porabniki jekla v SFRJ, okrepiti analizo gibanja nabavnih in prodajnih cen ter s tem povezane predloge sprememb prodajnih cen za izdelke, ki niso zajeti v mehanizem določanja cen.

V skladu z zakonom o cenah je potrebno pripraviti kriterije za oblikovanje prodajnih cen izdelkov železarn in predelovalnih organizacij.

SPREMLJANJE INVESTICIJ V LETU 1980

V teku je pregled stanja investicij, izvedenih v letu 1979 oziroma v preteklem razdobju. Služba za razvoj bo do maja ugotovila **odstopanja v investicijskih programih**, zlasti v pogledu vloženih sredstev in izpolnjevanja predvidenih proizvodnih in dohodkovnih učinkov investicije. To velja za vse investicije, ki so jih obravnavale namenske komisije in združevale sredstva DO preko Interne banke.

Pripravljen je **načrt investicij za leto 1980**. Pripravi je potrebno vse podrazitve, dodatni obrazložitve in izdelati nov ekonomski izračun ter to priključiti kot dodatek k vlogam za kredit za prekoračitev investicij pri temeljni ali interni banki.

Podrobneje, upoštevaje vse širše družbene spremembe, je potrebno proučiti in predlagati **kriterije za investicije**, ki so v načrtu za leto 1980, pa tudi za prihodnje leto.

Pri investicijah v letu 1980 bo omejitveni faktor predvsem **možnost uvoza opreme**. Pri uvozu opreme je zato treba odločiti čim bolj operativno in v odvisnosti od pridobivanja dovoljenj usmerjati uvoz opreme ter ga po potrebi reprogramirati v skladu z optimumom SŽ kot celote.

FINANCIRANJE POSLOVANJA

Bistveno je potrebno zmanjšati obseg sredstev, ki jih imamo naložena v menicah. Zato plačil od kupcev v obliki menic ne bomo več sprejemali brez omejitev, pač pa se bomo zavzemali, da bo po vrednosti vsaj polovica teh plačil opravljenih z denarjem. Po drugi strani pa je potrebno najti in uveljaviti še nove možnosti in oblike za indosiranje (plačevanje naših obveznosti) in eskontiranje (odprodaja, vnovčenje) menic.

Z bolj učinkovitim izvajanjem finančne funkcije je potrebno ustvariti pogoje za zmanjšanje denarnih sredstev, ki se jih uporablja za samo opravljanje plačilnega prometa, za likvidnostne rezerve in za druge kratkoročne finančne naložbe, ne da bi seveda zaradi tega bila prizadeta sama likvidnost. V tem smislu je predvsem potrebno v večji meri izkoristiti prednosti, ki jih pri racionalizaciji finančnega poslovanja daje dobro organizirano interno bančno poslovanje.

Povečati je potrebno napore za pridobivanje dodatnih zunanjih virov za financiranje tekočega poslovanja, ne samo pri temeljnih bankah, temveč tudi pri drugih internih bankah in organizacijah združenega dela. V tem smislu se bomo v večji meri kot doslej zavzemali za usklajen nastop pri bankah, z drugimi internimi bankami in organizacijami združenega dela pa bomo poskušali z ustreznimi samoupravnimi sporazumi urejati medsebojno pomoč pri zagotavljanju likvidnosti.

Dosledno je treba uresničevati norme finančnega obnašanja delovnih organizacij, ki jih predvideva gospodarski načrt Interne banke. Med slednjimi se priznava še poseben pomen dogovoru, da bodo delovne organizacije inflacijski dohodek, ki se pojavlja v zvezi z zalogami, v prihodnje uporabile predvsem za financiranje obratnih sredstev.

OSEBNI DOHODKI IN DOHODEK

Povezovanje OD in dohodka lahko predstavlja eno od močnih spodbud za boljše gospodarjenje, ki žal pogosto ni izpeljano, ne nazadnje zaradi premajhne povezanosti med prizadevanji in dohodkom TOZD. Potrebno je, da z vso prizadevnostjo vpeljemo v sistem delitve OD in razporejanja čistega dohodka odvisnost med dohodkom TOZD (in/ali DO) ter višino OD. Predlog je možno

pripraviti do srede leta, vpeljavo pa do konca leta. Namen predloga je v spodbujanju dohodka, pa tudi v zagotovitvi razširjene reprodukcije.

V zvezi z upoštevanjem določil družbenega dogovora o razporejanju dohodka je smiselno predlagati nekaj dogovorjenih ukrepov:

– da TOZD in delovne skupnosti izplačila za 3 mesece letos ne povečujejo na račun dviga vrednosti kategorij ali točk;

– pri tem ne dovolijo dviga OD na račun »popravljanja norm, normativov« in podobno, niti ne na račun »izmišljenih« novih delovnih nalog ali sprememb v njihovi strukturi.

– ob trimesečnih rezultatih se ugotovi doseženi dohodek in z dogovorom dovoljeni osebni dohodek; na tej osnovi se sprejmejo eventualni sklepi v zvezi s spremembami OD;

– DO ostaja raven, v kateri usklajujemo in po potrebi solidariziramo vodimo politiko gibanja OD.

V nagrajevanje je potrebno vključiti ali pa dosledneje upoštevati rezultate pri varčevanju tako s časom kot materiali in energijo.

ORGANIZIRANJE IZDELAVE IN IZVAJANJA PROGRAMOV UKREPOV V TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTIH

Že v uvodu smo omenili, da letni plani predstavljajo podrobneje določene cilje, ki jih preko ciljev oddelkov, skupin, pretvorimo v delovne naloge posameznikov; pri tem pa ostaja pomembno doseganje ciljev in ne zgolj izvajanje nalog. Da predlagani ukrepi in naloge ne bi ostali zgolj opravljena delovna naloga, smatramo za potrebno, da tudi k uvajanju planov pristopamo organizirano in planirano. Zato predlagamo, da vsaka TOZD in delovna skupnost med že predlaganimi cilji in ukrepi izbere nekaj ključnih ciljev: stroški, izplen, produktivnost, odsotnost z dela in podobno. Za njihovo doseganje je potrebno določiti nosilce, ukrepe in roke; najbolj ustrezajo temu kar pripravljamo obrazci. V nekaterih DO, na primer, v železarni Jesenice in delno v železarni Ravne so ti obrazci že uvedeni. V kolikor se bomo opredelili za organizirano programiranje in uvajanje ukrepov, lahko planske službe prevzamejo akcijo za vpeljavo tako imenovanega vodenja s pomočjo delovnih ciljev.

Tak pristop zahteva teamsko delo, ki je nujno za uspešno izvajanje ukrepov. Zato je na primer akcije za znižanje stroškov, manjše porabe energije itd. voditi v skupinah. Delo v skupinah, vodenje s cilji in podobno pa zahtevajo skupno delo in ne nazadnje spremembo v našem mišljenju. Vsaka taka sprememba pa predstavlja proces v času, možnost nasprotij in podobno. To pa zahteva vsaka pot k napredku.

NEKATERI UKREPI V DELOVNIH SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB SLOVENSKE ŽELEZARNE

Delavci delovne skupnosti bodo pri svojem delu opravili planirani obseg nalog kvalitativno in v zahtevnih rokih. Te naloge so posamezne službe že konkretnije opredelile v letnem načrtu delovne skupnosti. Prav tako se bodo v čim večji meri držali predvidenih stroškov, OD itd.

Način dela delovne skupnosti zahteva delo v skupinah in vrsto sestankov. Zato bodo delavci delovne skupnosti težili k zmanjšanemu obsegu sestankov, predvsem pa k njihovi smotnosti in organiziranosti. Sestanki naj bodo čim bolj pripravljeni in vodeni, tako da bo trajanje krajše, kvaliteta in rezultati sestankov pa večji.

Delavci delovne skupnosti pa bodo v skladu z letnim planom nalog služb in četrtletnim programom dela težili tudi k povečanju dela na tistih področjih, kjer lahko pričakujemo večje rezultate zaradi delovanja SOZD kot sestavljene gospodarske organizacije, s čimer bi povečali učinke, ki jih združena organizacija lahko nudi.

V Železarni (IK)

PRIPRAVA PLANSKIH DOKUMENTOV V OBČINI JESENICE ZA OBDOBJE 1981-1985

(Nadaljevanje s 1. strani)

NAČELA PLANIRANJA

Po zakonu o temeljih sistema družbenega planiranja traja temeljno plansko obdobje pet let. Vsaka samoupravna organizacija in skupnost mora obvezno imeti svoj srednjeročni plan za pet let. Obdobje, za katero se sprejema plan, določa skupščina SFRJ. (Le-ta je odločila, da traja naslednje plansko obdobje od leta 1981 do leta 1985). Zakon tudi predpisuje vsem subjektom planiranja, da morajo vsako leto napraviti tudi letni plan – vendar kot izvedbeni načrt za realizacijo nalog iz svojega srednjeročnega plana. Letni plan določa dinamiko in način izvajanja srednjeročnih planskih nalog za posamezno koledarsko leto. Sestavljen je torej iz planirane realizacije in razporejanja ter delitve dohodka, letnega plana zaposlovanja, letnega plana investicij ter iz drugih posebnih letnih načrtov, ki se nanašajo na dejavnost TOZD, SIS ali krajevne skupnosti. Letni plan vsebuje tudi notranje ukrepe, s katerimi bo TOZD vplivala na svoje gospodarjenje in delo (npr.: racionalizacijski ukrepi, ukrepi za izboljšanje delovnih razmer itd.). Letni plan TOZD je po novem zakonu zelo podoben po svojem bistvu in vsebini dosedanjemu letnemu planu, le da je postavljen v funkcijo izvedbe petletnega plana.

Nekatere, zlasti večje organizacije združenega dela so tudi že doslej oblikovale dolgoročne plane razvoja. Novi zakon o sistemu planiranja pa določa za posamezna področja (TOZD, ki pomembno planirajo poseganje v prostor, v veliki meri koristijo energijo itd.), da pripravljajo posamezni nosilci planiranja tudi dolgoročne plane. Dolgoročni razvojni načrti so smotni, ker omogočajo temeljito in pravočasno pripravo pomembnejših investicij, dolgoročno sistematično skrb za kadre, planiranje daljših raziskovalnih projektov in druge zadeve, pri katerih traja ciklus izvajanja, zlasti pa priprava naloge, daljše časovno obdobje. Vendar pa dolgoročni plani nenehno TOZD ne oporočajo od obveznosti sprejemanja srednjeročnega plana. Dolgoročni plan je po svoji funkciji lahko le razvojna zasnova, ki omogoča sistematično pripravo na naloge, ki bodo nastopile šele v enem od naslednjih planskih obdobjih, nikakor pa to še ni plan v polnem pomenu besede, ker mu manjka konkretna materialna podlaga. Dolgoročni plan praviloma zajema le parcialne vidike razvoja TOZD, na pa celote vseh razvojnih usmeritev.

CELOVITOST PLANIRANJA

Medtem, ko se je v dosedanjih praksah planiranja uveljavljalo v glavnem le planiranje gospodarskih vidikov razvoja, kar pomeni planiranje dohodka in njegovega razporejanja, investicij in drugih ekonomskih kategorij, so bili v planih pogosto zanemarjeni drugi vidiki

razvoja, zlasti socialni in prostorski vidiki. Kot posledica takega ne celovitega planiranja, pa so se pozneje pojavljali različni problemi. Zakon o temeljih sistema družbenega planiranja zato nalaga subjektom planiranja, da planirajo svoj razvoj celovito, upoštevajo pri tem, poleg gospodarskega, tudi socialni, prostorski, obrambni in druge vidike razvoja.

Pod gospodarskimi vidiki razvoja pojmuje planiranje osnovne dejavnosti TOZD, razvoj produktivnih faktorjev (tehnologija, kadri, raziskovalno delo) ter vseh kategorij pridobivanja in razporejanja dohodka.

Pod socialnim vidikom razvoja pojmuje planiranje pogojev življenja in dela naših delavcev, to je njihovih potreb glede izobraževanja, kulture, zdravstva, otroškega varstva, varnosti pri delu, oddiha in rekreacije, stanovanj, družbene prehrane itd.

Prostorski vidik razvoja so pojavljajo kot pomembna komponenta zlasti v takih TOZD, ki predvidevajo novogradnje ali drugačne posege v prostor ali pa uporabljajo določene naravne vire oziroma s svojo dejavnostjo vplivajo na stanje v okolju.

Obrambni vidiki razvoja posamezne TOZD so vsa tista razvojna vprašanja in naloge, za katere je odgovorna TOZD po posebnih predpisih v zvezi z ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

SOČASNOST PLANIRANJA

Sočasnost planiranja pomeni, da vsi nosilci planiranja sprejemajo svoje plane hkrati in v medsebojni odvisnosti. Iz tega pa ne sledi, da je kak plan drugemu planu nadrejen. Noben subjekt planiranja ne more nalagati drugemu subjektu planiranja materialnih ali drugih planskih obveznosti, ne da bi poprej dobil njegov pristanek, oziroma ne da bi se poprej z njim samoupravno sporazumel. Plan, s katerimi se predvidevajo medsebojne obveznosti, so torej lahko le rezultat usklajevanja in sporazumevanja med prizadetimi partnerji. Iz tega pa že po sami logiki izhaja, da morajo vsi udeleženci sočasno sprejeti svoje medsebojne obveznosti.

Sočasnost planiranja se seveda nanaša le na tiste faze planskega postopka, v katerih partnerji sporazumevanja sprejemajo neposredne odločitve (samoupravni sporazum o temeljih plana). Nikakor pa to načelo ne pomeni, da morajo biti tudi vse ostale faze planiranja, zlasti priprava strokovnih gradiv in analiz, koordinirane do take mere, da potekajo sočasno.

DOHODEK KOT TEMELJNA KATEGORIJA PLANIRANJA

Vse aktivnosti, ki jih planirajo posamezni udeleženci, izhajajo iz razporejanja ustvarjenega dohodka. Ni mogoče le naturalno planirati, pri tem pa ne računati z ustreznimi materialnimi posledicami. Vsi planski dokumenti nujno potrebujejo realno

finančno podlago. Prav iz tega razloga mora biti vsaki planski analizi in planskemu dokumentu priložena tudi bilančna dokumentacija.

ODGOVORNOST STROKOVNIH IN POSLOVODNIH DELAVCEV V PLANSKEM POSTOPKU

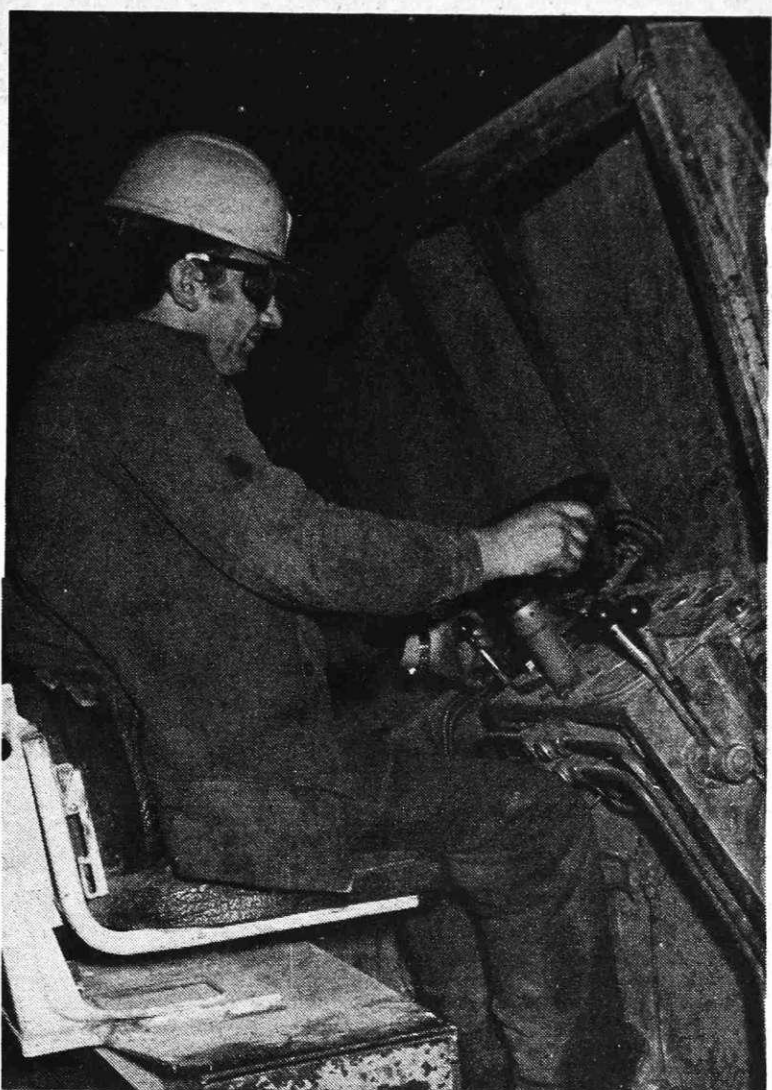
Čeprav v samoupravnem postopku planiranja sprejemajo vse planske odločitve delavci neposredno ali prek svojih delegatov v ustreznih asociacijah ter so torej skupno odgovorni za kvaliteto svojih planskih odločitev in za njihovo realizacijo, je tudi odgovornost strokovnih in poslovodnih delavcev v planskem postopku izredno pomembna. Strokovni in poslovodni delavci so odgovorni za kvaliteto planiranja strokovno in politično. To pomeni, da strokovno neustrezno analitično delo, neobjektivno prikazovanje stanja in potreb ali prikrivanje kompleksnih posledic, ki jih lahko povzroči neka planska odločitev, pomeni kršitev strokovne odgovornosti. Poslovodni organ v TOZD ima še posebne odgovornosti in dolžnosti v zvezi z uresničevanjem plana. Po zakonu o planiranju je poslovodni organ neposredno odgovoren, da v okviru svojih pristojnosti zagotovi vse ukrepe, ki vodijo k uresničevanju sprejetega plana.

DOSEDANJE PRIPRAVE PLANSKIH DOKUMENTOV NOSILCEV PLANIRANJA V OBČINI JESENICE 1981-1985

Priprave srednjeročnih planskih dokumentov potekajo pri posameznih nosilcih planiranja v občini Jesenice različno intenzivno. Posamezni planski dokumenti (organizacijski pristopi, smernice, analize razvojnih možnosti, elementi) so bili pripravljeni pri vseh temeljnih nosilcih planiranja časovno v skladu z odlokom o pripravi planskih dokumentov za obdobje 1981-1985. Na stopnjo aktivnosti priprav dosejanih planskih dokumentov v TOZD, SIS in KS je v precejšnji meri vplivala aktivnost izvršnega sveta skupščine občine Jesenice (organizacija posvetov, redni kontakti s posameznimi nosilci planiranja, seminarji), in pa družbenopolitične organizacije, zlasti še koordinacijski odbor za planiranje pri OK SZDL, ki skrbi predvsem za širšo družbeno aktivnost pri pripravi planskih dokumentov.

Pri nosilcih planiranja nastopajo pri posameznih planskih dokumentih precejšnje razlike glede vsebine, kvalitete in stopnje konkretnosti, predvsem pri analizah razvojnih možnosti in pri elementih za sklepanje samoupravnih sporazumov in dogovorov. Precejšnje težave povzročajo tudi pomanjkanje ustreznih strokovnih kadrov pri posameznih nosilcih planiranja in pa številni problemi vsebinske in metodološke narave.

Doslej še ni v zadostni meri prisotno povezovanje planov s stabilizacijskimi ukrepi (elementi SIS). Ob čisto formalni orientaciji na gospodarsko stabilizacijo, se v analizah razvojnih možnosti, predvsem pa v elementih v glavnem računa z visokimi stopnjami rasti najpomembnejših dejavnikov razvoja (družbeni proizvod, investicije,

Sodelavec na zakladalnem stroju v elektro jeklarni (IK)

zaposlovanje, uvoz), ki nimajo doganih kvaliteten podlog. Izstopajo predvsem naslednji problemi – na področju TOZD materialne proizvodnje:

- planiranje zaposlovanja iznad možnih okvirov,
- pomanjkanje jasnih razvojnih usmeritev,
- nedodelanost letne dinamike elementov,
- finančne bilance niso izdelane,
- prostorska neusklajenost.

Na področju družbenih dejavnosti (SIS):

- šolstvo: nove investicije oz. adaptacije osnovnih šol Blejska Dobrava, Mojstrana, Koroška Bela, šolski center Plavž,
- otroško varstvo: iskanje možnosti za izgradnjo novih objektov (Blejska Dobrava, Mojstrana, Kranjska gora),
- kultura: kulturni dom Jesenice (velikost in financiranje),
- telesna kultura: preobsežnost elementov (kopališče, umetno drsalisče Kranjska gora, nova pokrita hala za roketni in Podmežakliji).

Na področju krajevnih skupnosti: – predimenzioniranost programov na nekaterih področjih (prekrovalna dejavnost – trgovine, komunalna dejavnost).

V nadaljnji fazi priprave planskih dokumentov za obdobje 1981-1985 je ključnega pomena kvaliteto in intenzivno angažiranje vseh nosilcev

planiranja (TOZD, SIS, KS) v zvezi s pripravo samoupravnih sporazumov in dogovorov o temeljnih srednjeročnega plana. Pospešiti je potrebno razpravo pri vseh nosilcih planiranja o tistih ključnih nalogah in ciljih, ki naj bi zaradi svoje pomembnosti v naslednjem srednjeročnem obdobju našle mesto v samoupravnih sporazumih in dogovorih o temeljih plana. Prav ti planski akti pa so najpomembnejši dokumenti v celotnem postopku planiranja in s sprejetjem le-teh so za vse nosilce planiranja vse materialne obveznosti in srednjeročni cilji konkretno zavezujoči.

Rado Košir

Železarski globus

BRAZILIJA

V brazilski železarni Acesita v mestu Timeteo, zvezna država Minas Gerais, je pred kratkim pričel obratovati nov plavž, katerega značilnost je ta, da uporablja kot gorivo lesno oglje in je med takšnimi plavži največji na svetu. Ima premer talnilnika 6,5 m, koristno prostornino 588 kub. metrov in izdelava dnevno 1.000 ton grodlja. Lesno oglje za potrebe tega plavža izdelujejo iz dreves evkaliptov, ki jih ima ta železarna okoli 250 milijonov.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

AKTUALNA VPRAŠANJA ENERGETSKIH RAZISKAV V ZVEZNI

2 REPUBLIKI NEMCIJI

Z uporabo toplotnih črpalk je mogoče – predvsem v kombinaciji s sistemi nizko temperaturnega ogrevanja (npr.: ogrevanja tal) – prihraniti do 70% uporabljenih naftnih derivatov za ogrevanje. Ob koncu leta 1978 je obratovalo v Zvezni republiki Nemčiji približno 7000 toplotnih črpalk in ob koncu leta 1979 več kot 10.000. Povpraševanje po teh agregatih pa tudi sedaj stalno narašča.

Kljub bolj neugodnim klimatskim pogojem v tej državi, narašča tudi poraba sončne energije. Seveda vedno v povezavi z ostalimi ukrepi, ki znižujejo porabo energije. Ob koncu leta 1978 je obratovalo okoli 4000 naprav za ogrevanje vode s sončno energijo. Do konca leta 1979 se je njihovo število več kot podvojilo.

Da bi prednjačilo z dobrim zgledom, je zvezno ministrstvo za raziskave in tehnologijo namenilo 50 milij. NM za gradnjo naprav povezanih z varčevanjem energije v poslopih, ki so v lasti zveznih ustanov. V prihodnjih letih bo treba povečati napre v tem smislu, da bodo doslej pridobljene izkušnje pri gradnji posameznih objektov služile pri načrtovanju novih zgradb oziroma celotnih naselij. Naloga industrije pa je, da z novimi proizvodnimi zmogljivostmi zadovolji naraščajoče povpraševanje po teh napravah in pri tem skrbi tudi za stalno izboljševanje kvaliteten zahtev.

DALJINSKA TOPLOTA

Dolgoročne energetske možnosti, predvsem v gostu naseljenih področjih, nudijo termo elektrarne in izkoriščanje odpadne industrijske toplote. Študija, ki so jo o tej problematiki izdelali leta 1976 je pokazala, da je mogoče pri takratnih cenah energije prihraniti z uporabo toplote iz termoelektrarn za javno

ogrevanje do 20 milij. ton enot črnega premoga na leto. Ta količina ustreza dobri 10% porabe nafte Zvezne republike Nemčije v letu 1979. Zato domnevajo, da bi bilo mogoče tudi z izkoriščanjem industrijske odpadne toplote prihraniti znatne količine nafte. To vprašanje sedaj podrobno raziskujejo, ker ni zaenkrat na razpolago nobenih natančnih številčnih podatkov.

Projekta v Porurju in Posarju sta potrdila pričakovanja. V Porurju so v zimi 1978/79 na 70.000 priključenih gospodinjstvih prihranili in nadomestili 120 milij. litrov kurilnega olja. Zaradi povečane ponudbe pričakujejo v prihodnjih letih še boljše rezultate.

PODROČJE GOSPODINJSTVA

Uporaba gospodinskih aparatov je udeležena s približno 80% porabe električne energije v posameznih gospodinjstvih. Raziskave inštituta za električno toploto so pokazale, da obstajajo možnosti prihranka energije do 50%.

Zaradi dolge življenjske dobe teh aparatov, je mogoče le dolgoročno računati na doseganje energetskih prihrankov. Vendar bodo sčasoma postajale te možnosti vendar večje. Samo z uporabo mikroelektronike na gospodinskih aparatih, je mogoče prihraniti do 25% električne energije.

PODROČJE PROMETA

Pri znižanju porabe nafte ima področje prometa še posebej važno vlogo. Kajti 25% celotne porabe nafte v Zvezni republiki Nemčiji gre na to področje in to predvsem za cestni promet. Zato sta nadomestilo in zmanjšanje naftnih derivatov že nekaj let nazaj težišče raziskovalnih programov na področju prometa.

V zvezi s tem je treba na prvem mestu omeniti uporabo metanola. Poskusni program, ki teče že po letu 1974 je dokazal, da je metanol z majhnimi spremembami primeren kot dodatno pogonsko gorivo. Industrija je zagotovila že danes 3% porabo metanola. V prihodnjih letih bo mogoče uresničiti precej večji delež in sicer 15%. S tem bo mogoče prihraniti okoli 8% pogonskega goriva iz nafte, kar je pri skupni porabi 35 milij. ton v letu 1978, upoštevanja vredna količina.

Dolgoročno pričakujejo v Zvezni republiki Nemčiji zmanjšanje uvoza nafte tudi z uporabo industrijskih postopkov proizvodnje pogonskega goriva iz premoga. Takšno preusmeritev bo omogočil program o predelavi premoga, ki ga je pred kratkim sprejela zvezna vlada v zvezi z gradnjo prve takšne industrijske naprave. Vendar, če bi celotno količino nakopanega premoga predelali v plin in naftne derivate, bi s tem zmanjšal uvoz nafte samo za 25%. Z domačim premogom bodo lahko uresničili samo del celotne količine in bo tudi za to treba najti nadomestilo na svetovnem energetskem tržišču.

Važno vlogo ima na področju prometa tudi varčevanje z gorivom pri avtomobilih. Pri tem gre tako za določene konstrukcijske spremembe, s katerimi se zelo ukvarjajo tovarni avtomobili, kakor tudi za obnašanje voznikov. Možnosti so v obeh smereh precejšnje.

Veliki raziskovalni naporji so bili še in še bodo usmerjeni tudi v nadaljnji razvoj železnice in javnega prometa. Pri tem gre predvsem za atraktivno in energetsko ugodnejšo nadomestilo za osebni avtomobil.

BODOČI RAZVOJ

Raziskovalna in razvojna dela za pripravo in odkrivanje novih energetskih virov lahko vedno pokažejo nove možnosti nadomestila za nafto. Zato so odgovorni krogi v Zvezni republiki Nemčiji mnenja, da si ne morejo dovoliti odpoved določenim energetskim nadomestilom. In to niti jedrski energiji in niti tistim vrstam energije, ki obetajo danes le majhen prispevek k celotni energetski porabi.

Ob resnem upoštevanju mednarodne situacije, močno povezane s problemom nafte ni druge poti kot takoj in z vso resnostjo pričeti varčevati z energijo, predvsem pa z nafto. Vsako nadaljnje zavlačevanje bi imelo za posledico dolgoročno zaostritev situacije. Pri tem ne sme biti varčevanje z energijo enkratni ukrep, temveč mora ostati važna trajna naloga.

PETINTRIDESET LET INVENTIVNE DEJAVNOSTI V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

bilo s 24 realiziranimi predlogi v celotnem petintridesetletnem delovanju doseženo najmanjše število.

V naslednjih petih letih se stanje ni spremenilo, razen v letu 1959, ko je bilo 74 realiziranih predlogov, letno poprečje pa je bilo 51,4.

V letih 1960–1964 je letno poprečje za spoznanje boljše, in sicer 61,4, toda že v naslednjih petih letih pade letno poprečje na 59,8 realiziranih inovacijskih predlogov. Tudi v naslednjih petih letih je letno poprečje le 50,2. V letih 1975–1979 beležimo ponovno vzpon. V teh letih smo dosegli letno poprečje že 80 realiziranih predlogov. Leta 1978 smo po 27 letih ponovno dosegli več kot sto realiziranih predlogov. Skupno je bilo po oseboodbitvi, po podatkih vzetih iz poročil in evidenc realiziranih 2605 inovacijskih predlogov.

Žal pa nam pri teh podatkih manjkajo zneski prihrankov in izplačanih posebnih nadomestil. Bolj natančna evidenca za izplačana posebna nadomestila je za obdobje 1960–1970, zelo natančna evidenca o doseženi višini koristi, kakor tudi o izplačilih posebnih nadomestil, pa je od leta 1971 dalje.

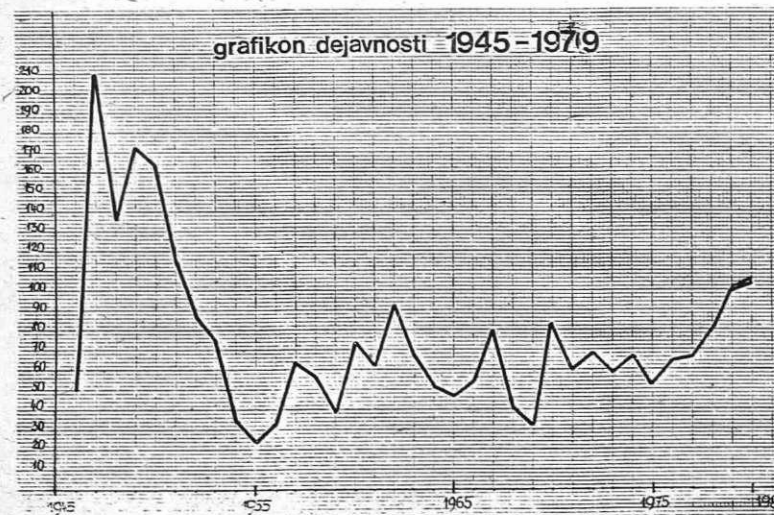
Gibanje izplačanih posebnih nadomestil je razvidno iz diagrama št. 2 in sicer od leta 1960 do 1970. Na razpredelnici ob koncu sestavka pa je razvidno gibanje prihrankov v letih od 1971 do 1979 in izplačana posebna nadomestila.

Samo v letih od 1971 do 1979 je bilo skupaj doseženih 124.667.000,00 din prihrankov, od tega so avtorji dobili izplačanih posebnih nadomestil v znesku 4.160.342,00 din ali komaj 3,33 %.

Spričo take inventivne dejavnosti, je razumljivo, da smo v Železarni imeli že v letu 1956 ustrezen pravilnik. Delavski svet Železarne je že 24. januarja 1956 sprejel pravilnik o upravljanju sklada za napredek proizvodnje, novatorstva in racionalizacije. Leta 1958 je delavski svet Železarne na svoji šesti redni seji sprejel pravilnik o ocenjevanju in nagrajevanju tehničnih izboljšav. V prvem členu pravilnika je navedeno: »Namen pravilnika je predpisati v skladu z obstoječimi prepisi postopek prijavitelja, ocenjevanja, nagrajevanja in izvajanja predlogov tehničnih izboljšav. Nagrajevanje uvajamo z namenom, da pritegnemo k sodelovanju čim širši krog članov kolektiva in da se da materialno priznanje bolj prizadevnim članom kolektiva.«

V tretjem členu pa je podrobna razčlenba predlogov:

1. IZNAJDBA, to je vsaka nova rešitev nekega tehničnega problema, ki se ni bila objavljena v domači ali tuji literaturi v taki obliki, da bi jo mogli strokovnjaki uporabiti, ali rešitev, ki v naši državi ni še nikjer javno uporabljena, niti prikazana javno tako, da bi jo lahko strokovnjaki uporabili.

2. NOVATORSTVO, to je nova ustvarjalna uporaba znanih metod in iznajdb pri danem tehničnem postopku.

3. RACIONALIZACIJA, to je boljše ali popolnejša izvedba proizvodnega postopka, ki je znan in že obstoja v podjetju z racionalnejšo uporabo tehničnih naprav, materiala in delovne sile.

Značilen je tudi 23. člen, ki pravi: Naročilnico za izvedbo predloga izda na osnovi pismenega predloga predsednika komisije prizadeti vodja obrata ali oddelka. Naročilnico oziroma delovni nalog odobri:

1. Obratovodja, če stroški ne presegajo 10.000 dinarjev,
2. Glavni direktor, če stroški ne presegajo 100.000 dinarjev,
3. Upravni odbor, če stroški ne presegajo 1.000.000 dinarjev,
4. Kolikor stroški presegajo 1.000.000 din se upravni odbor obrne na delavski svet, ki o tem odloča.

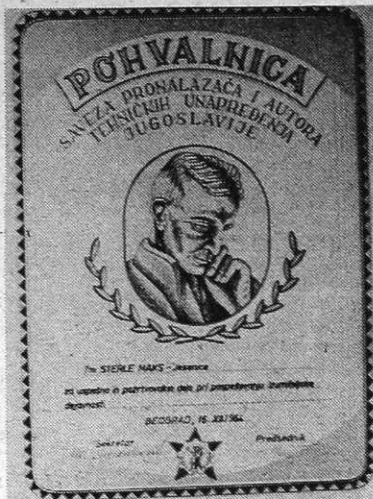
Člen 29, določa višino odškodnine. Lestvica je regresivna od 6 % do 0,2 %, progresiven pa je dodatek in sicer od 1.000 do 325.750 din, vsebuje pa korektivni faktor, ki ga sestavlja: kvalifikacija in položaj predlagatelja, strokovna dejavnost in iniciativnost, pri kvalifikaciji ta pade z izobrazbo in položajem. Celotni pravilnik je imel 36. členov.

Že leta 1961 je delavski svet Železarne na 19. seji septembra meseca sprejel pravilnik za prijavljanje patentov in o nagrajevanju predlogov za tehnične izboljšave. To je bil že tretji samoupravni akt, katerega je sprejel delavski svet Železarne za urejanje posameznih problemov s področja tehnične inovacije. Novi pravilnik je imel 48 členov, dopolnitev pa je narekoval novospregjeti zakon o patentih, ki je bil objavljen v Uradnem listu FLRJ št. 44 z dne 2. 11. 1960.

Novost tega pravilnika je bila, da je kar enajst članov obravnavalo zadeve s področja izumov. V 11. členu pa je bila prvič omenjena arbitražna rešitev spornih vprašanj. Kar 35 členov v pravilniku opredeljuje tehnične izboljšave. Tako, na primer, 13. člen v smislu zakona o tehničnih izboljšavah in patentih, natančno opredeljuje pojem tehnične izboljšave in sicer takole: »Tehnična izboljšava je vsaka tehnična rešitev, ki se doseže z racionalnejšo uporabo znanih tehničnih sredstev in tehnoloških postopkov, s katerimi se doseže:

- a) večja produktivnost dela;
- b) boljše kakovost izdelkov;
- c) prihranek pri materialu in energiji;
- d) boljše izkoriščanje strojev in strojnih naprav;
- e) boljše tehnična kontrola in
- f) boljše tehnična varnost pri delu.

V 29. členu pa je natančno določen rok in obravnava predloga v pristojnosti komisije.

Lestvica odškodnin, ki je navedena v 34. členu, je bila tudi regresivna in pada z višino koristi. Za razliko od pravilnika iz leta 1958 pa ima manjši razpon in sicer od 4 % do 0,5 %. Razlika je tudi v tem, da nima korektivnega faktorja in ne predvideva več triletnih rente.

V 44. členu je navedena članarina društvu iznajditeljev in novatorjev za kolektivno članstvo in sicer v višini 15 % izplačanih nagrad. Železarna je namreč po sklepu delavskega sveta kolektivni član društva iznajditeljev in novatorjev, ki deluje v Železarni. V pravilniku je opredeljena tudi disciplinska, moralna in materialna odgovornost. Navaja tudi, da avtor tehnične izboljšave poleg denarne odškodnine prejme tudi diplomu, ki jo podpiše direktor podjetja. Pri oblikovanju tega pravilnika se že kažejo aktivnosti društva, ki je bilo ustanovljeno v začetku leta 1961.

Tretji pravilnik je bil v veljavi kar osem let. Četrti pravilnik pa je delavski svet sprejel na svoji 19. redni seji, 29. marca 1969. Ta pravilnik je imel 39 členov. Novost tega pravilnika je bila v tem, da je bil v petem členu natančno opredeljen pomen koristnih predlogov, ki se ne štejejo za tehnične izboljšave. Ponovno se uveljavlja renta; posebnost tega člena pa je bila, da ima avtor, čigar predlog je nagrajen z enkratno odškodnino, pravico da po preteku petih let (ali kasneje) ponovno uporabi že ocenjeno in nagrajeno idejo in prijavi racionalizatorski predlog. Vendar je bil ta člen na zahtevo vodja raziskovalnega sektorja kasneje spremenjen tako, da mora predlog izkazovati dodatni – nov ekonomski efekt in nanašati na obdelavo odnosno reševanje novega problema. Tudi v tem pravilniku je bila odškodninska lestvica regresivna in sicer v razponu od 6 do 3,5 %. Ponovno uveljavlja faktorje, ki upoštevajo stopnjo ustvaritvene sposobnosti in uporabljena sredstva. V tem pravilniku se prvič pojavljajo določila o drugih pravicah avtorja in sicer:

1. Izredno plačani dopust;
2. Podelitev štipendije in plačnega dopusta za redni ali izreden študij;
3. Odobritev službenega potovanja v tu ali inozemstvo z izključno nalogo strokovne izpopolnitve v svoji stroki;
4. Premestitev na odgovornejše, oziroma zahtevnejše delovno mesto.

Ves čas veljavnosti pravilnika je bil ta člen le delno koriščen in sicer enkrat za ogled zagrebškega velesejma, enkrat za potovanje v Beograd in za ogled železarne Smederevo. V ostalih točkah se ta člen nikoli ni koristil.

Pripomniti moram, da smo četrti pravilnik pripravljali več let. Za osnovo nam je bil osnutek tipškega pravilnika, katerega je izdelalo Ekonomsko društvo Slovenije. Največ je bilo razprav o odškodninski lestvici. Osvojen predlog odškodninske lestvice je bil mnogo slabši, kot pa je bil v osnutku tipškega pravilnika. Razprava o pravilniku pa se je odvijala med upravnim odborom društva in sektorjem za ekonomiko, to je izven samoupravnih organov.

spremembe sprejete marca, mi, pa se držimo kronike in opisujemo dogodke v posameznih mesecih skozi trideset let.

Leta 1969 je bil samoupravljanje v Železarni pomenilo prelomnico, ki je v tem tridesetletnem obdobju zelo pomembna, celo najpomembnejša po določenih odločitvah. Tega leta smo dobili ustavno dopolnila, tako imenovane delavske amandmaje, ki so na široko odprli vrata našim ves ta čas trajajočim hoteljem, da samoupravljanje razčlenimo toliko in tako, da bo najbolj učinkovito in da ga tudi približamo neposrednim proizvajalcem kar se da učinkovito. Z ustavnimi dopolnili smo lahko odpravili tudi nekatere pomanjkljivosti, ki smo se jih zavedali, vendar jih zaradi zakonskih določil nismo mogli odpraviti že prej.

Poglejmo nekaj značilnosti predloga, ki ga je delavski svet Železarne na seji, dne 29. marca 1969 sprejel:

V Železarni bi imeli naslednje organe upravljanja, ki bi jih delavci volili neposredno:

- delavski svet Železarne,
 - svete delovnih enot in
 - komisije s pravico samostojnega odločanja v obratih.
- Na ravni delovne organizacije bi imeli delavski svet Železarne, kot osrednji organ upravljanja, ta pa bi zaradi boljše dela in bolj operativnega odločanja imel naslednje odbore:
- za poslovno politiko,
 - za osnovna sredstva,
 - za plan in finance

V letu 1969 pa smo tudi na delavskem svetu sprejeli tri organizacijske predpise s področja inovacijske dejavnosti.

Ta četrti pravilnik je bil v letu 1975 v glavnem v celoti sprejet kot samoupravni sporazum o inovacijah v SOZD Slovenske železarne.

V letu 1978 pa je bil izdelan nov predlog samoupravnega sporazuma o inovacijah v SOZD Slovenske železarne, ki ga je sprejel delavski svet SOZD SZ, 11. oktobra 1978. Ta sporazum pa je od vseh doslej sprejetih pravilnikov najboljši in postavlja inventivno dejavnost v SOZD Slovenske železarne na dokaj visoko raven. S tem se je uresničila težnja vseh tistih, ki so vsa leta po drugi svetovni vojni delali na razvoju inventivne dejavnosti, naj si bo v Železarni, ali v republiških in zveznih organizacijah.

Število sprejetih samoupravnih aktov kaže na stalna prizadevanja, da bi ta dejavnost v Železarni in kasneje v SOZD Slovenske železarne dobila pravo mesto. Vso podporo pri tem so dajali samoupravni organi in družbenopolitične organizacije, seveda pa so bili tudi posamezniki, ki so svojimi stališči bolj zavirali, kot pospeševali inventivno dejavnost.

Jeseniški novatorji so vsa ta leta delali tudi izven Železarne, posebno v organizacijskem pogledu in to v občinskem, republiškem in zveznem merilu. Že v letu 1964 je šest avtorjev inovatorjev predlogov dobilo prva priznanja in sicer od Zveze iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jugoslavije. V letu 1977 pa je »svet leta tehnoloških inovacij in varstva pravic industrijske lastnice Jugoslavije«, podelil železarni Jesenice posebno priznanje za delo na področju tehničnih inovacij in diplomu članu kolektiva kot priznanje za

njegovo dolgoletno delo na tem področju. Avtorji inovacijskih predlogov, so dobili tudi posamezna priznanja na raznih razstavah za njihove dosežke. Lahko se pohvalimo tudi z nagradami iz Kidričevega sklada ter prejemniki Kidričeve plakete, ki jih podeljuje Ljudska tehnika Jugoslavije.

Zanesljivo lahko trdimo, da je za napredek inovacijske dejavnosti v Železarni največ prispeval pokojni Niko Bernard, ki je prvi zaoral ledino na tem področju. Seveda pa ne smemo pri tem pozabiti prispevka Franca Strleta, Vinka Kavčiča, Janeza Pikona, dr. Aleksandra Rjancanceva, Borisa Kosa in vrsto drugih, ki so leta in leta spodbujali inovacijsko dejavnost in delali v društvu ter tako krepili organizacijsko sposobnost in uspešnost delovanja organizacije DIATI. Dr. Rjancancev je dal tudi prvo zamisel o ustanovitvi Pantzovega sklada in to že leta 1967. Seveda pa je v Železarni še vrsto avtorjev, ki so kljub vsem zaprekam in težavam trmasto s svojimi tehničnimi izboljšavami takoj po vojni reševali težke probleme v proizvodnji in vse do danes s svojim delom prispevali k razvoju tehnologije in boljših poslovnih rezultatov. Lahko s ponosom trdimo, da se je v Železarni vpisalo med avtorje tehničnih izboljšav in med izumitelje kar precejšnje število železarjev in to od kvalificiranega do fakultetno izobraženega delavca, med avtorji tehničnih izboljšav pa sta tudi dve ženi. Seveda bi bilo predolgo, če bi hotel poimensko navajati vse, vendar pa se bomo morali vseh teh spomniti ob dvajsetletnici ustanovitve društva iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav, ki bo v letu 1981.

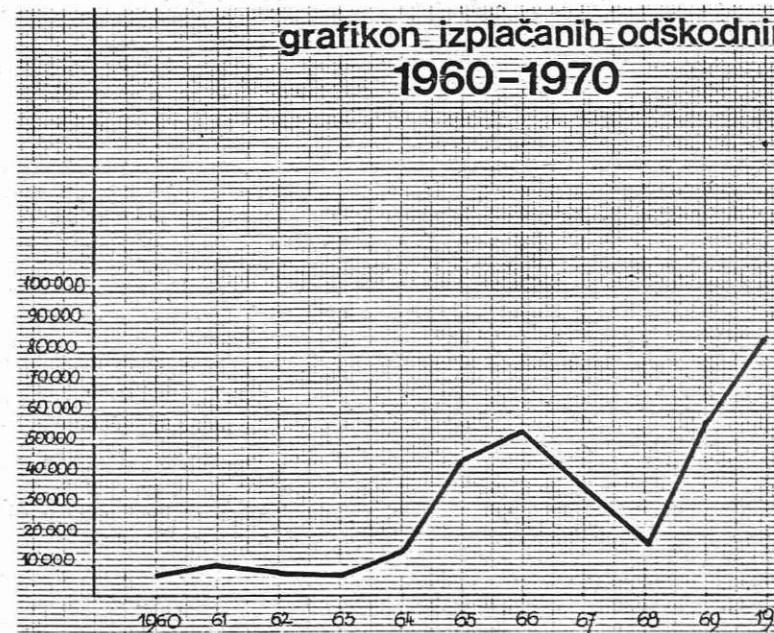
Leto	štev. predlogov	dosežena korist	izplač. poseb. nadomestil	%
1971	58	2.115.000,00	74.032,00	3,50
1972	48	3.787.000,00	113.823,00	3,00
1973	41	2.667.000,00	94.200,00	3,53
1974	42	8.319.000,00	164.324,00	1,96
1975	63	14.871.000,00	389.520,00	2,61
1976	66	23.716.000,00	564.964,00	2,38
1977	80	20.840.000,00	588.979,00	2,69
1978	102	24.020.000,00	868.588,00	3,61
1979	109	24.302.000,00	1.302.910,00	5,36
1971–79	609	124.463.000,00	4.160.340,00	3,34

V letu 1972 je v znesku izplačanih posebnih nadomestil vključeno tudi izplačilo nadomestila za patent v višini 30.000,00 din, ravno tako je bilo v letu 1972 izplačano posebno na-

domestilo v znesku 11.935,00, tako je bilo za ostalih 46 realiziranih predlogov izplačanih le 71.888,00 din.

(Vsi podatki so vzeti iz arhiva)

Stane Torkar

KREPIMO SAMOUPRAVLJANJE V SLOVENSKEH ŽELEZARNAH

- za dohodek in sistem nagrajevanja,
 - za kadre,
 - za varstvo pri delu in socialno zdravstveno varstvo,
 - za življenjske pogoje in rekreacijo,
 - za informacije in tovarniški tisk,
 - za splošne zadeve,
 - za izume in racionalizacije
- ter naslednje komisije s pravico samostojnega odločanja:
- za delovna razmerja,
 - za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti,
 - za pritožbe,
 - za stanovanjska vprašanja,
 - za varstvo žena, mladoletnih delavcev in invalidov,
 - za skrb o boricah NOB.

Odbori so šteli od 7 do 11 članov, v vsakem odboru pa je bil po službeni dolžnosti tudi član vsaj eden od področnih direktorjev ali vodja odgovorne službe. Odbore so sestavljali člani delavskega sveta Železarne, polovica pa je bila lahko tudi nečlanov delavskega sveta, s tem da je bil predsednik odbora obvezno član delavskega sveta.

Komisije s pravico samostojnega odločanja so šteli od 5 do 7 članov, predsednik komisije je moral biti član delavskega sveta Železarne.

Člane odbora je izvolil delavski svet Železarne na konstituantni seji, dočim je člane komisij delavski svet Železarne imenoval. Mandat članov odborov in komisij je trajal dve leti,

30 LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

ISKANJE NOVIH OBLIK DELOVANJA SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Delavski svet Železarne je na seji, dne 29. marca, 1969, sprejel predlog novega ustroja samoupravnih organov v Železarni in na podlagi tega predloga razpisal volitve v nove organe, ki pa so se po organizaciji in postopku precej razlikovale od dotedanjih. V prejšnji številki Železarja smo pisali o spremembah v organizaciji samoupravljanja leta 1956, v današnji pa preskočimo določeno obdobje, v katerem so tudi bile spremembe in se zadržimo pri letu 1969, ker so te

STRADANJE, HUJŠANJE IN DEBELOST

Stradanje je prastar verski način za ohranitev zdravja. Danes se tega poslužuje preventivna medicina v boju proti debelosti. Gre za posebno zmernost pri prehrani in načinu življenja. Hipokrat, stari grški zdravnik (459–370 pred našim štetjem) je dejal: »če preveč hranimo bolnika, hranimo obenem tudi njegovo bolezen.«

Smisel stradanja je razbremenitev organov kot so srce, krvni obtok in prebavni sistem. Za nadomestitev kalorij telo začne »jesti sebe«, to je mastne zaloge. Hipertoniki – ljudje s povečanim krvnim pritiskom, se s nekaj kilogrami zmanjšane telesne teže znatno bolje počutijo. Organske spremembe po hujšanju pa ugodno vplivajo tudi na duševno stanje. Človek postane samozavestnejši in s tem življenje lažje in znošnejše.

Ob deficitni prehrani se kopiči v krvi znatno manj holesterola, uničevalca krvnega obtoka. Učinek holesterola se pokaže po 40. letu življenja.

Poznamo dve vrsti stradanja – delno in popolno. Pred vsako kuro je treba izprazniti črevesje z odvajalnim čajem, ricinusovim oljem ali v novejšem času z biotrobi.

Vsi ljudje stradanja ne prenašajo enako dobro. Nekateri oblika znoj, pojavlja se slabost, srce jim močnejše bije in večkrat se pridruži glavobol. Pri stradanju se postopoma odrekamo dnevnim obrokom – zajtrku, kosilu in večerji.

Stradanje je najhujše prve tri dni, pozneje pa gre lažje. Vedno je treba misliti in vedeti, da brez volje ne moremo ničesar doseči. Stradanje se lahko v mesecu dni večkrat brez nevarnosti za zdravje, ponovi.

Kdor pa hoče hujšati, se mora obenem tudi gibati. Tisti, ki žele hujšati ali se odreči preobilni hrani, naj se drže naslednjega: začno naj z »makrobiotiko«. Hrana naj vsebuje 20–25 % močnatih jedi, zelenjave in sadja 10–25 %, največji del hrane 60–70 % pa naj bi bil riž. Priporočljivi so mlečni izdelki, predvsem nemastna skuta in jogurt.

V življenju imajo debeli ljudje ponavadi manj uspeha, kot asteniki – suhi. V očeh debeluh so asteniki ljudje uspeha, dinamike, zdravja, seksualne aktivnosti in večje inteligenčne stopnje. Postati ponovno vitek, pomeni debeluhu mladost in zdravje. Vitka postava je danes tudi moderna. Vitkost je vprašanje časa, močne volje in – denarja. Na univerzitetni medicinski kliniki v Frankfurtu, Nemčija, so izračunali, da ekstremno »masti primeri« plačajo za zdravljenje – hujšanje do 40.000 nemških mark. V bolnicah se poslužujejo »O« diete, kar pomeni živeti ob tekočinah in vitaminih.

Vzrok za debelost pa ni samo v uživanju preobilnih obrokov. Vzroki so včasih pogojeni tudi od okolja, skrbi, žalosti in neuspehov v življenju. Tudi dnevni stres vodi k debelosti. Med posebne vzroke pa prištevamo še hipofunkcijo ščitnice, okvaro mehanizma za sitost v medmožganih, neznanje o pravilni prehrani, pomanjkljivo gibanje, itd.

Debelost imenujemo telesno težo, ko človek preseže 15 % prekomerne teže. Pravilna ali normalna teža se smatra višina telesa nad 100 cm, izražena v kilogramih. Vendar pa se danes upošteva idealna (korigirana) teža, ki je za 10 % nižja. Tako torej prava teža 160 cm visoke osebe znaša 54 kg.

Debeli ljudje imajo ponekod težave tudi pri zavarovanju. Če znaša prekomerna teža od 5 do 15 % se odšteje od zavarovalne vsote 22 %, v primeru 15–25 % prekomerne teže pa 44 %. Pravtako se upošteva tudi riziko glede možnih obolenj kot so sladkorna bolezen, obolenje ledvic, žolčnika, astme. Tudi nevarnost srčnega infarkta šteje semkaj.

Debelost delimo na več skupin. Ena od njih je skupina mirujočih zamaščenih ljudi. Večji del svojega življenja presedijo in strežejo želji svojih oči po hrani, ki jo več odločajo o teku kot želodec sam. Takim priporočamo gibanje na trim stezah ali drugih dejavnostih, saj je za eno kocko sladkorja potrebnih 20 minut – na primer pomivanja posode, da potrošimo kalorije ene žličke mar-

melade – 60 minut pisanja, za poje-den medenjaka 45 minut čiščenja oken, za en kos potice 30 minut hitrega plesa.

Lakota nima svojega centra v želodcu, temveč v centralnem živčnem sistemu. Možgani in ne želodec, signalizirajo kdaj in če je človek lačen ali ne. Razlikujemo dva centra, to je za lakoto in sitost. Oba centra pa delujeta neenakomerno tako, da se nanju ne moremo zanašati. Lahko občutimo lakoto, čeprav smo pravkar jedli in sitost, čeprav nismo prekomerno jedli. Pri hrani moramo biti disciplinirani, predno se pod kožo pojavijo mastne blazinice. Debelost zimskega časa je podobna prvi. Zaradi mraza se v zimskem času več poje, predvsem tudi bolj mastne hrane. Telesna aktivnost pa je manj izražena. Tako debelost pa je običajno prehodna. Pri moških se masčevje najraje nabere v zatilju, v zgornjem delu bokov, kolkov in na trebuhu. Pri ženah pa na kolkih, stegnih, nadlehtih in ramenih, medtem ko je manj izrazito v višini želodca.

Tretja oblika debelosti bazira na osnovi stresov in psihične prizadetosti. Stres ustvarja nerazpoloženje, proti kateremu ugodno deluje poln želodec. Želodec pomiri vegetativno živčevje, telo in psiha pa vzpostavi mir in obrambo. Najlažje je prijeti za žlico ali vilico in človek se počuti boljše, nemir in strah pa bosta zbledela, izginila. Ljudje s psihičnimi motnjami povedo, da morajo jesti. Njihova slaba volja ali jeza udarjata po želodcu tako, da se stalno prazni.

Vzrokov za prekomerno debelost pa je še več. Tudi zdravniki včasih težko ugotovijo pravi vzrok. Nekateri mislijo, da je debelost pogojena z dednostjo in spolom. Za družinsko debelost krivijo slabo navado v prehrani, za katero so krivi starši, od katerih prehaša navada tudi na otroke. Prisotna je napačna energetska politika, ker se pridobiva več kalorij kot pa je telesna potrošnja. Le v redkih primerih najdemo prekomerno težo tudi zaradi jemanja zdravil pri hormonskih motnjah. Tak primer je v medicini poznan zaradi velikih količin zaužitega Pronisona. Bolnik dobi obraz, ki je v obliki polne lune in ga imenujemo »Facies lunata«.

Prekomerne debelosti se obvarujemo, če znižujemo dnevno kalorično vrednost hrane na 1000 kalorij, ob telesnem naporu v obliki dela, športa in gimnastike. Uspeh hujšanja je ugoden pri hipertonicih, ki se jim krvni pritisk znižuje, pravtako pri diabetikih, ki se jim znižuje krvni sladkor. Ugodno pa se po hujšanju počutijo tudi srčni bolniki in bolniki, ki bolehalo na ledvicah, revmi in žolčniku.

Posamezne kure se med seboj razlikujejo. Prav je, da se o tem predhodno posvetujemo z zdravnikom.

Razlikujemo:

1. enostransko prehrano
2. reducirano prehrano z različnimi variantami (Brigitta dieta, idealna dieta)
3. Individualna predpisana dieta (Fitt dieta)
4. Nul – dieta (drastična dieta)

Poleg omenjenih je še 14 diet, ki se izvajajo v medicinskih ustanovah. Najbolj uspešna in najbolj radikalna je »O« dieta. To je pravo stradanje. Priporočljiva je za ekstremno debele ljudi. Povprečno traja 20 dni, pod zdravniškim nadzorstvom s predhodnimi, vsestranskimi preiskavami. Dnevno je potrebno 1,5 litra tekočine in mnogo vitaminov. V času hujšanja je potrebno pacienta naučiti umetnosti pravilne prehrane po prestatih dvajsetih dneh. Znan je tudi način in baje se dobro obnese, ko naj bi zaužili velike količine mesa z odvajalnimi sredstvi.

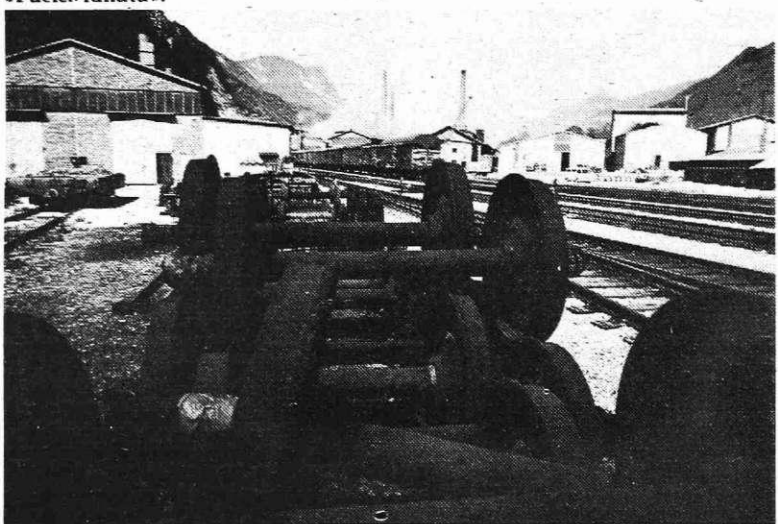
Danes poskušajo zdraviti debelost tudi s psihodieto. Program psihodiete je v tem, da debeluh razmisli o sebi, svojem izgledu in o svojih željah po hrani oziroma po vzrokih takih želja. Prekomerna hrana in želja po hrani se šteje za slabo navado, ki jo je treba odpraviti.

Kot uspešno terapevtsko sredstvo je tudi znana akupunktura. Za zdravljenje se poslužujemo več točk. Večkrat se zgodi, da se že z enkratnim zabijanjem zlatih igel zniža telesna teža za 1/2 do 2 kg naenkrat. Izguba telesne teže gre na rovaš izgubljene rekočine pri uriniranju. Poleg akupunkture pa je treba nadzorovati tudi telesne elektrolite.

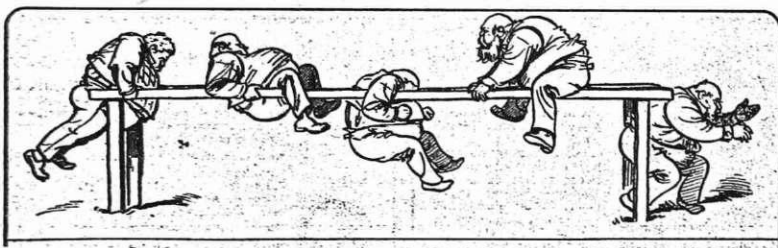
Življenje je dragocen zaklad, pravtako tudi zdravje. Živimo, da se veselimo zdravja ter srečne sedanosti in prihodnosti.

Debelost naj nikomur ne zagreni življenja. Z voljo in vzdržnostjo ter disciplino si bo pomagal vsak sam, ali pa mu bo pomagal zdravnik.

Dr. Aleksander RIAZANCEV

V Železarni (Foto F. Sluga)

Ubogi debeluh, tudi telovadba ni zadosti!

mandat članov delavskega sveta Železarn pa je trajal 4 leta, s tem da so bile volitve vsake dve leti za polovico članov.

Na ravni delovne enote so delavci volili neposredno delavski svet delovne enote kot osrednji organ upravljanja v delovni enoti. V Železarni smo imeli naslednje delovne enote:

- talilnice, ki so jo sestavljali: plavž, martinarna, elektro-jeleznarna, samotarna in livarna,
- valjarna Bela, ki sta jo sestavljala: valjarna bluming štekel in valjarna žice,
- valjarne Javornik, ki so jo sestavljali: valjarna profilov, valjarna 1300, valjarna 2400 in jeklovlek,
- predelovalni obrati, ki so jo sestavljali: hladna valjarna, žičarna, željarna in elektročni,
- vzdrževanje, ki so jo sestavljali: strojne delavnice, strojno vzdrževanje, vzdrževanje elektronaprav, RTA, gradbeno vzdrževanje in strugarna valjev,
- energija, ki so jo sestavljali: elektro toplotna energija ter plinska in vodna energija
- transport,
- upravne službe, v katerih so bili vsi sektorji, RO in OTK.

Delavski sveti delovnih enot so šteli od 17 do 35 članov, mandat je prav tako trajal 4 leta, s tem da se vsako drugo leto voli polovica članov. Delavski sveti so za bolj operativno reševanje predlogov in zadev imenovali naslednje komisije:

- za proizvodnjo,
 - za nagajevanje,
 - za kadre in mesebojne odnose,
 - za varstvo pri delu,
 - za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti in
 - za racionalizacije in novatorstvo.
- Naštete komisije so imele pravico samostojnega odločanja, člane pa je delavski svet delovne enote imenoval izmed članov delavskega sveta in izmed delavcev delovne enote, s tem da je predsednik komisije obvezno moral biti član delavskega sveta delovne enote. Mandat članov komisij je bil dve leti.
- Na ravni obrata pa so delavci neposredno volili naslednje komisije s pravico samostojnega odločanja:
- za medsebojne odnose in nagajevanje,
 - za varstvo pri delu in
 - za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti.
- Naštete komisije so šteli po 5 članov, razen komisije za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti, ki je štela 3 člane in 3 namestnike. Mandat članov je trajal 2 leti, s tem da so se lahko ponovno izvolili.

Poleg vseh naštetih številnih samoupravnih organov smo tudi delovne skupine, ki so bile organizirane v proizvodnem procesu, vključili v neposredno samoupravljanje z določenimi pravicami in pristojnostmi. Deset odborov pri delavskem svetu Železarn je nadomestilo prejšnji upravni odbor in so po posa-

meznih področjih prevzeli vse pristojnosti upravnega odbora ter nekaj pristojnosti tudi od delavskega sveta Železarn, ki je tako postal nosilec poslovne-politike gospodarjenja. Prej našete delovne enote so se v mnogem razlikovale od nekdanjih grup obratov. Imele so operativno vodstvo (direktorje delovnih enot) in materialno osnovo proizvodnje in gospodarjenja. S tako razvejanim strojem delavskega samoupravljanja, skupaj z vodji delovnih skupin, smo v samoupravljanje pritegnili približno 1000 delavcev, to pa je pomenilo na vsakih šest delavcev en samoupravljaec. Zanimiva je v zvezi s tako razvejanim strojem kasnejša analiza porabe časa za sestankovanje. Analiza je pripravljena samo za samoupravne organe na ravni Železarn, ker je edina bila primerljiva. Analiza je namreč ugotovila mnogo manjšo porabo časa za sestanke, po drugi strani pa mnogo hitreje in temeljitejše reševanje posameznih problemov, zadev ali predlogov.

Tega leta v marcu mesecu je resnično napravljen velik korak v delovanju samoupravnih organov, ne samo v pogledu večjega števila temveč tudi v vsebini in kvaliteti dela. V železarni jesenice smo začeli kovati osnovo za kasnejši zakon o združenem delu.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

UPORNIKI GORNJESAVSKE DOLINE

JOŽE VIDIC

2

Naj Vam se na kratko opišem njegove zadnje ure. Ko je bila obsodba razglašena in potrjena, sem šel z njim skupaj v ječo. Tu sem ga sprevidel v sv. zakramentu in ostal pri njem več časa. Čez dve uri, ob pol treh, so ga odvedli na strelišče, kamor sva šla skupaj. Bil je zelo miren in vdan. Ves čas sva se pogovarjala. Ko pridemo na določeno mesto, sem mu dal še enkrat sveto odvezo, poljubil je križ in ožil si je okrog roke sv. rožni venec. Prebrali so mu še enkrat ob kratkem smrtno obsodbo, na kar so mu zavezali oči. Ko je pokleknil, je zaklical na ves glas trikrat: Jezus, Marija, sv. Jožef, usmilite se me, pomagajte mi. Nazadnje je še zavpil. Gospod kurat! V tistem trenutku je počilo (dva strela v glavo, tri v prsi) in bil je v trenutku mrtov. Čutil in trpel ni popolnoma nič. Smrt je bila čisto lahka. Nato sem truplo blagoslovil in pokopal kot vsakega drugega kristjana. Zame samega je bilo to opravilo nekaj strašnega, saj si lahko mislite. Še danes sem ves pro, tako me je razburilo. Ne vem, če bi mogel prenesti še drugi slučaj. Vendar pa se mi dobro zdi, da sem ga mogel tolažiti in spremljati, da se je tako lepo pripravil in vdan podal v smrt, da bolje ni bilo mogoče.

S spoštovanjem Vas pozdravljam v imenu rajnega, Ivan Kpovšek, c. kr. vojni kurat.

Leto dni po Brencetovi smrti je Franc Rabič prišel v Brencetovo gostilno. Ko ga je Brencetova žena zagledala, se je tako razburila, da jo je zadela kap in je čez tri dni umrla.

Po tem dogodku, ko je imel na vesti dve smrti, je Franc Rabič zapustil domočo vas Dovje in se ni več vrnil domov. V stari Jugoslaviji je dobil službo pri žandarjih. Služil je v Srbiji, kjer je vneto preganjal komuniste. Po okupaciji Jugoslavije 1941. leta je še naprej ostal pri Nedelci žandarmeriji v Srbiji.

Pred koncem druge svetovne vojne so sorodniki še enkrat videli Franc Rabiča na železniški postaji na Jesenicah. Bil je v transportu med četniki in drugo izdajalsko sodrgo, ki se je umikala iz države. Ostal je v tujini, ki ji je bil zvest od rane mladosti. Nihče ne ve, če je še živ.

Janez Brencce je bil ustreljen, ko je bil star 59 let. Pet let po njegovi smrti so njegove štiri hčerke zaprosile za obnovo kazenskega postopka. Po temeljiti razpravi pred sodiščem 1921. leta je bil Brencce v novi državi oproščen. Brencetove posmrtno ostanke so na poprejšnjo pokopališče željo in željo njegovih sorodnikov prepeljali na pokopališče na Dovjem. Pogreb je bil veličastna manifestacija idej, za katere je Brencce umrl. To je bil po končani vojni največji pogreb v Sloveniji. Oglejmo si, kako je »Slovenski narod« ob 25-letnici Brencetove smrti opisal prekop Brencetovih posmrtnih ostankov z vojaškega strelišča v Ljubljani na pokopališče na Dovjem. Takole poroča časnik:

»Ljubljana je tedaj priredila temu mučeniku veličasten pogreb. Čigar stroške je prevzelo predsedništvo pokrajinske vlade. Na čelu sprejema je korakala sokolska konjenica, za njo godba Dravske divizije, nato pa sokolstvo z zastavo. Dvoprežni vojaški voz je spremljal častna sokolska straža na konjih. Za krsto so stopali najbližnji sorodniki in pokopniškovci znanci z Dovjega, zastopniki pokrajinske uprave, načelniki vseh državnih uradov, oficirski zbor in številna odposlanstva raz-

nih narodnih društev in deputacij. Od strelišča na Dolenjski cesti tja do kolodvora v Šiški je stal na obeh straneh gost spalir tisočev občanov. Zamilki in turobni glasovi ljubljanskih zvonov po vseh cerkvah so spremljali sprevod po vsej poti do železniškega kolodvora, kjer so krsto naložili v vagon, ki je oddrldal z njo proti Gorenjski na Dovje. Ljubljana je tedaj mučeniku Janezu Brencetu izkazala svoje veliko spoštovanje. Še nobenega slovenskega kmeta zemeljskih ostankov niso pokopali na tako slovesen način kot njega. Ljubljana je vrnila čast Janezu Brencetu in njegovim štirim hčerkam. Naj v miru počiva, ta poštna, a nesrečna slovenska grča!

Tudi na Dovjem je pokopnika od železniške postaje do pokopališča na Dovjem spremljalo na tisoče ljudi iz vseh krajev, narodne noše in vojaška godba. Kronisti so zapisali, da so 3. oktobra 1921. leta posmrtno ostanke Janeza Brenceta, po domače Pehtovta, spet položili v grob na domačem pokopališču.

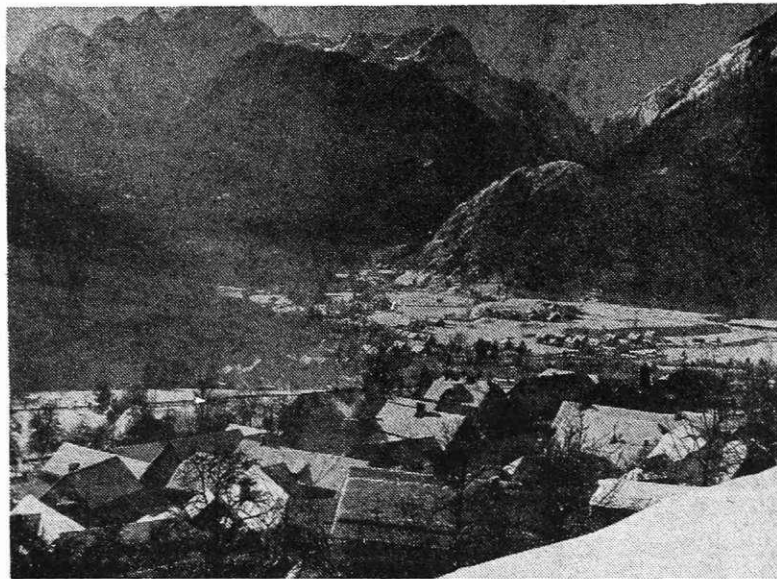
Starejši ljudje pravijo, da nikdar v teh petdesetih letih ni bilo na Dovjem ali v Mojstrani tako veličastnega pogreba. Pokopal ga je znameniti doški župnik Jakob Aljaž in imel poslednji govor pred odprtim grobom.

Jakob Aljaž, ki je bil avgusta 1915 pred vojaškim sodiščem v Ljubljani zaslišan kot priča, je storil vse, da bi sodniki oprostili Brenceta. Pozneje je Aljaž pripovedoval, da so sodniki svetovali Brencetu, naj reče, da je izjavo dal v jezi in da se kesa. Sodnikom zabrusil: »Nič se ne kesam, kar sem rekel, sem rekel in pri tem ostanem!«

»Brencce je bil odločen, junaški, zaveden in dosleden mož,« je večkrat pripovedoval Jakob Aljaž.

Iz Brencetove uporniške krvi so vznikli kleni fantje in moške, žilava dekleta in ponosne matere, ki so se decembra 1941. leta združeno uprli zavojevalcu. O tem bodo pripovedovali nekdanji udeleženci decembrske vstaje v Gornjesavski dolini.

Nacistična Nemčija in fašistična Italija sta Jugoslavijo napadli na cvetno nedeljo 6. aprila 1941. Italijani, ki so prodirali od Rateč proti Jesenicam, so le s težavo napredovali, čeprav je to smer branilo samo nekaj graničarjev in domačinov. Četrty dan vojne se je pri Gozd Martuljku vnel srdit boj. Zvečer so se morali Italijani spet umakniti v Kranjsko goro.

Mojstrana z Dovjega

Tistega dne je pred Blažjevo gostilno na Dovjem stala skupina vaških fantov in poslušala rafale strojníc ter zamolkle detonacije bomb in granat. Pogumnejši so silili, naj bi šli skupaj pogledat, kakšen je pravi boj. Proti Gozdu so jo mahnilo Jože Zima, Franc Ražen, Karel Paulus in še nekateri. Prvo znamenje, da vojna ni otroška igra, so zagledali na Tabrah, v kraju med Dovjem in Gozd-Martuljkom. Tam sta uprežena v vojaški voz ležala dva ubita konja, ki so ji imeli graničarji. V bližini je civilni graničarski pes, le graničarjev ni bilo nikjer. Strelji so se slišali vse bliže in fantje, razen dveh, niso več upali naprej.

»No, korenjaki,« se je ponorčeval Karel Paulus, »da vam ni korajža zlezla v pete.«

»Že za dekleti pomežikujete, pa vas je strah teh italijanskih frač,« je dodal Franc Ražen in stekel za Paulusom, ki se je že bližal vasi. Za Kovaričevu hišo v Martuljku sta zagledala mrtvega graničarja, prvega vojaka jugoslovanske vojske, ki je padel v boju z zavojevalci.

»Zakaj ga niso odnesli s seboj?« je ob pogledu na mrtvega vojaka pripomnil Paulus, ki ni mogel razumeti, da so graničarji kar tako pustili ležati svojega soborca.

Se nekaj časa sta tipaje hodila po vasi, nato pa prek cestnega mostu in ob železniški progi krenila nazaj proti Dovjem. Tu sta doživela drugo presenečenje: ob progi sta našla razmetane puške, strelivo, bombe, nahrbtnike, pelerine, planinske cepine, vojaške kape, torbice z naboji, celo mitraljez je krasil to zapuščen in odvrženo zbirko vojaške opreme.

»To bodo nocoj prali gate,« se je na račun hrabrosti italijanskih vojakov pošalil Ražen.

Pulus si je oprtal vojaški nahrbtnik, puško, torbico s strelivom in planinski cepin. Tudi Ražen je vzel nahrbtnik, ni pa vzel orožja. Sele v bližini Dovjega sta se ustavila in pogledala, kaj je v nahrbtnikih. Med drugo šaro sta našla strelivo za puške, bombe, konzerve in vojaške dokumente. Ko sta se razšla in odšla vsak na svoj dom, je vas že mirno spala. Le pasji lajež je od časa do časa prekinjal nočni mir. Orožje in strelivo, ki sta ga Paulus in Ražen prinesla domov, so uporabili v decembrski vstaji. Paulus ima še danes planinski cepin, ki ga je — sicer brez boja — zaplenil italijanski vojski ob napadu na Jugoslavijo aprila 1941. leta.

Janez Brencce, ki so ga 1915. ustrelili v Ljubljani, je zapustil štiri hčerke: Ano, Cilko, Antonijo in Rudolfino. Vse so že umrle. Karel Paulus je sin Brencetove hčerke Ane.

(se nadaljuje)

Naslednja dva dneva je bilo že nekoliko lažje. Pozabljal je boj, na mrtvi obraz, ni ga hudo preganjal strah, da bodo njegovo izdajo odkrili.

Vse to je skalil tretji dan. Kmet, ki je prišel v trgovino, je naročil kozarec žganja. Ko ga je z nekakšno trdovratno jezo pil, je zabrusil:

»Tako je s temi prekletimi makaronarji. Ko je malo huje, stokajo in se pripravljajo, da nehajo z vojno.«

Anton je v strahu zadržel. Od kmeta je izvrtal, da v radiu kar naprej igrajo italijansko koračnico, da nič manj pogosto ne pozivajo vojakov, naj ne odložijo orožja, ampak naj se bojujejo naprej, do zmage.

K Jarmanu, ga je preblislilo. Učitelj poslušal radio, dovolj je bister, da bo presodil, kako bo z Italijani, vojno.

Jarman je poslal otroke domov, sam pa je čepel za sprememnikom in poslušal poročilo. Antonu je le kimnil. Ko so ponovili himno in poziv na boj, se je Jarman zaobrnil. Čudno je našobil usta in široko zakrilil z rokami.

»Bo res Italijane pobralo?« je prestrašen vprašal Anton.

»Jih je že. Njihova vojska je v razsulu, polaga orožje.«

»Kaj pa potlej naši? Mislim, sinova; Žan in Ludvik. Bosta šla z Italijani? Saj v resnici nista bila za Italijane.«

Jarman je vzel iz žepa cigareto, jo vtaknil v leseni ustnik in jo prižgal. Izpuhnil je že nekaj dimov, ko še ni spregovoril. Anton je uganil, da tega ne počne nalašč, ampak premišlja. Začudil ga je le posmeh, ki je spreletel Jarmanov koščen obraz.

»Naši, če že tako praviš, se bodo zatekli k Nemcem. Kam bi drugam? V vas ne smejo, prišli bodo partizani. Na svoje se ne bodo bojevali, ker se čutijo prešibke. V Ljubljani se bodo zbrali. In potlej, bodo že skuhali kakšno novo vojsko. Tudi Albini se je mudilo v Ljubljano. Slutim, dolgo se ne bo vrnila v Bodičevje.«

Anton ni mogel doumeti, zakaj mu Jarman vse to pripoveduje kot veselo zgodbo. Saj je imel takorekoč dva svoja pri belih.

»Praviš, z italijansko vojsko, končano. Kaj potlej? Pomeni to konec vojne? Ne bodo Nemci...«

»Nemci se bodo še upirali, ker so bolj zagrizeni vojaki. Pa ne dolgo. Tudi z njimi gre navzdol. Povsod se umikajo. Njihovega osvajanja je konec! Zdag se bodo samo še branili, umikali, dokler ne bodo tudi oni položili orožja.«

VINKO TRINKHAUS

38

IZDAJA

Torej pridejo v Bodičevje partizani. Slejkoprej, je pomislil Anton. In bodo povprašali. V vasi ljudje ne bodo vedeli. Legijašev ni. Kratko upanje je udušil strah, da bodo enega od petih legijašev morda dobili in bo povedal zanj.

»Misliš, da bodo partizani naše dobili?« je s strahom vprašal Anton.

»Žive bodo po nemškem porazu dobili!«

Torej le odloženo, je žalosten premišljal Anton. Hotel je vprašati, kako dolgo bo še trajala vojna, če Jarman to sluti, ko se je spomnil Kristine. Ona ne ve. Pa je najbolj kriva.

Jarman ga je hotel še zadržati, Anton pa se je izgovarjal, da mora takoj domov. Le po nasvet je prišel.

Zunaj je pospešil korak. Ni natanko vedel, kaj bo napravil. Kristini bo povedal, gledal njen prepaden obraz. Potlej?

Spotoma je srečeval vaščane. Vsem se je mudilo v trg. Eni z vozi, drugi na kolesih, tretji peš. Vsi pa živčni, glasni, neučakani.

Razumel je njegovo željo. Ob razpadu vojske, države, so bile oči ljudi uprte v skladišča, tudi v trgovine. Dneve brezvladja, brez oblasti, vojske, policije, je kazalo izkoristiti. Ni je bolj imenitne stvari, kot dobiti nekaj iz kupa, zastoj, za majhen denar. Pa čeprav je to samo obrabljen odev.

Kristina je bila v trgovini. Po njenem obrazu je uganil, da je novico o razpadu italijanske vojske že slišala. Tako je zavrla njegovo željo, da jo bo odpeljal v spalnico, vključil radio in užival, ko bo Kristina morala poslušati himno, kot spomin na nekaj, kar je pravkar izdihnilo.

»Z Italijani je konec. Ne bo zmage,« se je privoščljivo nakremžil Anton. »Mi, bedaki pa smo verjeli. Kaj bo poslej z Ludvikom?«

Kristinin oster pogled je dobil srep izraz. Stisnila je usta. Zdagle bi davila, je spreletelo Antona. Davila in ubila.

Kaj bo poslej z Ludvikom? U obupu in zdraženosti, ki je Kristino dušil, se je kot britev ostro zarezal — strah. Sin, Ludvik! Z grozljivim pogledom je ošinila moža, ki je kazal pobitost, ne pa strahu.

»Si že napregel konje? Po Ludvika greva!«

Gledal je osuplo, zbegano, kot bi se prebujal iz nekakšne globoke nezvesti. Nakremžil je usta.

»Misliš, da je Ludvik še v trgu? Zbežali so proti Ljubljani, v zavetje Nemcev.«

Odkod njemu ta misel, se je začudila. Morda ima prav. Vseeno, ona bo poskusila, če je mogoče izveči Ludvika iz vojske, ki je v razsulu, brez glave.

»Poskusila bom!« je trmasto zacepetala. »Zmerom sem poskusila vse kar se mi je zadelo mogoče.«

Čudno se kremži, skoraj posmiha. Tak možki. Zmerom ga mora suniti, da se zgane.

Začela je zaklepati trgovino, glavni vhod v gostilno. Preobleči se ji ni dalo. Obлека, zunanji blišč, ji nista veliko pomenila. Toliko več zadovoljstvo nad uspehom, občutek moči, varnost. Stopila je na dvorišče in gledala Antona, kako počasi, brez volje, je napregal konja. Ko je stopila k vozu, jo je Anton žalostno pogledal.

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

JOŽE ČEPIN-MARKO

28

O PARTIZANSKEM TOPU

Po vojni se je že veliko govorilo in tudi pisalo o partizanskem topu »parttopu« imenovanem. To je bilo orožje z velikim učinkom, ki pa vseeno ni prineslo tistih uspehov, ki smo jih od njega upravičeno pričakovali. Vzrok temu je bilo naše takratno pomanjkljivo pirotehnično znanje o ponašanju novjših eksplozivov z izrednimi učinki, še bolj pa pomanjkanje strojne opreme in časa. Vsi ti eksplozivi in razna orožja, kot »piati«, mali pešadijski minometalec in različna sabotažna sredstva, so imela različne tehnične pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri preizkušanju, večkrat pa so bile zaradi tega nezanesljive serije poslane v operativno. Zaradi tega je bilo več nesreč pri streljanju s »piatom« (Projektor Infanterie Antitanchi), ranjene in ubite posadke in podobno. To je bilo tudi razumljivo, saj še v razviti industrijski državi, ki je imela v vojni na razpolago najboljši strokovno-tehnični kader in moderno opremo, niso mogli čez noč v vojnih pogojih skonstruirati zanesljive, lahko in učinkovito orožje.

Slika predstavlja prve robustne originalne parttopovske mine za izstreljevanje iz 80 mm delno preurejenega minometala. Mina je sestavljena: suh bukov okroglo ostručen kol s tremi natančnejšimi pasovi za boljše prilaganje in delno tesnenje iz strelnih plinov, na vrhu nasajena italijanska celada z nabitim pregnetenim eksplozivom Nobel 808. Na odprtem delu celade sta na prečni in podolžni osi pričvrščeni ploščati železi 30 x 4 mm na sredini vsakega kraka tega »križa« je prikovan trn z natančno toleranco. Na te trne se je nataknilo narobe obrnjene detonatorje, ki so normalno le do polovice napolnjeni s fulminatom. Na spodnjem koncu pa je kol varovan z zaščitno pločevino zaradi preprečenja razkola kola pri izstrelitvi. Poleg tega pa se je na to pločevino montirala originalna izstrelilna garnitura italijanske originalne mine z vžigalnim nabojem in dodatnim polnjenjem — 2 do 3 školjki smodnika. Na vžigalni naboj se je pritrčila potašni gorčasti vžigalni vrvice. Faze izstrelitve: preizkus, da gre na primerno lahko v cev, namestitev detonatorjev, v zaklon... Pred minami pa vidimo eno izmed razvojnih faz na pogled kar lepo in v redu orožje. To je bil originalni lahki 45 mm metalec, samo dodana mina z lesenim kolom, posodico za 1,5 do 2,5 kg eksploziva, toda malim domtom — do nekako 85 metrov. Večjo daljavo bi sicer dobili z ojačanim izstrelnim nabojem, toda tudi verjetnost uničenja cevi in nesrečo.

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

V torek, 25. marca, je bila 16. seja družbenopolitičnega zbora, v sredo, 26. pa ločeni seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti občinske skupščine Radovljica. Sprejeli so odlok o ureditvi nekaterih zadev s področja zasebne obrti v občini, obravnavali so osnutek odloka o organizaciji in delovanju upravnih organov občine, kadrovske problematiko, poročila o izvajanju družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike in predloga dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v občini. Delegati so bili seznanjeni s stališči in sklepi medobčinskega sveta zveze sindikatov pri uresničevanju družbenoekonomskih odnosov na področju zaposlovanja in o zaposlovanju radovljskih študentov iz združenih sredstev. Sprejeli so poslovnik o delovanju občinske skupščine v vojnih razmerah, obravnavali poročila komisije za družbeni nadzor o uporabi presežkov SIS družbenih dejavnosti iz leta 1978 ter imenovali svoje delegate za zasedanje skupščine slovenskih občin. Zbor združenega dela in zbor KS pa sta razen tega obravnavala in sprejela odloke o komunalnih takсах, o prispevnih stopnjah SIS za požarno varnost ter o prispevnih stopnjah za samoupravno interesno komunalno skupnost občine Radovljica.

Izvršni svet OS Radovljica je na 87. seji, 17. marca, obravnaval gradivo oddelka za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve OS Radovljica za posodobitev ceste Kropa - Dražgoše in več premoženjsko pravnih in finančnih zadev. Na seji so na osnovi poročila oddelka za družbene dejavnosti in občo upravo ocenili problematiko poravnalnih svetov v krajevnih skupnostih in opravili imenovanje članov komisije za ugotavljanje funkcionalnih stanovanjskih površin in komunalne opremljenosti zemljišč ter v komisijo za pregled zaključnega računa davkov občanov za 1979. leto.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 8. seji, 20. marca, obravnavalo predlog družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v občini in poročilo o izvajanju družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike. Spregovorili so o programski zasnovi za gradnjo muzeja revolucije na Gorenjskem in sprejeli akcijski program za odpravljanje pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene na lanske letni akciji. Nič nas ne sme presenetiti. Potrdili so zaključni račun za leto 1979 in finančni načrt za 1980. leto ter opravili več kadrovske imenovanj.

Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica je na 19. seji, 19. marca, obravnavalo gradivo in sprejelo svoja stališča za sejo družbenopolitičnega zbora OS Radovljica. V zvezi s pripravami na volilno sejo občinskega sveta ZSS so člani predsedstva obravnavali in sprejeli stališča do predloga statutarnega sklepa o organiziranosti in delovanju sindikalnih organizacij, poslovnika občinskega sveta, predloga kadrovske spremembe v svetu in predsedstvu ter določili dnevi redne volilne seje. Proučili so tudi povzetke poročil TOZD o prekrasitvi izplačil osebnih dohodkov v januarju in februarju. Potrdili so osnutek samoupravnega sporazuma o ustanovitvi kluba samoupravljalcev, zaključni račun OS ZS za 1979 in finančni načrt za 1980. leto.

Na 2. seji sveta za informiranje pri predsedstvu OK SZDL Radovljica prejšnji teden, so razpravljali o vsebini osnutka samoupravnega sporazuma o programskem, tehničnem in ekonomskem sodelovanju RTV Ljubljana in lokalnih radijskih postaj v Sloveniji. Razprava je tekla tudi o težavah, ki so prisotne v zvezi s sprejetjem samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela z LRP Triglav ter v zvezi z delovanjem INDOK centra. Obravnavali so tudi osnutek odloka o organizaciji in delovanju upravnih organov občine, ki zadevajo tudi službo informiranja.

Komite OK ZK Radovljica je sklical prejšnji teden delovni posvet s predsedniki vseh enajstih komisij in delovnih teles občinske konference ZK, na kateri so se dogovorili o izdelavi predlogov programov in o pripravi na sklic volilno programske konference ZK, ki bo v aprilu.

Na seji aktivna komunistov - delavcev neposrednih proizvajalcev, ki je bila 19. marca v dvorani tovarne Veriga v Lescah, so svečano sprejeli v članstvo ZK 61 novih članov, predvsem iz vrst mladih delavcev in delavk.

Po programu idejnopolitičnega usposabljanja komunistov OK ZK Radovljica je bil v organizaciji Delavske univerze Radovljica od četrtega 20. do sobote 22. marca v prostem času prvi del 30 urnega seminarja za novospregate člane ZK. Drugi del seminarja pa se bo nadaljeval ta teden od četrtega do sobote. Za seminar se je prijavilo 36 slušateljev.

Občinski svet ZSS Radovljica je v soboto, 15. marca organiziral v hotelu Jelovica na Bledu celodnevni seminar za predsednike osnovnih organizacij in konferenc osnovnih organizacij sindikatov. Na programu so bile teme o politično gospodarskih razmerah v občini ter o nalogah sindikatov, o varnostnih razmerah ter o nalogah sindikatov pri izvajanju družbene samozaščite in izdelavi obrambnih načrtov. Udeleženci seminarja, bil je 101, pa so bili seznanjeni tudi s težavami novega zakona o SLO in družbeni samozaščiti.

Organizacijsko kadrovska komisija pri občinskem svetu ZSS Radovljica je na 17. seji prejšnji teden pripravila predlog kadrovske spremembe organov občinskega sveta ZSS v skladu s stališči ZSS v zvezi z demokratizacijo in krepitevijo kolektivnega vodenja in odgovornosti v sindikalnih organizacijah. Predlog je komisija posredovala v obravnavo predsedstvu občinskega sveta, ki bo podan na volilni seji prihodnji mesec.

Na letni skupščini krajevnih organizacij ZB NOV Radovljica, ki je s 330 člani najštevilnejša v občini, so prejšnjo nedeljo ob izredno številni udeležbi članov, pregledali dveletno delo izvršnega odbora in drugih organov. V skladu s pobudo tov. Tita o kolektivnem vodenju in odgovornosti, so izvolili za novega predsednika za naslednji dve leti Petra Žbontarja, za tajnika Slavko Meglič in za blagajnika Miro Perc. Dosedanjemu dolgoletnemu predsedniku Vinku Bercetu, tajniku Ivanu Ravniku in blagajniku Pašanju Mehmedinoviču so izrekli priznanje in javno zahvalo za njihovo požrtvovalno delo.

14. marca je zasedal na Bledu slovenski koordinacijski odbor SZDL za organizacijo Vlaka bratstva in enotnosti. S predstavniki ustreznega odbora iz SR Srbije so se dogovorili o letošnjem sprejemu vlaka, ki prispe v Slovenijo 5. junija. Med 30 slovenskimi občinami, ki bodo letos sprejele goste iz Srbije so tudi vse gorenjske občine.

Pred kratkim je obiskala Begunje večja skupina domačih in tujih novinarjev, ki v zadnjem času dopisujejo iz Ljubljane. Z velikim zanimanjem so si ogledali muzej talcev, nato pa še proizvodne obrate tovarne Elan.

Na seji koordinacijskega odbora za planiranje pri predsedstvu OK SZDL Radovljica prejšnji teden, so pretresali poročilo SDK in izvršnega sveta OS Radovljica o preložitvah izplačane mase za osebne dohodke, s čimer so v TOZD in SIS kršili določila zvezne resolucije. Obravnavali so programe SIS družbenih dejavnosti za 1980. leto, upoštevajoč resolucijska določila in dogovorjena stabilizacijska določila. Pregledali so tudi elemente za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov SIS družbenih dejavnosti za obdobje 1981-1985. O svojih ugotovitvah in stališčih bo

komisija obvestila predsedstvo OK SZDL in izvršni svet OS Radovljica.

Od 2343 delegatov za zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine ter skupščin SIS družbenih dejavnosti in radovljski občini, se je dvajset 17 urnih seminarjev udeležilo lani 687 delegatov. Do konca 1980. leta bo Delavska univerza Radovljica organizirala za usposabljanje delegatov še 30 seminarjev s čimer bodo, tako upajo, zajeli v usposabljanje vse delegate sedanjega mandata.

Na pobudo osnovne organizacije ZK v Iskri Otoče je bil prejšnji teden sestanek širšega političnega aktiva na katerem so ocenjevali dosedanje izvajanje družbenopolitičnega usposabljanja delegatov za občinske zbore in skupščine SIS. Menili so, da bi morali organizatorji delegatskega usposabljanja skladno s stabilizacijo zagotoviti seminarje v prostem, ne pa v delovnem času. Svoj predlog so že posredovali občinskim družbenopolitičnim organizacijam.

Po podatkih strokovne službe skupnosti za zaposlovanje iz radovljske občine nadaljuje študije okoli 28 % vseh diplomantov, ki se štipendirajo iz združenih sredstev. Polovica teh diplomantov se zaposli v občini, drugi pa izven. Odliv diplomantov višjih in visokih šol je precej večji. V domači občini se jih zaposli le 41 %, 46 % najde zaposlitev v drugih občinah, 13 % pa nadaljuje študije, ali pa še niso zaposleni.

Delovna organizacija Elan Begunje kot celota je 1979. leta dosegla 1.007.685.000 din celotnega prihodka, kar je 31 % več kakor 1978. leta in domala trikrat več kot leta 1976. Tudi prodaja je bila lani višja za 36 % in skoraj trikrat višja kot 1976. leta. Izvoz so lani povečali za 12, uvoz pa za 19 %.

Na blejskem pokopališču so 12. marca pokopali 78-letnega Milorada Aleksića, ki je živel na Bledu od predvojnih let. Pokojnik je bil udeleženec balkanskih vojn in 1. svetovne vojne za kar je prejel najvišja vojaška odlikovanja, med drugim tudi red belega orla z meči. Od zaslužnega pokojnika, ki so ga pokopali z vsemi vojaškimi častmi, se je v imenu ZB NOV občine Radovljica poslovil predsednik Slavko Stavovski, v imenu občanov Bleda pa Tončka Pretnarjeva.

S priložnostno slovesnostjo so 10. marca delavci Hotelskega turističnega podjetja Bled počastili desetletnico obstoja te delovne organizacije, v kateri so združeni grand hotel Toplice, hotel Jelovica, hotel Krim in hotel Lovca s skupaj 400 zaposlenimi. Ocena uspeha njihovih desetletnih prizadevanj je izredno ugodna saj so ena od redkih gostinskih delovnih organizacij, ki navzlic bremenom odplačil za novogradnje, posluje brez izgub.

Pevsko združenje Gorenjske, ki deluje v okviru ZKO gorenjskih občin je tudi letos priredilo srečanje pevskih zborov na katerih bodo nastopili tudi pevci iz Koroške. Prvi koncert je bil 21. marca v Kamniku, naslednji pa bo, v soboto, 29. marca zvečer v domu Joža Azmana v Bohinjski Bistrici. Tokrat bodo nastopili komorni moški zbor Anton Tomaž Linhart Radovljica, moški zbor DKD Solidarnost Kamnik, mešani zbor Peko Tržič, moški zbor KUD Janko Krmelj Reteče, moški zbor Janez Cerar Domžale, mešani zbor Rož-Sentjakob s Koroške, učiteljski zbor Stane Zagar iz Kranja in mešani zbor Blaž Arnič Jesenice. Vsak zbor se bo predstavil s tremi pesmimi.

V dramsko sekcijo DPD Svoboda Bohinjska Bela se je nedolgo tega vključila nova skupina devetih domačih srednješolcev. Pod režiserskim vodstvom Antona Kelbla so že naštetudiralno igrano slovenskega avtorja Marjana Marinca Poročil se bom s svojo ženo. Premierna predstava je bila na praznik žena 8. marca v domačem kulturnem domu, repriza pa naslednji dan v nedeljo, 9. marca. Obakrat so gledalci, ki so do zadnjega napolnili dvorano pokazali za njihovo predstavo veliko zanimanja.

LETNA KONFERENCA ZRVS OBČINE JESENICE

V sredo, 19. marca, je bila v sejni sobi skupščine občine Jesenice redna letna konferenca ZRVS občine Jesenice. Konference so se poleg delegatov, članov predsedstva, obrambnih struktur, udeležili tudi predsednik Sob Jesenice Slavko Osredkar, sekretar komiteja občinske konference ZKS Franc Kobentar, predsednik občinskega odbora ZB NOV Jože Ulčar, predstavnik zveze sindikatov in predstavnik ZSMS.

Iz poročila, ki ga je podal predsednik organizacije ZRVS Branko Iskra je bilo razvidno, da se je ZRVS s svojim članstvom, kot sestavni del socialistične zveze, vključevala v skupna družbena prizadevanja, pri uresničevanju svojega programa dela pa se je povezovala tudi z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in nosilci obrambnih priprav na vseh področjih. Tako široka zasnova pomeni, da ZRVS ni skrbela samo za splošno vojaško usposabljanje, pač pa je tudi intenzivno

poglobljala idejnopolitično izobraževanje in si prizadevala, da bi vsak rezervni starešina postal aktivni družbenopolitični delavec in uresničevalec podružbljanja koncepcije SLO in družbene samozaščite. V prizadevanju za sodelovanje z mladino je ZRVS aktivno sodelovala pri organiziranju obrambnih dnevnov na vseh solah v občini. Zelo uspešno je bil izveden tudi dopolnilni program. Organizirano je bilo strelsko tekmovanje v počastitev občinskega praznika 1. avgusta. Zelo dobro pa je

uspela tudi proslava ob dnevu JLA. ZRVS pa je s svojim članstvom tudi aktivno sodelovala v akciji NNNP 79 in na vseh pomembnejših prireditvah v občini in tudi izven nje.

SPLOŠNO VOJAŠKO USPOSABLJANJE IN IDEJNOPOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE

Program je bil v celoti realiziran. V okviru teme PROTIDESANTNA OBRAMBA V SPLOŠNI LJUDSKI OBRAMBI VOJNI je bil izveden seminar za predavatelje, ki so ponesli obogateno znanje v krajevne organizacije in osnovne organizacije. Predavanja so bila na izredno visokem nivoju, saj so bila uporabljena vsa avdiovizuelna sredstva. Praktično izvedbo na terenu so izvajale posamezne krajevne in osnovne organizacije. Občinska komisija pa je pripravila naloge in ustrezno strokovno gradivo ter nudila strokovno pomoč. K dobrim pripravam pa je prispevala tudi revija NAŠA OBRAMBA. Marksiistični del programa so po krajevnih organizacijah uspešno izvajali družbenopolitični delavci. Aktivnost ZRVS po 8. kongresu ZKS in 11. kongresu ZKJ ter aktualna vprašanja v mednarodnih odnosih je bila tema predavanja, ki ga je imel sekretar komiteja občinske konference ZKS Franc Kobentar. Izredno pomembno pa je bilo tudi predavanje sekretarja predsedstva ZKS Franca Setinca, ki je spregovoril vsem RVS jeseniške občine v avli nove osnovne šole na Plavžu. Obširno je govoril o havanski konferenci, politiki neuvrčenosti in svojih vtisih iz Kube.

DRUŽBENA DEJAVNOST LO IN DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

Največ pozornosti je ZRVS namenila sodelovanju z mladino in z obrambnimi strukturami na področju obrambnih priprav SLO in podružbljanju družbene samozaščite. Pri prenašanju revolucionarnih tradicij je bilo uspešno sodelovanje z ZB NOV. RVS so se aktivno vklju-

čili v vse akcije SZDL in ZSMS. To so bili spominski pohodi, tekmovanja (dan mladosti, Dražgoše, Stol, Pokljuka, Rožca, Porezen, Radovina in republiško prvenstvo), kjer so aktivno sodelovali kot organizatorji, mentorji ali kot udeleženci.

INFORMATIVNO PROPAGANDNA DEJAVNOST

Program je bil v celoti realiziran. Le-ta se odraža v intenzivnem in doslednem obveščanju v glasilo Zelezar, TV-15, reviji Naša obramba, Vestniku RVS in lokalni radijski postaji Triglav.

Sledila je bogata razprava iz katere so bili povzeti sklepi in smernice za bodoče delo. Kot je poudaril Lojze Rakoše, naj bi rezervni vojaški starešine v bodoče, poleg družbenopolitičnega angažiranja v sredini kjer živijo in delajo, posvetili največjo pozornost organiziranju obrambnih priprav, obrambnovzgojnemu in izobraževalnemu delu. Vso strokovno pomoč pa naj bi nudili tudi pri delu komitejev za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, pri organiziranju vaj civilne zaščite, delovanju narodne zaščite, pri obrambnih dnevih KS in v drugih, zlasti pa v tistih akcijah, v katere je množično vključena mladina.

Albin Polk je dejal, da se še vedno lotevamo vprašanj SLO in družbene samozaščite precej enostransko in prepočasno. To zlasti velja za nekatere KS in OZD. V središču pozornosti so priprave za oborožen boj in morebitno vseljudsko obrambno vojno. To je dobro in razumljivo, toda ni dovolj. Večji del prebivalstva je treba prav tako pripraviti, da bo v morebitni vojni v skladu z našim konceptom opravljal druge družbene zadeve - v gospodarstvu, civilni zaščiti, zdravstveni službi, izobraževanju, znanosti in kulturi ter drugih družbenih dejavnostih. Zato morajo ZK, ZRVS in druge organizirane socialistične sile posvetiti mnogo večjo pozornost tudi graditvi tega dela našega sistema SLO in družbene samozaščite. Prav tako je treba nameniti večjo pozornost vlogi in

načinu vključevanja žensk v naloge SLO in družbene samozaščite. Nikoli ne smemo izgubiti iz pred oči dejstva, da bo mladina nosila največje breme vojne, če bo do nje prišlo, zato jo moramo pravočasno pripraviti, da bo lahko uspešno opravljala tudi najbolj zapletene naloge.

Franc Kobentar je še posebej poudaril, da naj bi RVS tudi v bodoče še bolj zavzeto sodelovali pri krepitevi bratstva in enotnosti, družbenopolitičnega sistema v KS, OZD in sploh v sredini kjer živijo in delajo. Prizadevati se je treba za večjo produktivnost, toda žal se vse preveč soočamo z nedelavnostjo in tehnološko nedisciplino. Prizadevanja za lepši jutri naj bi postala sestavni del našega življenja, za reševanje vseh problemov, ki se porajajo v KS ali OZD. Jugoslovanski delavski razred je šel skozi mnoga težka obdobja in vedno je zmagal. Zato moramo tudi v sedanjem trenutku usmeriti vsa prizadevanja za uspešno izvajanje ukrepov stabilizacije.

Spregovorili pa so tudi o potrebi da naj začnejo vsi organi ZRVS uresničevati naloge glede pobude tovariša Tita za kolektivno delo vodenje, odločanje in odgovornost ter utrjevanje delegatskega sistema.

Za novega predsednika organizacije ZRVS so izvolili Janeza Jamarja. V bodočem obdobju si bo ZRVS občine Jesenice še bolj prizadevala za poglobljeno družbenopolitično delovanje starešin in idejnopolitično izobraževanje članstva. Tako idejno izobraževanje kot strokovno usposabljanje bo treba uskladiti z vsem nosilci obrambnih priprav in pri tem dati več poudarka družbeni samozaščiti. Zavzemali se bodo tudi za na daljše utrjevanje moralopolitičnega lika RVS.

Na konferenci so tudi proglasili predsednika Sob Jesenice Slavko Osredkarja za častnega člana ZRVS. Podelili so mu tudi značko in članško izkaznico. Krajevni organizaciji ZRVS Plavž pa so podelili priznanje Urh

Z volilne konference KO ZRVS v KS Plavž (Foto: J. Urh)

PRED IZDAJO KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

Odbor kokrškega odreda se je polnoštevilno sestel v petek, 7. marca, v Križah. Ker se je kokrški odred boril na območju med Savo in sedanjim državno mejo z Avstrijo ter od Kamnika do Kranjske gore, s svojim delovanjem odbor odreda pokriva še isti teren, le na drugačen način kot nekdanj. Glavna naloga odbora je ohranjanje tradicij NOB, čemur posveča največjo skrb. V ta namen preko leta organizira vrsto prireditev, ki so namenjene borcem in mladini. Na ta način neposredno prenašajo na mlade vse tisto kar bogati vojaško znanje za izredne razmere, ter dviga moralno in samozavest.

Za 35-letnico osvoboditve pa si je odbor zadal posebno nalogo in sicer izdajo knjige, v kateri bo opisano delovanje odreda od njegove ustanovitve do osvoboditve. Že iz doslej objavljenih nadaljevanj v Železarju so bralci deloma že lahko ugotovili živahno delovanje tega odreda. Ker je bil hudo izpostavljen, saj je deloval v samemu Reichu, Gorenjska je bila vanj priključena, razen tega pa so prek tega območja potekale važne prometne žile, so Nemci na tem območju morali angažirati precej svojih sil in biti v stalni ofenzivnosti. Aktivnost odreda je Nemce primorala, da so gradili na strateških mestih močne bunkerje, ki še danes nemo pričajo o stanju pred 35 leti.

Kljub aktivnosti okupatorja in dejstvu, da je v svoj hlapčevski voz vpregel tudi nekaj naših ljudi, od Kamnika do Brezji in celo do Lesc, ki so v domobranskih uniformah, pod propagandnim vplivom raznih župnikov in kaplanov in geslom, da se borijo za vero in boga, počenjali predvsem nad nemočnimi ljudmi različne oblike pritiskov in terorja, nikoli niso uspeli na tem območju uničiti kake večje enote drugega sestava kokrškega odreda. Nepremagljivost in moč odreda je bila v pravih ocenah stanja, predvsem pa v tesnem sodelovanju s teronom od Golnika pa vse do Jesenice.

Avtor knjige Ivan Jan-Srečko je več let zbiral gradivo. Imel je veliko težav, ki bi jih brez podpore odbora in borcev ter posameznih organizacij zveze borcev težko premagal. Gradivo je pripravljeno za tisk, zbira jo le še slikovni material. Predvidoma bo knjiga izšla v maju in sicer v treh delih. Če ne bodo podražitve preveč udarile po njej, bo cena okrog 1.000 din za vse tri dele.

Odbor odreda si že vsaj tri leta prizadeva, da bi to knjigo prejel v dar vsak borec odreda, ki je v njem prebil vsaj mesec dni. Pri tem pa se precej zatika. Gladko je steklo le v občini Kranj, kjer je po sklepu občinske skupščine kranjskim borcem knjiga zagotovljena. Največja težava izgleda bo v občini Trzin, ker je bilo iz te občine največ borcev odreda. Sredstva za odkup knjig pa niso zagotovljena niti na Jesenicah.

niti v Radovljici, čeprav je na Jesenicah zbrana približno polovica vsote.

Odbor je na tej seji zadolžil aktivne, da v teh treh občinah najdejo ugodne rešitve. Če tega ne bo mogoče doseči, bodo razliko pač morali doplačati borci sami, kar pa bi izgledalo precej čudno, saj bi bila cena knjige v vsaki občini drugačna.

Seveda bodo knjige šle tudi v prosto prodajo. Predvsem bodo primerne za šole, kot priročnik za poučevanje zgodovine NOB, za knjižnice, za darilo in podobno. Odbor si je zadal tudi nalogo, da nabavi nov prapor, vojno zastavo, ki bo spremljala odredne akcije v sedanjem obdobju. Ohrnil se je na delovne kolektive za odkup žebličkov, z na ta način zbranim denarjem pa bodo kupili prapor. K sodelovanju so bili vabljeni tudi delovni kolektivi jeseniške občine, vendar zato ne kažejo preveč zanimanja.

Vemo, da brez težav pri uresničevanju naših načrtov, predvsem pa pri izdaji knjige ne bo šlo. Pa vendar menimo, da pri izdaji kronike kokrškega odreda ne bi smeli veljati, sicer nujni varčevalni ukrepi. Kajti priprava take kronike je pogojena z ogromnim delom, ki ga le malokdo zna in še manj hoče delati, saj je veliko enot NOV, ki so in bodo ostale brez kronike. Razen tega pa so take kronike dragocen prispevek k ohranjanju naše revolucionarne zgodovine in s tem tudi tradicije in moralnopoličnih kvalitet narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije.

Anton Zupan

BORCEM JESENIŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA

Odbor aktiva borcev kokrškega odreda Jesenice poziva vse borce NOV, živeče na območju občine Jesenice, ki so bili v kokrškem odredu, da se najkasneje do 20. aprila zgledajo pri svojih krajevnih organizacijah ZB NOV, kjer bodo izpolnili vprašalne pole.

Nalogo je treba opraviti zato, ker sedanji seznam borcev odreda ni popoln. Potrebno ga je obnoviti, predvsem zaradi podelitve knjige Kronika kokrškega odreda, ki bo izšla v mesecu maju 1980.

S SKUPŠČINE TURISTIČNEGA DRUŠTVA JESENICE

Udeležba na letni skupščini Turističnega društva Jesenice, ki je bila v petek, 21. marca, je bila zelo dobra. Predsednik upravnega odbora je poročal o delovanju društva, oziroma vseh štirih komisij, na katere je porazdeljeno celotno delo.

Zelo prizadevni so bili člani komisije za dograditev TRIM steze, katere prvi najdaljši del, so na slovesen način odprli lani 24. maja v počastitev dneva mladosti. Udeleženci skupščine so počastili spomin Mirana Ogrina, po katerem se imenuje Trim steza, spomin umrlega Janeza Černeta, častnega predsednika društva in Vinka Zormanca st., člana društva, ki je prejel vrsto priznanj za izredno prizadevnost pri gojenju rož in skrb za lepo okolico.

Iz predsednikovega poročila je bilo razvidno, da so tudi lansko leto zelo uspešno izvedli akcijo »lepe rože in urejena okolica«, ki jo že enajst let spodbuja in vodi posebna komisija. Stopetdeset najbolj prizadevnih občanov v tej akciji so javno pohvalili. 64 prebivalcem pa so na letni skupščini podelili posebna priznanja.

Izredno delavna je bila tudi komisija za turistični podmladek, saj je bilo lani delo v okviru podmladkov na srednjih in osnovnih šolah na Jesenicah in Koroški Beli zelo razgibano. V tekmovalstvu na različnih področjih in na kvizu o turističnih zanimivostih škofovske občine, so učenci teh šol pokazali veliko prizadevnost in znanja. Povsod so se dobro uvrstili in prejeli številna priznanja ter nagrade.

Komisija za turistični promet in informativno službo ni bila dovolj delavna, ker se nekateri člani niso udeleževali sej in zato tudi niso sprejeli zadolžitve. V začetku marca letos so jo kadrovsko okrepili in bo v kratkem sprejela program svojega delovanja. Vsi člani komisije so se po osebnem obisku novoizvoljene predsednice obvezali, da bodo prizadevno delovali.

Skupščino so pozdravili predstavniki krajevnih skupnosti Plavž in Sava, hortikulturnega društva in hotelsko turističnega podjetja Gorenjka. Ob tej priliki so dali koristne pobude za bodoče sodelovanje. Mirko Ramuš je poročal o delovanju odbora za pripravo problematike o turizmu, ki deluje pri občinski konferenci SZDL Jesenice. Pri tem je poudaril, da primanjkuje sredstev za razširjeno reprodukcijo in da bodo v

SPOMINSKI ZBORNIK O BOJIH ZA NAŠO SEVERNO MEJO 1918/1919

V spominskem Zborniku o bojih za našo severno mejo 1918/1919, katerega so prejeli vsi še živeči ostari, prostovoljci za severno mejo v letih 1918/1919, najdemo tudi imena prostovoljcev, ki so prejeli odlikovanja za svojo hrabrost in požrtvovalnost v borbi za našo severno mejo. Med temi, ki so prejeli zlato medaljo za hrabrost so tudi nekateri prostovoljci z Jesenice, ki so bili v sestavi ljubljanske skupine. To so: Lovro Humar, Jakob Cegnar, Rok

Vergelj in Pavel Klemenčič. Od njih živi le še Klemenčič.

V Zborniku je tudi poimenski seznam vseh prostovoljcev, razdeljen po posameznih občinah, katerim je bil z republiškim zakonom z dne 28. novembra 1968, priznan status borca za severno mejo in s tem tudi nekatere ugodnosti. Takrat je prešlo status borca za severno mejo vsega okoli 3.000 prostovoljcev in med temi 113 z jeseniške občine. Od vseh teh danes živi le še okoli 1.200 in od tega v jeseniški občini še 43. Med jeseniškimi prostovoljci je najstarejši Rudolf Abruč, ki bo 27. aprila dopolnil 90 let starosti.

Lojze Ude, nekdanji prostovoljec, doma iz Trzica, ki kaj rad zahaja med svoje tovariše na Jesenicah, je znani publicist in zgodovinar o bojih za severno mejo. V Zborniku objavlja obsežno razpravo o tako imenovanem jeseniškem trikotniku. To se nanaša na naš gorenjski kot, katerega naj bi dobila Avstrija na zahtevo italijanske delegacije na mirovni konferenci v Parizu. Ta del naše Gorenjske naj bi dobila Avstrija zaradi železniške proge Trst-Gorica-Jesenice-Beljak, da bi le-ta ne bi potekala prek tretje države, to je prek Jugoslavije. Delegacije Anglije, Francije in Amerike, ki so sodelovale na mirovni konferenci, so odločno zavrnile to zahtevo in končno je tudi italijanska delegacija spoznala nesmisel te zahteve. Šele konec avgusta 1919, ko je Italija dobila jamstvo za uporabo karavanske železnice, je le-ta umaknila vse ozemlske zahteve glede jeseniškega trikotnika in s tem omogočila začrtanje jugoslovansko-avstrijske meje in podpis avstrijske državne pogodbe, dne 10. septembra 1919. Ko se spominjamo 60-letnice bojev za našo severno mejo, pravi dalje Ude, se spominjamo vseh gornjesavskih prostovoljcev in upamo, da bomo po realizaciji osimskih sporazumov, podpisanih 10. novembra 1975 in ratificiranih februarja 1977, sčasoma le pozabili na gorje, ki nam ga je prizadel imperialistični pohlep predfašistične in nato fašistične Italije.

V sestavku Boj za severno mejo 1918/1919 in narodnoosvobodilna vojna, pravi Lojze Ude naslednje: »Je nekaj dejstev, ki postavljajo boje za severno mejo 1918/1919 in narodnoosvobodilno vojno 1941/1945 v isto vrsto. V obeh bojih smo imeli opraviti s sovražniki enakega

duha. Vse boje za osvoboditev Slovencev na obmejnem slovensko-nemškem etičnem ozemlju so do februarja 1919 izvajali slovenski prostovoljci, slovenska vojska z mariborskim, ljubljanskim, celjskim, tržaškim in slovenskim planinskim pešpolkom, ter oddelki drugih vrst orožja. Uspeh je bil velik. Za Slovenijo, Jugoslavijo, je bil osvobojen Maribor s štajerskim Podravjem in Mežiška dolina, ter poslednjič tudi Prekmurje. Vse boje v narodnoosvobodilni vojni 1941/1945... so prav tako izvajali prostovoljci in sicer v okupacijskih razmerah, v katerih je bilo treba še mnogo več poguma in požrtvovalnosti, kakor v razmerah po prvi svetovni vojni. Politično moralni lik prostovoljcev v bojih za

severno mejo in borcev v narodnoosvobodilni vojni 1941/1945 ima iste bistvene poteze. Prve kakor druge je prevečala zavest, da je usoda slovenskega naroda odvisna predvsem od borbenosti, požrtvovalnosti in da ima vsak narod to, kar si sam pridobi. Načelo narodne samoodločbe so slovenski prostovoljci v letih 1918/1919 in partizani v letih 1941/1945 dejavno uveljavili. To je državnotvorna miselnost, ki je končno privedla do ustanovitve Socialistične federativne republike Jugoslavije. V Zborniku je tudi podatek, da je veliko nekdanjih prostovoljcev sodelovalo v borbi proti okupatorju v letih 1941-1945 in da so med njimi tudi spomeničarji in heroji.

ss

OB PRVEM SVETOVNEM DNEVU TURIZMA

Generalna skupščina svetovne turistične organizacije je na lanskem septembrskem zasedanju v Termolinu sklenila, da se bo 27. septembra vsako leto praznoval kot svetovni dan turizma. Na ta dan je bila namreč ta organizacija ustanovljena.

Generalna skupščina svetovne turistične organizacije je v zvezi s tem poročala, naj se aktivnosti ob letošnjem prvem mednarodnem dnevu turizma odvijajo v naslednjih smereh: prispevek turizma k ohranitvi kulturne krajine, k ohranitvi miru na svetu in širjenju medsebojnega razumevanja. V prihodnjem letu pa naj bi bil moto tega dne »turizem in življenske kvalitete«.

Generalna skupščina je vsem nacionalnim turističnim organizacijam držav članic priporočila naj ob svetovnem dnevu turizma organizirajo posebne kulturne, športne in znanstvene manifestacije, ki bodo prispevale k nadaljnjemu razvoju turizma in k napredku vseh njegovih pozitivnih funkcij.

Naj ob tem povemo, da sta v svetovno turistično organizacijo trenutno vključeni 102 držav, med njimi tudi Jugoslavija.

Svet za turistično propagando in informativno dejavnost pri Turistični zvezi Jugoslavije je v zvezi s

tem predlagal vsem turističnim društvom v Jugoslaviji, naj vključijo v svoje letošnje programe dela tudi aktivnosti, ki jih zajema svetovni dan turizma.

O tem je že tudi razpravljal svet tajnikov pri Turistični zvezi Slovenije in predlagal, da bi se ob tem dnevu pripravil na RTV Ljubljana razgovor o turizmu.

Na Gorenjskem bo v letošnjem letu skupščina slovenskih mest. Na seji sveta tajnikov so v zvezi s tem predlagali, da bi bil predsednik Turistične zveze Slovenije na tej skupščini slavnostni govornik, v svojem govoru pa naj bi se dotaknil med drugim tudi letošnje 75-letnice Turistične zveze Slovenije in svetovnega dne turizma.

Vsa turistična društva so o tem obveščena in bodo pri svojem delu upoštevala ta priporočila tako, da bo na najustreznejši način prikazana pomembnost tega dneva.

B.

UREJENA GORENJSKA, PRISPEVEK K SVETOVNEMU DNEVU TURIZMA

Na vabilo komisije za varstvo okolja pri gorenjski turistični zvezi so se pred kratkim na Bledu sestali predstavniki turističnih društev, ki delujejo po tem vprašanju. Dogovorili so se, da bodo izdelali in vsem gospodinjstvom razdelili letake, na katerih bodo spodbude za varstvo našega okolja.

V okviru teh prizadevanj, se bodo v kratkem pri turističnih društvih sestale komisije za varstvo okolja in glede na ugotovljeno stanje dale pobudo za organizacijo in izvedbo očistevalnih akcij. Pri tem naj bi sodelovali vsi prebivalci, še posebno pa šolska mladina. Da bo ta akcija, ki je predvsem vzgojnega pomena, dobila potrebno razumevanje in odziv, bo po 15. aprilu posebna komisija gorenjske turistične zveze obiskala vsa turistična društva in se prepričala o uspešnosti na tem področju. O ugotovitvah, predvsem pa o pomanjkljivosti bo obvestila vsa turistična društva, da bodo lahko še pred začetkom turistične sezone ustrezno ukrepala.

Po 9. juliju pa bo komisija za varstvo okolja pri gorenjski turistični zvezi ocenila vse kraje in njihova prizadevanja za polepšanje okolice.

Glede na pomembnost, turistični značaj in sedanjo urejenost, bodo kraji razvrščeni v tri težavnostne stopnje. Najbolj uspešni kraji bodo pohvaljeni in prejeli priznanja, ki jih bodo izročili na vsakoletnem srečanju turističnih delavcev Gorenjske. Razen teh akcij bo ta komisija poskrbela za poenotenje napisov za sobe za goste. Vsi lastniki turističnih sob jih bodo lahko naročili pri turističnih društvih, kjer jih bodo dobili brezplačno.

Turistična društva bodo sodelovala tudi pri očistevalnih akcijah, ki jih bodo organizirale krajevne skupnosti, lovci, ribiči, planinci in drugi. Posebna vselovenska naloga pri tem je, da se očisti grmovje in drevice ob tekočih vodah. Narasle vode so namreč po grmovju zapustile različno navlako, ki jo brezvestni prebivalci odmetavajo v vodo.

Vsi prisotni so soglašali s predlogom, da naj bi 27. september - svetovni dan turizma, ki ga je proglasila generalna skupščina svetovne turistične organizacije na lanskem zasedanju, proslavili v znamenju čimvečje turistične urejenosti Gorenjske.

B.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

POSEBNA PRIZNANJA ZA LEPE ROŽE IN OKOLICO

Posebna priznanja za posebna prizadevanja v akciji »lepe rože in urejena okolica« so 21. marca na letni skupščini Turističnega društva Jesenice prejeli:

V KRAJEVNI SKUPNOSTI KOROŠKA BELA: Gizela Bernot, Zofka Brelih, Cilka Cenček, Štefan Ficko, Ivanka Jalen, Rozalija Konič, Ivana Malej, Marija Marček, Erika Metsek, Pavla Mikelj, Zvonka Mirtič, Angela Murovec, Angela in Janez Novak, Elvira Noč, Ilinka in Nedeljko Petrič, Tončka Piber, Katarina Pongrac, Anica Vister, Dora Vister in Kristina Vister.

NA LIPCAH: Marija Otrin. NA BLEJSKI DOBRAVI: Tatjana Ferk, Franc Kunšič, Zofija in Karel Markovič, Tončka Merlin in Pavla Pekol.

NA KOČNI: Justina Ertel in Tonček Lasan. V KRAJEVNI SKUPNOSTI PODMEŽAKLJA: Ivica Gorenjc, Franc Divjak, Ciril Pretnar, Radojka Rajakovič in Anton Tepina.

V KRAJEVNI SKUPNOSTI SAVA: Ivica Čuk, Marija Krmelj, Jože Sodja in Alojz Škrbinc.

V KRAJEVNI SKUPNOSTI PLAVŽ: Franc Andrejčič, Francka Beden, Ivan Debevc, Rozka Divjak, Milica Gašperin, Jože Gašperič, Franc Klinar, Mila Lenardič, Leo Mesarič, Andrej Mrak, Gabrijela Oblak, Živko Puc, Pavla Rupnik, Angela Rustja, Jelka Sivec, Milena Stocka, Štefan Škafar, Vanda Šranc in Anica Zima.

NA HRUŠICI: Fani Bizjak, Ivanka Kejžar, Štefka Klinar, Pavla Kodre, Ivanka Lorenčič, Slavko Robič, Mimi Smrekar in Zdenka Žebre.

B.

Del udeležencev letne skupščine Turističnega društva Jesenice (Foto B. Blenkuš)

Wolfgang Koeppen: Smrt v Rimu. Mladinska knjiga 1979.

Nacistični vojni zločinec, ki v povojnem svetu pod privzetim imenom nadaljuje obrt, za katero se je izučil pod Hitlerjem; ta motiv se precej pogosto pojavlja v književnosti zadnjih desetletij. Protiigralci so navadno mladi ljudje, ki se hočejo znebiti nemškega kompleksa krivde in se aktivno borijo proti povampirjenemu nacizmu. To je kajpak tipična snov za akcijski roman, za vohunsko štorijo ali za politično angažirano reportažo. Koeppen pa je iz nje poskusil ustvariti mojstrovino čiste književnosti. Že v naslovu so nakazane asociacije n Brochovo Vergilovo smrt, ta pa je napisana v poetični prozi, deloma v verzih. V obeh delih gre za smrt starca, pri Brochu za smrt velikega pesnika, pri Koeppenu pa za konec poklicnega ubijalca.

Se ena primerjava: pol stoletja pred nastankom pričujočega romana je Thomas Mann napisal Smrt v Benetkah. Tudi v tem primeru segajo povezave mnogo dlje, mnogo globlje od nalogov. Koeppen je očitno šel po sledovih te tradicije. Napisal je roman, ki ni namenjen povprečnemu bralcu. Aristokratska proza tega tipa lahko odmeva le v krogu humanističnih izobražencev, občinstva, ki vsekakor izumira. Povedati pa je treba, da smo ta prevod dobili s četrtsotletno zamudo.

Bralcev pa morda niti ni treba opozarjati na to, da v tej knjigi ne bodo našli zadovoljstva kot ob branju Simmlovih romanov. Dovolj je, če odpreš knjigo, pa vidiš, da vrstice vseskozi segajo od levega do desnega roba; da gre torej za zahtevno branje, za na gosto skan tekst, kot temu pravijo tisti, ki ljubijo tako gosto tkanje. Pirjevec meni, da se sodobna umetniška proza bliža poeziji. V tem primeru bi poleg poezije lahko omenili glasbo. Povezanost tega romana z glasbeno umetnostjo čutimo na več ravneh: v snovi, v zgradbi, v težnji po čisti umetnosti »s priokusom resničnega življenja«.

Tudi površni poznavalci glasbe imajo neko predstavo o tem, kako se v tej umetnosti prepletajo in si nasprotujejo – motivi. V romanu pa so nosilci motivov posamezne osebe, večidel člani dveh nemških družin, ki so se po naključju znašle v »Večnem mestu«. Roman je razdeljen na odstavke, v vsakem odstavku je žarišče zavesti postavljeno v eno izmed oseb. Naj jih naštejemo. Stari nacist Judejahn – to je lik, ki sem ga omenil že v uvodu – je prišel zaradi kupčije; za neko bližnjehodno državo, ki se ji udinja kot vojaški svetovalec, bo kupil orožje. Njegov nečak Siegfried, avantgardni skladatelj, je prišel na izvedbo svoje simfonije. Člani njunih družin – Judejahnova žena in sin, pa Siegfriedovi starši in brat – so prišli v Rim kot turisti; in končno je tu dirigent Kurenberg in njegova žena. Ta dva sta Siegfriedova prijatelja, Ilse, Kurenbergova je Judinja, izhaja iz istega mesta kot Judejahn in Pfa-

frathi: Siegfriedov oče in stric sta kot nacistična veljaka med vojno posredno ali celo neposredno povzročila smrt njenih staršev.

Kot rečeno, ti ljudje se v tekstu pojavljajo kot motivi v glasbi, njihove korake po rimskem tlaku ali, bolje rečeno, neustavljivi tok njihovih misli, bi lahko pripodobili starinskemu muziciranju. To, da so se v istem času znašli tu, z realističnega stališča ni verjetno, še manj je verjetno, da se na ulicah mesta spet in spet srečavajo in da se v finalu znajde Judejahn v položaju, da lahko strelja na Ilse Kurenbergovo. Avtor torej postopa z osebami suvereno kot skladatelj z glasbenimi motivi. Vzporednost med romanom in glasbo pa je dokončno izpričana na koncertu Siegfriedove simfonije. Vse glavne osebe so v dvorani, v loži poleg Kurenbergovih sedi Judejahnov sin duhovnik, v parterju sedi Pfafthov, tudi Judejahn je prišel, zgraža se nad izrojenim nečakom, sam pri sebi besni nad sinom. Situacija je absurda, polna disonanc, torej taka kot Siegfriedova glasba. Duhovnik, sin množičnega morilca, sedi poleg Ilse, njegov oče je nekoč ubil njenega očeta. Razdalja med romanom in glasbo se zmanjša na ničelno vrednost, ko pisatelj skozi razglabljanje o Siegfriedovi glasbi dejansko razpade idejo svojega romana.

Ta ideja pa je obsedenost s smrtjo, tej obsedenosti so tako ali drugače podvrženi vsi razen Ilse. Najbolj zavestno to dojema Siegfried. Ta

gotovo sovraži svojega strica, vendar se ne bojuje proti njemu. Svoja spoznanja je položil v svojo skladbo, njegova glasba je razdiralna, nečloveška, mistična, hkrati pa na nek način zavezana življenju. Enako on sam. Ob srečanjih s preprostimi ljudmi v revnih četrtih se zdi, kakor da na nek način ljubi življenje. Bolj disonantna je njegova erotika. Šele v zadnji tretjini knjige zremo (kar bi morda lahko uganili že prej) da je Siegfried homoseksualec. Omahuje med platonskim občudovanjem lepih dečkov in med nagnjenjem k temu, da bi se samoponižujoče metal v objem kupljivih pokvarjencev. Tudi ta njegova iztirjenost je dvosmerna, hkrati »nek« življenju in pristanek nanj – z določenimi pridrži. Sam zase meni, da občuti neznošen odpor do tega, da bi spočel novo človeško bitje.

Vse bo sklenjeno, ko bo na koncu romana Judejahn v morilskem besnilu – ne zato, ker bi se bal da ga je spoznala! – ustrelil Ilse Kurenberg. Kajpak se to zgodi po avtorjevi volji; s tem Koeppen izreče svoje »nek« življenju. Kurenbergova sta edina »normalna in dobra« človeka v tem romanu, in prav Ilse je tista, ki tu predstavlja načelo življenja proti načelu smrti.

Judejahnova smrt, ki sledi, je sicer klavarna, vendar bi jo težko občutili kot pravično sodbo. Druge osebe prejkone živijo naprej, vendar so nestvarne, so kakor angeli na stari freski muzicirajoči angeli.

Marko Hudnik

DEBUT »TRIA BACH« OB OTVORITVI LIKOVNE RAZSTAVE

Otvoritve likovnih razstav v Delavskem domu na Jesenicah, v organizaciji likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar, so poleg razstav lep kulturni dogodek, ki ga požlahtnijo nastopi različnih glasbenih ansamblov in posameznikov. Največkrat so gostje – izvajalci glasbenih programov na razstavah učenci jeseniške glasbene šole, poleg pevskih zborov in drugih glasbenih skupin. Čeprav občinstvo ni mnogoštevilno, kar tudi prostor ne dovoljuje, je pa toliko bolj hvaležno za kvalitetne glasbene programe, ki nemalokrat predstavljajo resnični glasbeni užitek.

Tako je bilo tudi na sobotni otvoritvi samostojne slikarske razstave članice likovnega kluba DOLIK dr. Danice BEM-GALA, ko se je prvič predstavil novo ustanovljeni TRIO BACH, ki ga sestavljajo Igor MAROŠEVIČ – trobenta, Leon LESKOVSEK – pozavna in Dejan SVETLIN – klavir. Izredno občuteno in muzikološko izdelano so zaigrali tri skladbe največjega skladatelja vseh narodov in časov JOHANN SEBASTIANA BACHA. Navzoči so z navdušenjem pozdravili njihov nastop in kvalitetno izvedbo zahtevnih Bachovih skladb. Topel sprejem njihovega nastopa, ki je obenem prvi nastop v takšni zasedbi na Jesenicah sploh, potrjuje njihovo pravilno odločitev, da nam v taki zasedbi predstavijo vsaj nekaj bogate zapuščine nemškega skladatelja J. S. Bacha. To pa naj bi bila triu tudi spodbuda za njihovo nadaljnje delovanje. In ne nazadnje, so železarske Jesenice s TRIOM BACH dobile novo kvalitetno glasbeno skupino, ki bo lahko zelo popestrila glasbeno življenje v občini.

Slikarka Dr. Danica Bem-Gala se tokrat že drugič predstavlja na Jesenicah s samostojno razstavo in sicer z 28 krajinami izdelanimi v pastelu, temperi ali akrilu. Njene slike nas prijetno presenečajo, saj mnoge med njimi pomenijo kvalitetno prelomnico v njenem ustvarjanju. Posamezne med njimi še posebno odlikuje izredna barvna skala, oziroma izredna barvna izskajenost. Očitna je njena velika ustvarjalna vna in vzporedno s tem tudi njen kvaliteten napredek.

Razstava slik dr. Danice Bem-Gala bo odprta do vključno 2. aprila vsak dan, razen nedelje, od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

AKADEMIK BRATKO KREFT PREDAVAL NA JESENICAH

Na povabilo DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, je pretekli petek, 21. marca obiskal Jesenice akademik Bratko KREFT in pred dosti skromnim avditorijem, vendar pa toliko bolj aktivnim in hvaležnim, predaval o dogovorjeni temi: EDVARD KARDELJ IN RAZVOJ SLOVENSKEGA NARODNEGA VPRAŠANJA. Žal sta se od tridesetih vabljenih najvidnejših družbenopolitičnih in kulturnih delavcev občine in železarne odzvala le dva, poleg drugih kulturnih prosvetnih in družbenopolitičnih delavcev. Za to najbrž ni potreben noben komentar, kajti tak odnos, najsi bo do teme ali predavatelja, sam po sebi že dovolj govori.

Literat, marksistični publicist in znanstveni delavec, član slovenske akademije znanosti in umetnosti Bratko Kreft je 11. februarja letos praznoval lep življenjski jubilej – 75-letnico svojega rojstva. S pozdravom vred so mu navzoči najprej čestitali k njegovemu lepemu jubileju, predsednik jeseniške Svobode Joža Varl pa mu je izročil oljno sliko domačega slikarja Toneta Tomazina in celotno zbirko desetih knjig, ki jih je v zadnjih desetih letih izdal kulturno umetniški klub jeseniške Svobode v zbirki Mala Čufarjeva knjižnica.

V zalvali za pozdrav, čestitko in darila je akademik dejal, da ga vse

to spominja na čas, ko je kot mlad študent marksist prihajal med jeseniške delavce – Svobodaše. Prvič se je srečal z jeseniškimi delavci pozimi leta 1925. Potem pa je kot mlad marksist legalno ali ilegalno v okviru kulture oziroma Svobode ali v okviru ilegalne Komunistične partije Jugoslavije večkrat prihajal v jeseniški delavski dom in predaval o marksizmu in kulturi, dramski umetnosti in podobno pa tudi pomagal z nasveti pri gledališki in ostali kulturni dejavnosti takratne Svobode.

Prof. Bratko Kreft je zatem zelo prepričljivo in nazorno govoril o razvoju slovenskega narodnega vprašanja in o izrednem pomenu knjige, ki jo je pod tem naslovom izdal Edvard Kardelj leta 1939. Po skoraj enournem predavanju so aktivno posegli v razpravo ali z vprašanji ali s svojimi razmišljanji tudi poslušalci. Spekter vprašanj in razprav je bil zelo širok, od nacionalnega vprašanja do literature in slovenskega jezika. Vsi navzoči so javno izražali zadovoljstvo nad izredno kvalitetnim predavanjem in razpravo v želji, da bi bilo takih predavanj in razprav še več na Jesenicah.

Več o predavanju akademika Bratka Krefta bomo objavili v eni prihodnjih števil železjarja.

DOVOLJ PROSTORA V VRTCU

Delovni ljudje in občani jeseniške občine so se leta 1976 na referendumu z veliko večino odločili za sofinanciranje izgradnje šolskega centra na Plavžu. Gradnja je stekla in s prizadevanji vseh, tako izvajalcev, izobraževalne skupnosti, še posebno pa marljivega gradbenega odbora, je gradnja potekala hitreje, kot so prvotno načrtovali in tako učenci osnovne šole Tone Čufar že obiskujejo pouk v novih prostorih. Vse še ni dograjeno, tako sedaj gradijo kuhinjo, ki bo velika pridobitev ter otroški vrtec, ki naj bi ga prevzeli že letošnjega junija. V tem vrtcu bo prostora za 240 otrok med 15 oddelki bodo štirje namenjeni dojenčkom, 11 pa predšolskim otrokom. Toda pri tem nastaja nekaj problemov.

Dolgo časa je v jeseniški občini primanjlovala mest v vrtcih, še posebno je bilo to pereče v največji mestni krajevni skupnosti – na Plavžu, poseben problem pa je bil tudi z varstvom dojenčkov. Vedno je bilo več potreb kot možnosti in skupine so bile zasedene do zadnje možnosti. Z dokončanjem vrtca v šolskem centru na Plavžu pa vsaj za zdaj tako kaže, bo prostora še preveč. Tako namreč kažejo rezultati

ozračje je trajalo vse do konca literarnega večera.

Za boljše razpoloženje je poskrbel Damjan, ki nam je prebral zelo smešno in prikupno zgodbo o otroškem strahu. Vseskozi se je trudil, da bi z nami navezal čim boljši in pristnejši stik in mislim, da mu je to v celoti uspelo. Tudi mi smo vsi doživljali tisto preganjanje strahu s krompirjevimi olupki. Bilo je veliko smeha in srečnih obrazov. Slišali pa smo tudi nekaj misli o sreči, ki nam jih je posredoval Gorazd. Čeprav smo že velikokrat slišali mnogo besed o sreči, pa so bile te tako tople, nove in neizumetničene, da smo jih vsi z zanimanjem prisluhnili. Končno je do besede prišla tudi Milojka, ki nam je prebrala odlomek iz neke svoje žalostne, preveč žalostne zgodbe o deklicah, ki se igrajo na pokopališču. Nehote nas je prisilila, da smo tudi mi začeli razmišljati o žalosti in nesreči.

Na koncu smo se zapletli še v droben klepet. Razšli smo se z upanjem, da se bomo še kdaj srečali na takšnih in podobnih prireditvah, ki si jih vsi želimo še več.

Barbara Koselj, OŠ Karavanski kurirji NOB – literarno-novinarski krožek

TRETJI SEMINAR

O INVENTIVNI DEJAVNOSTI

Prejšnji teden v četrtek je bil zaključen že tretji seminar o inventivni dejavnosti v združenem delu. Organizatorji so se bali, da bo udeležencev malo, ker je znano, da je inventivna dejavnost – z izjemo železarne – v občini manj razvita, vabljeni pa so bili delavci iz drugih organizacij združenega dela. Bojazen je bila upravičena in le slusateljstvo iz železarne gre zahvala, da je bil seminar uspešen. Vseh udeležencev, je bilo 18, od teh nekaj takih, ki so del predavanja poslušali na prejšnjih dveh seminarjih.

O vzrokih za slabo udeležbo smo že večkrat pisali (čeprav se seminar z 18 udeleženci še vedno splača, ne moremo biti zadovoljni), bodisi da gre za neznanje o tej dejavnosti ali za stereotipna mišljenja, da je to strogo znanstvena, institucionalizirana dejavnost, ali pa se vabila

zgubijo in zavaljajo po predalih. Če gre za neznanje, potem smo na seminarjih uresničili vsaj ta namen, da smo pokazali na pomen inventivne dejavnosti, poleg vseh drugih novih znanj, ki so jih posredovali predavatelji.

Seveda moramo že zdaj, preden bo končana zadnja izobraževalna oblika, poudariti, da se ne smemo zadovoljiti s tem, da smo imeli na seminarjih toliko in toliko slušateljev. Tudi ne samo s tem, da bi seznanjali z osnovnimi spoznanji o inventivni dejavnosti tudi druge slušatelje na drugih seminarjih, in ne s tem, da bi organizirali o tej tematiki razgovor za okroglo mizo. Popularizacija množične inventivne dejavnosti res ni le naloga kluba samoupravljalcev, ravno ti seminarji pa so pokazali, koliko lahko tudi drugi storimo, da bomo vsi boljše seznanjeni s to dejavnostjo.

V APRILU ŠTIRJE SEMINARJI O VARSTVU OKOLJA

Izvršni odbor kluba samoupravljalcev je na predlog delavske univerze Jesenice v aprilski program uvrstil štiri seminarje o varstvu okolja. Ti so krajši, obsegajo deset izobraževalnih ur in štiri teme, bodo pa ob torkih in sredo v učilnici centra srednjih šol (3. b razred) od 16. do 20. ure.

Na ta seminar so vabljeni člani komisij za varstvo okolja in člani komisij za komunalno, gospodarsko in urbanistično planiranje pri krajevnih skupnostih ter člani osnovnih organizacij ZSMS v krajevnih skupnostih. Seminar je odprtega tipa, lahko se ga udeležijo vsi, ki se z varstvom okolja ukvarjajo ali jih ta problematika zanima. Žal moramo pristaviti, da morajo nečlani kluba samoupravljalcev sami poravnati stroške izobraževanja.

Program seminarja je tako sestavljen, da mora slušatelj dobiti

osnovna znanja o problematiki, ki zadeva varstvo okolja. Tudi izbor predavateljev poskuša zagotoviti, da bodo kar najbolj prisotne razmere v jeseniški občini in v sosednjih občinah ter širše – od Slovenije do svetovnih razmer.

To naj bi dale slušateljem naslednje štiri teme: 1. Splošni družbeni pomen varstva okolja; 2. Problemi varstva zraka in ropota; 3. Varstvo voda in dispozicija odplak; 4. Trdi odpadki in končna dispozicija.

Slušatelji bodo dobili teze za posamezne teme, obstaja pa obsežna literatura o tej problematiki, tako da je možnosti za seznanjanje z njo veliko.

MVM

OBČINSKA PIONIRSKA FOTO RAZSTAVA

Fotoklub Andrej Prešeren Jesenice vsako leto organizira občinsko pionirsko foto razstavo, ki je nekakšen pregled in ocena delovanja šolskih foto krožkov. Letos jo je organiziral foto krožek osnovne šole Jeseniško bohinski odred Kranjska gora.

Skupno je pet foto krožkov predložilo za razstavo 94 fotografij in fotografem. Te je pregledal inž. Vitomir Pretnar amater I. stopnje. Pri posameznikih so bile najboljše ocenjene fotografije Andreja Marklja iz osnovne šole Karavanski kurirji NOB Koroška Bela, drugi je Martin Pavlovič iz osnovne šole 16. december Mojstrana, na tretje mesto pa se je uvrstila Mirica Mravljica iz osnovne šole Polde Stražisar Jesenice.

Pri ocenjevanju kolekcij štirih slik so se najboljše uvrstili: Aleš More, osnovna šola Prežihov Voranc Jesenice, drugi je bil Matjaž Smolej, osnovna šola Karavanski kurirji NOB Koroška Bela, tretji pa Tine Zupan, osnovna šola Koroška Bela.

Ocenili so tudi uspešnost posameznih krožkov na šolah. Med prve tri so se uvrstili fotokrožki: osnovne šole Karavanski kurirji NOB Koroška Bela, osnovne šole Prežihov Voranc in osnovne šole Polde Stražisar Jesenice.

Ob otvoritvi razstave, ki bo trajala od 24. do 31. marca je bila krajša slovesnost. Nagradenci so prejeli diplome ter praktična darila.

KURIRČKOVA TORBICA

Tudi letos je na pot odšla kurirčkova torbica. Proga G: Gorenjska se je začela v Kranjski gori. V soboto smo se ob desetih zbrali pri spomin-skem obeležju Ivana Krivca, ki je za svobodo žrtvoval največ, kar je imel, svoje življenje. Pionirji smo obudili poti po kateri je hodil on in njegovi tovariši.

Tovariš Kostja je že v začetku narodnoosvobodilnega boja organiziral Osvobodilno fronto v Gornjesavski dolini. Hrabro se je boril proti tistim, ki so okupirali našo domovino in mu izselili ženo in otroka. Njegovi tovariši so ga cenili kot revolucionarja pa tudi kot prijatelja, saj so vedeli, da je veliko pretrpel. Izdajalska roka je bila kriva njegove smrti in tam, kjer je med vojnjo obležal pred okupatorjevimi krogli, stoji spomenik hrabrosti in pratiozima.

S takimi mislimi sem v soboto stal pred spomenikom in predal torbico. Letos gre torbica na pot z najskrenejšimi željami za ozdravitev tovariša Tita. V pismu je izražena skrb

za najdražjega člana naše domovine. Kurirčkova torbica letos programsko zajema tudi 70-letnico rojstva tovariša Edvarda Kardelja, pionirske priprave na SLO in družbene samozaščite ter praznovanja rojstnega dneva tovariša Tita — dneva mladosti.

Našo kurirsko progo so začeli trije smučarji — tekači, ki so prvi prešli nekdanje kurirske steze in varno prenesli dragoceno pošto do šole. Čez nedeljo je torbica počivala in čakala, da jo bodo zanesljive roke prenesle naprej.

V ponedeljek smo imeli pred šolo miting, na katerem smo peli in deklamirali revolucionarne pesmi in pesmi o našem ljubljenskem tovarišu Titu. Po mitingu so naši pionirji ponesli torbico mojstranskim pionirjem. S torbico so odšli tudi naše najskrenejše želje tovarišu Titu za ozdravitev in čestitke za 88. rojstni dan.

Rok Klančnik, OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda
Kranjska gora

PIONIRJI — KURIRJI V MOJSTRANI

Letos se je pot kurirčkove pošte na Gorenjskem začela v Kranjski gori v spomin na zadnje boje jeseniško-bohinjskega odreda in IV. armade JLA.

Kurirčkova torbica je odšla na dolgo pot.

V Mojstrano je prispela 24. marca. Pionirji-kurirji so jo od kranjskogorskih pionirjev prevzeli ob 11. uri na belškem mostu.

Na pionirskem sestanku smo izdelali načrt, kako bomo prenašali torbico po skritih kurirskih poteh na našem področju.

Že na Belci so se nam pridružili graničarji z bližnje karavle. Skupaj smo se povzpeli na pobočje Karavank. Spremljalo nas je neprijazno rosenje in, dokler se nismo ogreli, nas je pošteno zeblo. Previdno smo hiteli po zasneženi stezi. Pionirji, ki je nosil torbico, je bil še posebno previden. Častno nalogo je hotel dobro opraviti. Torbico, v kateri so bile izražene naše iskrene želje tovarišu Titu za čimprejšnjo ozdravitev in za njegov rojstni dan, je varno stiskal k sebi. V vseh nas je bila želja, da jo srečno prinesemo do šole.

Na Dovjem smo obiskali spomenik borcem in grob Janeza Polde, ki je bil tudi partizanski kurir. Na Velikem Bregu smo se ustavili še pred spominsko ploščo, posvečeno Alojzu Rabiču — prvoborcu.

V šoli je bilo že vse pripravljeno. Sprejeli so nas z navdušenim ploskanjem. V šolski avli so bili zbrani vsi — naši sošolci, učitelji, vaščani in med njimi so bili tudi nekdanji borci NOB.

Bili smo upehani, mokri, premraženi, a ponosni. Nalogo smo dobro opravili. Kurirčkovo torbico smo izročili mlajšim pionirjem.

Prebrali smo čestitko slovenskih pionirjev tovarišu Titu za 88. rojstni dan.

Pelji smo partizanske pesmi in recitali pesmi o kurirjih. Navdušil nas je prizorček, ki so ga zaigrali učenci dramske skupine.

Najbolj tople pa so bile besede namenjene našemu Titu — to so bile iskrene želje nas mladih, da bi nam čimprej ozdravel in se skupaj z nami veselil pomladi.

Na mitingu nam je o življenju kurirjev med vojno pripovedoval tovariš Franc Salberger, ki je bil med NOB komandir kurirske postaje GT-19. Kurirčkovo torbico je pozdravil tudi v imenu borčevske organizacije Dovje — Mojstrana.

Pionirjem-kurirjem smo zaželeli srečno pot z mislijo: TOVARIS TITO — SREČNI SMO, DA TE IMAMO.

Bojana Pezdinik, novinarski
krožek OŠ 16. december
Mojstrana

KONFERENCA MLADINSKEGA ODSEKA PD JESENICE

V petek, 14. marca, so se zbrali pionirji in mladinci, člani mladinskega odseka pri Planinskem društvu Jesenice na letni delovni konferenci, katere so se polnoštevilno udeležili.

V pozdravnem govoru je načelnica mladinskega odseka Ančka Stojan pozdravila vse navzoče, posebno pa goste, mentorje in mladinske vodnike ter zastopnike mladinske komisije pri PZS Bojana Zlender, OO ZBB NOV Ivanko Kozar, OK ZSMS Slavka Mežka, OK ZRVS Ota Pestotnika, krajne konferencije SZDL Sava Jožeta Savorja, upravnega odbora PD Jesenice Toneta Tepina, koord. odbora mladinskih odsekov za Gorenjsko prof. Vida Markeža, MO PD Javornik-Kor. Bela Jožica Bakovnik in veterane planinstva Maksa Medja, Staneta Koblarja in Jožeta Bertonec.

Spomnili so se prezgodaj umrlega perspektivnega mladinskega vodnika in alpinista Marka Domevščaka. Izvoljena je bila delegacija, ki je z zbora odnesla cvetje na njegov prenehanje. Prav tako so se spomnili tudi pogrešanega tovariša Marka Surca.

Po izvolitvi organov konference je o delu mladinskega odseka v letu 1979 poročal Dolf Jelenc. Najprej je poudaril, da številno organiziranih skupin mladih planincev po šolah stalno narašča. Trenutno je enajst planinskih skupin in to: dve v osnovni šoli Prežihov Voranc, tri v osnovni šoli Tone Cufar, dve v osnovni šoli Zirovnica, ena na gimnaziji, ena na tehnični srednji šoli, ena v VVZ Julke Pibernik in ena v VVZ Angelce Osece.

Ravno zato lepo tečejo akcije cibican-planincev. V tem obdobju je bilo podeljenih 73 našitkov ter osem značk te akcije. Tudi v akciji pionir-planincev se delo lepo razvija in je bilo podeljenih 12 bronastih, 8 srebrnih in 6 zlatih znakov najbolj prizadevnim pionirjem.

Dobro so skrbeli tudi za izobraževanje mladih, kajti le na ta način je možno preprečevati nesreče v gorah, če že v rani mladosti spoznavajo nevarnosti in se jih znajo izogibati. Organizirana so bila predavanja iz programa planinske šole. Sedaj teče že od pričetka šolskega leta četrt prve pomoči. Vsak dober planinec mora biti s tem dobro seznanjen, da lahko v sili priskoči vsakomur in vedno na pomoč. To je tudi del priprav iz programa vseljudske obrambne pripravljenosti.

Istčasno izvajajo tudi tečaj iz varstva narave, ki ga obiskuje 110 mladih. Predavatelj je Anton Gluhar. V sedanjem času je treba vprašanje varstva okolja še posebej izpostaviti, da bodo znanjci imeli vsaj takšno okolje, kot ga uživamo danes mi.

Za dopolnitev teoretičnega znanja, je bil organiziran letni osemnedevni tečaj na Vrhu v mesecu avgustu. Tam so praktično izvajali naloge iz orientacije, varovanja v gorah, samoreševanje, o prvi pomoči in transportu ponesrečenca, o markiranju poti in drugem. Istčasno pa so prirejali ture in to na Prisnjem, po grebenih Mojstrane in Šit, na Jalovec, v Trento in krajše izlete.

Pozimi sta bila organizirana dva tečaja na Vrhu in to za pionirje in mladince. Na tem tečaju so izpopolnjevali znanje v smučanju, hojo v visokem snegu, o plazovih in reševanju iz različnih vrst snežnih lavin, o zimskem transportu in drugem. Taborov se je udeležilo 64 mladih.

V letu 1979 so se udeležili vseh spominskih pohodov, ki so bili organizirani v počastitev dogodkov NOB in 60-letnice ustanovitve ZKJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov. Teh pohodov se je udeležilo 299 članov mladinskega odseka.

Udeleževali so se manifestativnih srečanj in to: stafete mladosti, dan mladosti na Pristavi, društveni izlet na Golico, dan planincev, pohod po poteh graničarjev,

obiski spominskih obeležj iz NOB in podobno. V teh akcijah je sodelovalo 425 mladih planincev.

Aktivno so sodelovali v akciji »Nič nas ne sme presenetiti«. Mladi planinci so sami zgradili taborišče, postavili lastno kuhinjo in tudi vso noč stražili tabor.

Poleg teh akcij so organizirali še 42 izletov s skupno 1.036 udeleženci. Od teh je bilo 12 enodnevnih in eden izmed njih je bil obisk Jasenovec in Kozare.

Udeležili so se tudi delovnih akcij, ki jih organizira ZSMS, poleg tega pa so se sami napravili 1.117 ur prostovoljnega dela, pri vzdrževanju planinskih postojank in markiranju.

V letu 1979 so se bolj okrepili sodelovanja z drugimi organizacijami, predvsem ZB NOV, saj so skupaj organizirali obisk spominskih obeležj prvoborcev Staneta Bokala in Franca Kravsa na Mrežicah nad Lipanco in Poldeta Stražišarja na Jezercih pod Draškimi vrhom.

Skupno z rezervnimi vojaškimi starejšinami pa so se udeležili dveh orientacijskih tekmovanj in to: »Po poti heroja Kebeta« v Dražgošah in republiškega tekmovanja v Postojni.

Prav tako so uspešno sodelovali s pripadniki JLA, saj so se udeležili pohoda ob dnevu graničarjev, sodelovali so v graničarski patrulji pri poimenovanju karavle na tromoji po Edvardu Kardelju, ter obiskali vse graničarske karavle v naši občini ob dnevu JLA.

OBČNI ZBOR GORJANSKIH PLANINCEV

Gorjansko planinsko društvo je bilo ustanovljeno 26. maja 1929. leta in se ponaša z lepimi delovnimi dosežki, še posebno po osvoboditvi. Lani, 26. maja, so ob petdesetletnici društva v avli osnovne šole bratov Žvan v Gorjah pripravili razstavo o razvoju planinstva od prvih začetkov do danes. Razstava je bila popestrjena še s slikami s planinsko tematiko Franceta Breganta — slikarja domaćina. Otvoritev razstave je sledila še proslava v domu Partizana v Gorjah. V avgustu pa so organizirali srečanje gorenjskih planincev v Radovini.

Gorjansko planinsko društvo je prav gotovo najbolj množična in najbolj delovna organizacija na območju Gorj, ki jo odlikujeta velika delovna zagnanost in čisto amatersko — prostovoljno delo celotnega članstva.

PD Gorje je po osvoboditvi prevzelo v oskrbo dom Planika in tržaško kočjo na Dolcu v slabem in zanemarnem stanju. Obe visokogorski postojanki sta tik pod Triglavom na južnem pobočju. Trmasti in delu predani Gorjanci pa se tega niti malo niso ustrašili. Najprej so nekoliko obnovili dom Planiko, kasneje pa so se lotili tudi obnove kočje na Dolcu in jo pred leti tudi povečali. Dozidali so kletne prostore, jedilnico in povečali zmogljivosti ležišč na osemdeset. Pri obeh domovih so zgradili vodne rezervoarje s precejšnjo zmogljivostjo in je sedaj vode dovolj, ne samo za potrebe gospodinjstva, temveč tudi za sanitarije, ki so jih tudi zgradili in za pogon agregatov, ki dajejo razsvetlavo v domovih. Imajo precejšnje stroške za redno vzdrževanje, vsako leto pa naredijo še kaj novega.

Postrežba v obeh domovih je zelo dobra, saj strežno osebje dobro ve, kako potreben je utrujeni planinec, ki dospje do tega visoko-

Kot priznanje za uspešno delo je mladinska komisija pri PZS poslala v tabor pionirjev-planincev Jugoslavije pet članov jeseniškega mladinskega odseka.

Na koncu poročila se je zavalil vsem mentorjem, mladinskim vodnikom, inštruktorjem, članom GRS in alpinističnega odseka za pomoč pri vzgoji in delu z mladimi planinci.

V nadaljevanju so o delu planinskih skupin poročali njihovi predsedniki. Poudarili so, da je premalo vrednoteno delo planincev po šolah in da ne prejemajo nobene gnotne pomoči. Prav tako je premalo mentorjev in še ti ne najdejo razumevanja pri vodstvih šol. Drugi krožki so ovrednoteni, planinski pa ne.

V razpravi so sodelovali tudi gostje. Vsi so izrazili zadovoljstvo o tako pestrem delu mladih planincev in jim zaželeli na vseh področjih njihovega delovanja veliko uspehov.

Na konferenci so sprejeli tudi program dela mladinskega odseka, ki poudarja še boljše sodelovanje z drugimi organizacijami in še večjo načrtovitost pri vzgoji kadrov. Udeleževali se bodo vseh množičnih pohodov in manifestacij ter udrarnih del.

S konference so poslali bržjavko našemu ljubemu maršalu Titu, v kateri mu vsi mladi planinci z Jesenic želijo okrevanja in da bi bil še dolgo med nami.

Po končani konferenci je Klemen Kosir prikazal diapozitive iz zimskega tabora, Dolf Jelenc pa diapozitive o alpinistični odpravi v Kenijo, katere udeležence je bil.

Kot vsa leta nazaj, na žalost ponovno ugotavljamo, da tisti, ki se profesionalno ukvarjajo z vzgojo mladine, ne najdejo časa, da bi vsaj enkrat na leto ugotovili, kaj dela mladina izven šolskih klopi.

Vladimir Stojan

Med rekonstrukcijo železniške postaje na Jesenicah so prejšnjo soboto in nedeljo, 22. in 23. marca, podrli in odstranili staro železniško čuvajnico pred Logom Ivana Krivca, ki je bila zgrajena istočasno s karavanskim predorom. Poslopje je bilo napoti novim tirom, ki bodo tu zaradi hitrejših sestave vlakov speljani preko nove drče. (Tekst in foto B. Blenkuš)

V takole prekopani okolici živijo stanovalci Kurilniške ulice na Plavžu. Takrat, ko so začeli z gradnjo novega carinskega terminala, niso poskrbeli graditelji niti za normalen dostop, sedaj tudi ne za redno preskrbo z vodo, čeprav imajo določene stranke tudi majhne otroke. Na urgenco so nekatere izbrali za selitev, druge pa tudi ne. Ti sedaj čakajo samo na to, da jim takle jarek skopljejo tudi pod posteljo. Da o hrupu okrog bivališča niti ne govorimo, čeprav obstojijo določeni predpisi, ki jih mora graditelj upoštevati.

TRAGEDIJA NA POREZNU PRED 35 LETI

Ta mesec mineva 35 let, ko je divjala zadnja sovražnikova ofenziva na Cerkljanskem. Tedaj je navalilo okoli 15.000 sovražnih vojakov na tedaj osvobodeno ozemlje. Pred tako silo so se 19. SNoub Srečka Kosovela, del enot gorenjskega vojnega področja in drugih zalednih enot s terenskimi političnimi delavci, umaknili na Porezen. Žal je že na pragu svobode, 24. marca 1945 prišlo na Porezen do hude borbe, v kateri je na Vrhu padlo 32 partizanov, precej pa je bilo ujetih. Ujete partizane so naslednjega dne v okolici vasi Jesenice in sosednjega Ozebka poskupinah ustrelili. Skupaj je bilo 97 žrtev tega napada.

V spomin na te dogodke so 17. avgusta 1975 odkrili spominsko obeležje na Poreznu, delo Toneta Svetine, isti dan pa je bil odkrit tudi spomenik v Jesenici pri hiši št. 8.

Tedaj je bilo sklenjeno, naj bi v počastitev teh žrtev organizirali vsako leto spominski pohod na Porezen v organizaciji ZB NOV in planincev iz Cerkna. V nedeljo, 23. marca je bil izveden že peti pohod. Kljub slabemu vremenu se je pohoda udeležilo okoli 3000 pohodnikov. Večina je prišla iz Cerkljanske smeri.

Tudi mnogi člani gorenjskih planinskih društev smo se udeležili pohoda, med njimi tudi mladinski odsek planinskega društva Jesenice z 41 člani. Z vlakom smo se peljali do Podbrda in nato nadaljevali pot po zaselkih na Porezen. V začetku nas je motil dež, višje pa je padal sneg. Pot je bila lepo markirana in zaslužijo planinci iz Podbrda vso pohvalo. Tudi razgleda ni bilo, ker smo ves čas hodili v megli in se je prav zaradi tega zdela pot še bolj dolga, posebno tistim, ki so šli na pohod prvič. Na vrhu je bilo hladno, ker je spet močno pihalo. Zaradi slabega vremena je bila proslava kratka. Člani PD Cerkno so storili vse, da bi registracija udeležencev potekala čim hitreje, vsakemu udeležencu pa so nudili tudi tople napitke.

Po proslavi in prijavi smo se vračali po isti poti, nekateri pa so se vračali v Podbrdo prek Petrovega brda.

Kljub slabemu vremenu smo se vračali domov zadovoljni, saj smo zopet preizkusili samega sebe, istočasno pa smo tako najlepše proslavili 35 letnico osvoboditve, ki jo praznujemo to leto. Taki pohodi so tudi preizkus kondicijske pripravljenosti pohodnikov.

Vladimir Stojan

Pogled na Julijske Alpe: od leve proti desni Triglav — Stenar — Kukova špica — Vrtaška planina (Foto Izidor Kofler)

TRIM

Šport za vsakogar

TRADICIONALNI POHOD NA POREZEN

Letos smo se pionirji planinci že petič udeležili tradicionalnega pohoda na Porezen.

V nedeljo, 23. marca, smo se ob 6. uri zjutraj zbrali pred železniško postajo Jesenice. Z vlakom smo se odpeljali do Podbrda, od tam naprej pa peš proti Poreznu. Vreme je bilo oblačno in po eni uri hoje so nas pozdravile prve deževne kaplje, nato pa se je ulilo. Vredili smo pod kozolecem, kar pa dež ni poenjal, smo se odpravili naprej. Kmalu je dež zamenjal sneg. Po dveh urah hoje smo prišli do grebena Porezna, kjer smo slekli mokre anorake in si oblekli bunde in kape. Ko smo se vzpenjali po grebenu, je začel pihati mrzel veter. Končno smo prišli na vrh Porezna, kjer je bila proslava v počastitev padlih partizanov, ki so padli v težki borbi z okupatorjem. Nekoliko nižje ob koči smo dobili vroč čaj, ki nas je prijetno pogrel.

Navzdol smo se vračali po isti poti. Še vedno je snežilo, ko pa smo prišli nižje, je deževalo. Še dobro uro smo hodili do Podbrda.

V dolini nam je tovariš Valodi razdelil izkaznice in značke. Za dvakratno udeležbo prejme udeleženec bronasto značko, za štirikratno srebrno, za šestkratno zlato značko, za desetkratno udeležbo pa posebno plaketo.

Se prehitro je prišel vlak, s katerim smo se odpeljali domov.

Zimski pohod na Porezen mi je bil kljub slabemu vremenu zelo všeč in upam, da se ga bom drugo leto spet udeležil.

Klemen Gričar

Lep sončen dan je. Množica ljubiteljev planin zbrana na Jeseniški planini, kar vre. Pogovori tečejo, obujajo se spomini. Tu najdemo vse. Alpiniste, gorske reševalce, planince, naploh vse, ki radi zahajajo v gore.

Tu se srečujejo stari prijatelji, soplezalci, znanci. Iz vse občine in tudi od drugod so prišli nekdanji člani alpinističnega oddeska Jesenice, da se spet vidijo, da pokramljujejo o časih preživetih v hribih, in se pomerijo v smučanju.

Turni smuk je speljan z Rožce do Jeseniške planine. Ni važno kdo je prvi, kdo zadnji, važno je sodelovati.

Po lepo speljani progi že peljejo prvi smučarji. Množica ostalih, ki ne smučajo, živahno navija in spodbuja vsakega smučarja posebej.

Tekmujejo vse generacije. Merijo se moči med starejšimi in mlajšimi, za zabavo. Tekmovanja je konec. Vsak udeleženez smuka dobil simbolično darilo in se vpiše v vpisno knjigo.

Spet tečejo pogovori, smeh se sliši z vseh strani. Ura vse prehitro teče. Posloviti se bo treba. Kar težko nam je iti narazen po tako lepo preživetem dnevu. No pa saj se drugo leto spet vidimo.

To je nekaj vtisov iz prvega srečanja generacij članov alpinističnega oddeska Jesenice na Rožci.

Letos bo že četrty turni smuk. V alpinističnem oddseku že tečejo priprave, saj se bomo že čez dober teden spet zbrali na Jeseniški planini. Letošnji turni smuk bo 6. aprila in organizatorji upajo, da se bo srečanja udeležilo čim več starejših in še več mlajših članov, kajti malokrat imamo priložnost, da se dobimo na istem kraju vsi, ki obozujemo planine in ki znamo spoštovati vsakega izmed vseh.

**V SOBOTO, 29. MARCA,
BOSTA NA JESENICAH
OD 7. DO 19. URE ODPRTI
TRGOVINI:
DELIKATESA – PO-
SLOVALNICA 7 TITOVA 7
IN
DELIKATESA – KAŠTA
4 NA PLAVŽU, TAVCAR-
JEVA 6.**

Za občini Jesenice in Radovljica je v mesecu marcu in aprilu dežurna lekarna Jesenice

Športno društvo Kranjska gora razpisuje VI. gorski tek na Vršič 30. marca s štartom ob 10. uri v PISNICAH (travniki oddaljen 20 minut od hotela Erika). Prijave in vplačilo startnine, ki znaša 100,00 din, sprejema Turistično društvo Kranjska gora. Vsak udeleženec prejme značko in štartno številko.

Štartne številke lahko dvignete 28. in 29. marca v pisarni turističnega društva do 17. ure in na dan tekmovanja v hotelu LEK od 7. do 9. ure.

Tekmovalci so razdeljeni v naslednje skupine: 1. moški letnik 1940 in mlajši; 2. moški letnik 1939 in starejši; 3. ženske.

Vsi udeleženci tekmujejo na lastno odgovornost.

Razglasitev rezultatov bo ob 14.30 pred hotelom LEK. Prvi trije v vsaki kategoriji prejmejo pokale.

Rezultati bodo objavljeni v glasilu Železar.

Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa.

Športno društvo Kranjska gora

REKREACIJSKO DRSANJE:

- petek, 28. marca, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- sobota, 29. marca, od 13. do 15. ure splošno (zaradi hokejske tekme),
- nedelja, 30. marca, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure splošno, zadnji-
krat, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice, zadnjiokrat.

HOKEJ:

- petek, 28. marca, ob 17.30 uri za državno prvenstvo, člani HK Kranjska
gora : HK Partizan, Beograd, vstopnina: odrasli 20 din, otroci, šolarji – prosto.
- sobota, 29. marca, ob 15.30 uri za državno prvenstvo, člani HK Partizan :
HK Kranjska gora, vstopnina: odrasli 20 din, otroci, šolarji – prosto; ob 19. uri
za državno prvenstvo, HK Jesenice: HDK Celje, vstopnina: odrasli 30 din, otro-
ci, šolarji 10 din.

Z rekreacijskim drsanjem v nedeljo 30. marca, je zaključena drsalno hokej-
ska sezona 1979/80.

Vsem obiskovalcem in uporabnikom ledenih ploskve drsališča v športno
kulturni dvorani hvala za obisk in sodelovanje.

Vsem sodelavcem vodstva in osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Valjarna blumingštek se za prejeto denarno pomoč v času moje bolezni toplo zahvaljujem.
Viktorija Videnov

Osnovni organizaciji sindikata in celotnemu kolektivu TOZD Želblarna se pristrčno zahvaljujem za lepo darilo in tople besede ob odhodu v pokoj.

Zofka Tratnik

Vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Elektrode se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je v času moje bolezni zelo dobrodošla. Iskrena hvala vsem za izkazano solidarnost in humanost. Še posebej se zahvaljujem tov. Maverju, Bajzu in Sedlarju za obisk na domu, ki sem ga bil še posebno vesel.

Vsemu kolektivu želim še mnogo osebnih in delovnih uspehov.

Sodelavec Spaso Arsov

Radioamaterji radio kluba Železar vabijo svoje člane in vse, ki jih zanima radioamaterska dejavnost na redno letno skupščino v petek, 28. marca, ob 18. uri v prostorih kulturnega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku – pevska soba.
Radioklub Železar

Vse borce Jeseniško-bohinjskega odreda, ki živijo na območju občine Jesenice vabimo, da se udeležijo zbora aktivna odreda, ki bo 28. marca ob 17. uri v sejni dvorani skupščine občine Jesenice. Na zboru bomo razdelili spom. odlikovanja, zato se ga zanesljivo udeležite.

OO ZZB NOV Jesenice
aktiv JBO

Društvo rejcev malih živali Blejska Dobrava vabi vse člane in ostale, da se udeležijo občnega zbora, ki bo v soboto, 29. marca ob 19. uri v osnovni šoli na Blejski Dobravi.

29. marca švedski barvni mlad.
FILM DOGODIVŠČINE MALEGA
MIHCA, režija Olle Hellblom, v gl.
 vlogi Jan Ohlson, ob 15. uri

29. marca arg. CS barvni komed.
film ZDRAVNIKI IMAJO RADI
GOLE, ob 19. uri

5. aprila amer. barvni zab. film
SMOKI BANDIT ob 19. uri.

6. aprila jap. barvni karate film
KARATE IZ HRAMA SHAOLIN,
 ob 19. uri.

**ČETRTEK, 3. aprila, ob
19,30 S. Beckett: ČAKAJOČ
NA GODOTA — Prešerno-
vo gledališče Kranj.**

**PETEK, 4. aprila, ob
19,30 Moliere: GEORGE
DANDIN – DPD Svoboda
Ribno.**

**SOBOTA, 5. aprila, ob
19,30 Frelih: VRNITEV –
KUD Tržič.**

**NEDELJA, 6. aprila, ob
16. uri Kleist: RAZBITI
VRČ – AG Tone Čufar Je-
senice.**

Predstave so v okviru srečanja gledaliških skupin Gorenjske.

obvešča, da bodo igrali igró OH, TA VIKEND ali NEVARNE IGRE v petek, dne 28. marca v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku za delavce TOZD Remontnih delavnic ob 19. uri.

V soboto, 29. marca, pa gostujejo z isto igró v dvorani na Breznici. Predstava bo prav tako ob 19. uri.

Društvo upokojencev Jesenice prosi svoje člane, da poravnajo članarino in prispevek za samopomoč za leto 1980. Člani, ki za leto 1980 članarine in prispevka za samopomoč ne bodo poravnali, bodo v primeru potrebe izplačilo samopomoči prejeli v vsoti, ki je bila določena v letu 1979. V letu 1979 je bila samopomoč izplačana v znesku 1.500 din, v letu 1980 pa bo izplačano 2.000 din.

Pohitite in poravnajte svojo obveznost čimprej, da pri izplačilu ne bo nepotrebnih težav.

Ob težki izgubi moža, očeta in
starega očeta

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, mu darovali cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Lepa hvala pevcem LIP za zapete žalostinke. Vsem iskrena hvala.

Vsi njegovi

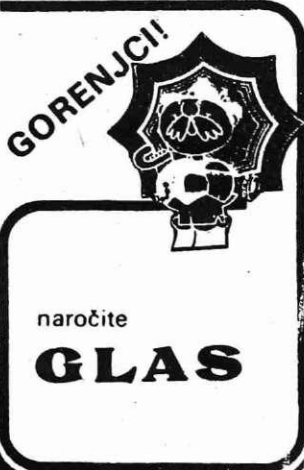
Ob težki izgubi dragega moža,
starega očeta in brata

- se iskreno zahvaljujemo medicinskemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice, še posebno zahvalo pa smo dolžni dr. Mencingerju in dr. Dražiču za požrtvovalno pomoč in zdravljenje.

Zahvaljujemo se tudi vsem sosedom in sovaščanom za denarno pomoč, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence in cvetje.

Prisrčna hvala tudi pihalnemu orkestru Jeseniški železarji in pevcem Društva upokoencev Javornik-Koroška Bela za zapete žalostinke. Vsem še enkrat hvala.

Žalujoči: žena Angela, sinova Franci in Stanko z družinama ter ostalo sorodstvo.

[illegible]

MEDVEŠČAK: JESENICE 0:6 (0:2, 0:0, 0:4)

Dom športov v Zagrebu, gledalcev 100, sodniki Djokić, Vidić in Rus, vsi trije iz Beograda. Strelci so bili: Golja, Pavlić, Klemenc, Berlek, Bešić in Štamp. Izključitve: Medveščak 8, Jesenice 12 minut.

Takorekoč brez treninga so jeseniški hokejisti odpotovali v Zagreb, kjer so sicer zmagali, vendar niso prikazali posebnosti kvalitativne igre. V prvi tretjini so že povedli z 2:0, vendar so v drugih dvajsetih minutah igrali precej neiznajdljivo in raztrgano, domačini pa so zato imeli več možnosti pred jeseniškimi vrati.

V tretji tretjini so naši prikazali najboljše igre. Povsem so nadigrali nasprotnika in dosegli še štiri zadetke in tako ustvarili visoko zmago. Kljub temu trener Svetlin ni bil zadovoljen s prikazano igro, še zlasti je poudarjal težave ob malem številu treningov v preteklem tednu, od tega pa je prišlo zaradi pokvarjenega stroja za čiščenje ledu v dvorani v Podmežakliji.

Se zlasti ga je to skrbelo pred odločilnim prvenstvenim derbijem v hali Tivoli proti Olimpiji.

KRANJSKA GORA : CRVENA ZVEZDA 0:14 (0:1, 0:7, 0:6)

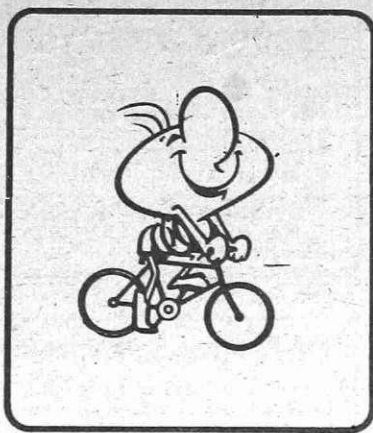
Moštvo Kranjske gore nas je v letošnji sezoni nekajkrat navdušilo s svojo igro, toda v soboto smo bili popolnoma razočarani, kajti mladi hokejisti so doživeli pravo katastrofo. Ob tem je vsekakor treba vedeti, da so tudi Kranjskogorci v zadnjem času zelo malo trenirali, proti Beogradu pa so nastopili tudi oslabiljeni.

Kljub temu nihče ni pričakoval takšnega razpeta, še manj pa katastrofe, saj Crvena zvezda sodi med slabše ekipe našega državnega prvenstva.

Toda tekma je pokazala zelo veliko učinkovitost gostov, ki so, ne glede na to, da niso igrali posebno kvalitetno, dosegli kar štirinajst zadetkov, ob tem pa niso dovolili mladim domačinom, da bi jih vsaj enkrat zatresli mrežo.

Vsekakor je bila to najslabša igra Kranjske gore v letošnjem prvenstvu.

D.

Namizni tenis

SAVA (KRANJ): JESENICE 5:3

Namiznoteniški igralci Jesenice so v desetih kolu gorenjske namiznoteniške lige gostovali v Kranju pri dokaj dobri ekipi Save. Pričakovati je bilo, da se bodo igralci Jesenice odločili za nesrečen poraz v prvem delu. Toda tokrat so zaigrali nepričakovano slabo in kaj več kot rezultat 5:3 za zelo slabo igro ni bilo pričakovati.

REZULTATI: Pangrič: Klinar 2:0, Jeraša: Babič 2:0, Maček: Veber 0:2, Jeraša: Klinar 2:0, Pangrič: Veber 1:2, Maček: Babič 0:2, Jeraša: Veber 2:0, Maček: Klinar 2:1.

MUROVA: SAVA (KRANJ): 4:5

Namiznoteniški igralci Murove so v zaostali tekmi prvega dela gorenjske namiznoteniške lige gostili ekipo Save. Igralci Sava, Krajzelj in Ravnikar so v dvoboju vložili maksimum, toda kljub temu so na koncu slavili gostje. Nepričakovano slabo sta tokrat igrala Sava in Krajzelj. Z najboljšo igro je vse tri točke dosegel le Kranjčan Jeraša.

REZULTATI: Sava: Jeraša 1:2, Krajzelj: Pangrič 0:2, Ravnikar: Fabjan 2:1, Krajzelj: Jeraša 0:2, Pranc: Fabjan 2:1, Ravnikar: Pangrič 2:1, Sava: Pangrič 1:2, Krajzelj: Fabjan 2:1, Ravnikar: Jeraša 0:2.

V enajstem kolu gorenjske lige bodo igralci Jesenice gostovali v Kranju, kjer se bodo pomerili z ekipo Triglav, igralci Murove bodo v dvorani na Murovi gostili vodilno ekipo gorenjske lige Gumarja iz Kranja. Igralci Murove so odločeni, da se gostom iz Kranja odločijo za poraz v prvem delu lige. Dvoboj se bo pričel ob 18. uri v dvorani na Murovi.

Na lestvici vodi Gumar – Kranj s 16 točkami, pred Jesenicami, ki imajo 14 točk. Murova je doslej zbrala deset točk.

ANDERLE USPEŠEN

V soboto, 22. marca, je bil v Tolmezzu (Italija) tretji mednarodni turnir, na katerem so sodelovale ekipe iz Avstrije, Italije in Jugoslavije – Kika, Olimpija in judo sekcija TVD Partizan Jesenice, za katero je v kategoriji nad 95 kg nastopal Anderle. Turnir je bil zelo kvaliteten in tudi številčno dobro zaseden. Predvsem močno zastopstvo so imeli domačini z ekipami iz severne Italije. Jugoslovansko zastopstvo je bilo skromno, med vsemi pa je bil Jesenčan Anderle najuspešnejši. Vseh šest borb je zaključil predčasno. Vse čas je bil aktiven, nasprotnikom ni dopustil nobenih možnosti za kakršnekoli met in bil tako zaslužen prvi v svoji kategoriji in za to prejel tudi priznanje najboljšega judoista na turnirju.

Večjih tekmovalnih judoistov v tem in naslednjem mesecu ne bodo imeli, razen reprezentantov, ki se bodo pripravljali za balkansko in nato še za evropsko prvenstvo.

TEKME V VELESALOMU

Sodelavci elektro-remontnih delavnic smo se v sredo, 19. marca, na Voglu pomerili med seboj v veleslalomu. K izrednemu razpoloženju na progi je mnogo pripomoglo izredno lepo – sončno vreme. Delavci na žičnici so pripravili odlično progo, ki je bila ravno prav zahtevna za naše znanje. Po njej se je spustilo kar 20 tekmovalcev, končnega zmagovalca pa je dalo šele tekmovalstvo v dveh tekih.

Borba za vsa mesta je bila izredno zagrižena in napeta, največ znanja na progi pa je pokazal ob koncu Matjaž Pečar, ki je le za las prehitel ravno tako odličnega Janka Pagana. Tretje mesto si je prislužil Bogo Mrak, brez kolajne pa je ostal Mitja Kramar, ki je zasedel nevažno četrto mesto. Peti je bil ob koncu Marjan Milatovič.

Najbolje uvrščeni so prejel praktična darila, ki so jih prispevali sami tekmovalci. Simbolično nagrado pa je prejel tudi predzadnji – Jernej Štanfelj, saj je tudi predzadnji mesto dosegel težko.

Pozno popoldan smo se razšli zadovoljni in zagoreli od spomladanskega sonca, preživeli pa smo lep dan športne rekreacije.

-be-

DELAVCI TOZD RD V KEGLJANJU NA LEDU

Delavci TOZD Remontne delavnice so tekmovali med seboj v kegljanju na ledu za prvenstvo TOZD za leto 1980. Za rangiranje tega tekmovalstva so izbrali tekmovalstvo za prvenstvo Železarne. Tekmovalstvo se je udeležilo 54 tekmovalcev in tekmovalk.

Dosegli so naslednje rezultate:

Moški: 1. Franc Divjak – RTA – 47, 2. Miha Šlibar – PD – 46, 3. Franč Šolar – SRD – 40.

Ženske: 1. Joži Bakovnik – RTA – 28, 2. Zvonka Divjak – RTA – 16, 3. Zalka Hočevar – RTA – 5.

Ekipno: 1. PD (Šlibar, Horvat, Tušar, Zmitek) – 149, 2. SRD (Šolar, Šteblaj, Babič, Papič) – 148, 3. RTA (Divjak, Šteblaj, Dovžan, Moric) – 139, 4. ERD (Drobnak, Potočnik, Kučina, Pagon) – 102, 5. GRD (Alič, Humer, Ogris, Jekler) – 89.

Prvi trije tekmovalci in prva tekmovalka so osvojili praktične nagrade. Tolažniki nagradi sta osvojila: Edvard Tušar iz PD in Zalka Hočevar iz RTA.

Vodju tekmovalstva tov. Klinerju se zahvaljuje za pomoč pri izvedbi, osebu za vzdrževanje športnih objektov pa za možnost izvedbe razglasitve rezultatov.

m. d.

V PRIHODNIH LETIH SPREMENJENA ORGANIZACIJA ZIMSKIH SPOMINSKIH POHODOV NA STOL

V petek, 21. marca, je bila razširjena seja odbora za pohod na Stol, ki deluje v okviru koordinacijskega odbora planinskih društev jeseniške občine in občinskega odbora ZZZB NOV Jesenice. Poleg članov odbora za pohod so bili prisotni tudi predstavniki postaj GRS Jesenice in Radovljica, alpinisti, predstavniki planinskih, borčevskih in drugih organizacij, vojne pošte Radovljica, preživeli borci februarke bitke na Stolu leta 1942, predstavniki pokrovitelja pohoda ČGP Delo iz Ljubljane, enote PTT Jesenice in drugi.

Predsednik odbora je najprej zbranim poročal o pripravah in izvedbi 15. jubilejnega zimskega spominskega pohoda na Stol, ki je bil letos v dnevi od 15. do 17. februarja. Stalni odbor za pohod na Stol je tudi tokrat, kot je bilo poudarjeno, obsejal obsežno delo. Kot je bilo poudarjeno, so člani ob pomoči drugih posameznikov in organizacij vestno in odgovorno opravili svoje delo. Veliko pomoč so nudili člani Planinskega društva Jesenice, ki so dali na razpolago prostore društvu za nemoteno delo odbora za pohod na Stol, vso pomoč pa so nudili tudi vojniki in starešine vojne pošte Radovljica, predstavniki oddelka za ljudsko obrambo skupštine občine Jesenice in teritorialne obrambe Jesenice, predvsem pri nameščanju velikih šotorov pri Valvasorjevem domu. Seveda so tukaj še številne organizacije, ki so tudi letos prispevale finančna sredstva.

Tudi pohod je bil ocenjen kot uspešen. Prvi dan, ko je potoval mladinski pohod od Valvasorjevega doma, je bila sicer udeležba skromnejša, ostala dva dneva, ko je bil pohod na vrh Stola, pa se je na najvišji vrh povzpelo 4445 pohodnikov. Temna senca na celoten, sicer izredno uspešen pohod pa je padla v soboto, ko se je na pobočjih Stola zgodilo več nesreč. Več o tem so kasneje v razpravi spregovorili alpinisti in člani GRS.

Za letošnji pohod je bila izdana nova in bogatejša brošura, ki jo so prejeli vsi udeleženci. Poleg tega je odbor poskrbel za eno prijetno novost in sicer za razstavo o zgodovini Stola in o vseh dosedanjih zimskih spominskih pohodih na Stol. S sodelovanjem odbora so jo pripravili člani odbora triglavskih muzejske zbirke pri Planinskem društvu Dvojce-Mojstrana. Poročilo je sledilo zelo uspešna razprava, v kateri so sodelovali skorajda vsi prisotni. Ponovno je bilo poudarjeno, da je zimski spominski pohod na Stol velika in enkratna manifestacija, predvsem v pogledu manifestiranja vseh aktivnosti ljudske odpora in družbene samozasčite. Manifestacija ima v bistvu dvojni pomen. Ob krepitvi telesne vzdržljivosti in moči, se s tem pohodom ohranja tradicija naše revolucionarne preteklosti, ker je pohod vsako leto izveden v počastitev spomina borbe jeseniške čete na Stolu 20. februarja leta 1942.

Kot je rečeno, je bilo v razpravi izrečnih vrsto besed prav okrog nesreč, ki so se zgodile drugi dan pohoda. Ponovno je bilo poudarjeno, da so se zgodile izven markirane poti, ki so jo utrdili člani GRS

in alpinisti, vzroki skoraj vseh nesreč pa so bili nedisciplinarnost in nepoznavanje.

Ob tem se je seveda večkrat postavilo v ospredje vprašanje, kako s pohodi naprej. Letošnje nesreče ne narekujejo v prihodnje spreminjanje organizacije pohoda. Pokazalo se je, da vsi, ki se udeležujejo tega zimskega pohoda, le še niso zreli za takšen zimski vzpon. Najprej imamo seveda v mislih tiste samovoljce, ki so se obnašali kot, da so sami na Stolu. Da ne izgubljamo besed o tem, kako so se posamezniki vračali v vrha. Zaradi takih neodgovornih in nediscipliniranih pohodnikov, bi bilo po mnenju razpravljalcev, nesreč lahko še neprimerno več. Povsem jasno je, da alpinisti in člani GRS ne morejo na vsakem koraku krotiti samovolje posameznikov, saj imajo na pohodu dovolj dela z nadzorom in zavarovanjem poti in nadzorom nad varno potjo.

Vse to in še druge ugotovitve kažejo na to, da bo treba v prihodnjih pohodih odločno uvesti večji red in disciplino na celotni poti, od Valvasorjevega doma do vrha Stola in nazaj. Ob tem je izredno sprejemljiv predlog enega izmed razpravljalcev, ki je dejal, da naj bi se v prihodnje skrbeli miličniki – kadeti. Nadalje bo treba uvesti boljše vodniško službo in natančno opredeliti v kakšnih skupinah se bodo pohodniki vzpenjali proti vrhu. O vseh teh pobudah in predlogih bodo člani odbora za pohod na Stol razpravljali še na prihodnji seji.

Naj ob tem še dodamo, da je bilo v razpravi tudi poudarjeno, da je med odborom in družbenopolitičnimi organizacijami še vedno premalo povezave in skupnega sodelovanja.

Na razširjeni seji so za tem še podelili plakete posameznikom in organizacijam, ki so največ prispevali pri organizaciji in izvedbi vseh dosedanjih pohodov na Stol. Med posamezniki so plakete prejeli preživeli udeleženci borbe na Stolu leta 1942: Ivanka Kozar, Franc Konobelj-Slovenec, Ivan Vovk-Živan, Ciril Triler-Ciro in Anton Matoh-Stempel. Med najbolj aktivnimi posamezniki pri organizaciji pohodov pa so plakete prejeli še: podpolkovnik Danilo Džurovič, Vladimir Stojan, Ančka Stojan, Dragica Miklič, Avgust Delavec, Janez Krušič, Karel Pureber, Ivan Saksić, Jaka Čop, Stane Škrabar, Jože Bernard, Peter Ježek, Jože Makovec, Drago Grbavac, Franc Kreuzer, Marjan Bizjak in Janez Košnik. Med organizacijami pa so plakete prejeli: GRS Jesenice, GRS Radovljica, GRS Mojstrana, GRS Rateče in GRS Kranjska Gora, PD Jesenice, PD Radovljica, PD Javornik-Koroška Bela, postaja milice Jesenice, železarnice Jesenice, TTKS Jesenice, občinski odbor ZZZB NOV Jesenice, Ljubljanska banka – temeljna banka Gorenjske, ČGP Delo Ljubljana, krajevni odbor ZB NOV Žirovnica, PTT Kranj – enota Jesenice, alpinistični odsek Jesenice, Elektro Žirovnica, Gled BG – enota Jesenice, Lovska družina Stol in mladinski odsek PD Jesenice.

J. Rabič

JESENIŠKE UMETNOSTNE DRŠALKE NA DRŽAVNEM PRVENSTVU

V prvi polovici marca je bilo v Subotici letošnje državno pionirsko prvenstvo v umetnostnem drsanju. Organizator prvenstva je bil hokejski drsalni klub Spartak iz Subotice, sodelovali pa so mladi drsalci iz sedmih jugoslovanskih drsalnih klubov. Slovensko zastopstvo na tem prvenstvu so predstavljale mlade tekmovalke drsalnega kluba Celje in hokejsko drsalnega kluba Jesenice.

Ob tem velja poudariti, da so organizatorji poleg uradnega tekmovalstva pripravili tudi pravo manifestacijo drsanja in sicer z naslovom »melodija na ledu«. V dveh skupinskih tekih so na tej prireditvi nastopile tudi mlade jeseniške drsalke in pozele največ priznanja pri gledalcih.

Na letošnjem prvenstvu je nastopilo 31 pionirk, pet pionirjev in dva para. Pri vseh

tekmovalcih je bilo opaziti, da so se pripravili zelo dobro, saj so gledalci na ledu lahko videli resnično veliko lepega umetnostnega drsanja, to pa je seveda zagotovilo, da imamo pri nas uspešne mlade rok drsalke. To je seveda spodbuda tudi za oba slovenska drsalna kluba in sicer Celje in Jesenice, ki imata v svojih sredinah resnično veliko obetajočega mladega kadra.

Jeseniške drsalke so se na prvenstvu uvrstile od 7. do 24. mesta.

REZULTATI:
1. Popović (Beograd) 42,96, 2. Aubrecht (Celje) 41,69, 3. Šmid (Zagreb) 39,73... 7. Kurboš 39,24, 10. Vauhnik 38,07, 14. Kučina, 15. Šteblja, 25. Hlenič (vse Jesenice).

J. Rabič

TELOVADKE NA KRIERIJSKEM TEKMOVANJU

Povsem pa se je spet izgubila na gredi in zaradi nezbratosti kar trikrat padla z orodja.

Več napak je napravila tudi Pogačnikova, zato ob strogem kriteriju sojenja ni mogla pričakovati več. Še najboljša je bila na preskoku, kjer je za skok »jamašita« (ocenjuje se od 9,40 navzdol) prejela oceno 8,40.

Zmagovalka v tej kategoriji Marija Žvab je telovadila brez napak in kljub dokaj trdi, za oko ne lepi telovadki, zbrala največ točk. Verjetno pa bi bil vrstni red prvih osem tudi nekoliko drugačen, če bi bile sodnice na gredi nekoliko bolj objektivne.

V zveznem razredu (V. selekcija) je tekmovala samo pet telovadk, vse, razen Janne Dokl, ki je še v bolnici zaradi operacije noge. Najboljša je bila Alenka Zupančič, ki je telovadila brez večjih spodrajšev, najbolje pa na parterju, kjer bi ji lahko sodnice mirno prisodile višjo oceno. Drugo uvrščena Marija Kavšek iz Novega mesta je bila kar celo točko za Alenko.

REZULTATI:
II. selekcija – EKIPE (6): 1. Ljubljanska gimnastična zveza 156,60, 2. Tabor II – Ljubljana 144,05, 3. Novo mesto 129,25.

POSAMEZNO (43): 1. Andreja Kraševac (Zelena jama) 39,40, 2. Marija Tušek 39,20, 3. Helena Kopal (obe LGZ) 38,95.

III. selekcija – EKIPE (4): 1. LGZ 142,00, 2. Sp. Šiška 140,90, 3. Novo mesto 119,35, 4. Jesenice 113,00.

POSAMEZNO: (18): 1. Barbara Miklič (LGZ) 35,60, 2. Marija Trontelj (Sp. Šiška) 35,45, 3. Tanja Detiček (LGZ) 35,40, 4. Marijeta Muženič in Monika Valčič (obe Sp. Šiška) 35,60, 6. Zlatka Čirič (Z. jama) 34,80, 7. Lea Mesarič (Jesenice) 34,75, 8. Ana Markun (Sp. Šiška) 34,65, 9. Karmen Gasar (Jesenice) 32,15, 10. Katka Pucelj (Novo mesto) 31,65, 11. Urška Papet (Novo mesto) 31,75, 12. Stanka Pogačnik (Jesenice) 37,35.

V. selekcija (5): 1. Alenka Zupančič (Sp. Šiška) 37,35, 2. Marija Kavšek 36,35 (Novo mesto), 3. Tea Ile (Sp. Šiška) 36,15, 4. Nataša Kočevar (Novo mesto) 36,10, 5. Ivica Lutar (Sp. Šiška) 35,85.

LM.

ODPRTO PRVENSTVO ZA POKAL KRANJSKE GORE

V nedeljo, 23. marca, so prizadevni organizatorji SK Kranjska gora organizirali v Brsnini v Kranjski gori odprto prvenstvo Kranjske gore za pokal Kranjske gore.

Zbralo se je preko sedemdeset tekmovalcev vseh kategorij. Zanimanje za to prireditev je bilo zelo veliko. Če bi vreme ne ponagajalo, bi bilo tekmovalcev v vseh kategorijah še znatno več. Tudi za številne gledalce ob progi je bilo tekmovalstvo poseben užitek, saj so se spustili po progi tudi mnogi nekdajni in današnji tekmovalci. Nekateri od njih zastopajo jugoslovanske barve na največjih tekmovalnih doma in v tujini.

Po posameznih kategorijah so bile uvrstitev naslednje:

Cicibanke (do 8 let): 1. Sandra Kotnik, Cicibani (do 8 let): 1. Sebastijan Gasperin, 2. Uroš Oman, 3. Duško Džoković... Cicibanke (do 11 let): 1. Mojca Novak, 2. Vesna Dolžan, 3. Romana Kotnik... Cicibani (do 11 let): 1. Bor Rojnik, 2. Jani Petar, 3. Grega Gosar... Pionirke (do 15 let): 1. Svetlana Džoković.

MN

PODREKAR TRETJI V SLALOMU

V Kranjski gori so se v soboto in nedeljo, 22. in 23. marca, merili med seboj mlajši mladinci in mladince za republiške naslove v veleslalomu in slalomu. Na Podkorenju so se v soboto pomerili v veleslalomu, vendar pa tu mladinci jeseniške občine niso dosegli pomembnejših uspehov. Nedeljski slalom pa je morilo izredno slabo vreme, saj je bil izveden v pravem snežnem meteu. Tokrat pa se je odrezal naš Aleš Podrekar, ki je zasedel zelo dobro tretje mesto, ostali naši tekmovalci pa kot prejšnji dan tudi tokrat niso dosegli pomembnejših uspehov.

REZULTATI:
Veleslalom – fantje: 1. Grašič – Alpet. 1:10,86, 2. Petrovič – Nov. 1:11,53, 7.

bef

KORAK V MNOŽIČNOST IN TUDI KVALITETO

Strelski šport, ki ima v jeseniški občini sicer bogato tradicijo, se posebno v zadnjih letih srečuje z najrazličnejšimi težavami. Čeprav vedno znova in znova poudarjamo pomen strelskega športa v okviru naših obrambnih priprav, pa ugotavljamo, da lepe besede vse preprosto rade ostanejo zapisane le na papirju. Medtem, ko moramo pohvaliti, da je po nekajletnem mrtvilu le spet zaživelo delo občinske strelske zveze Jesenice, pa seveda besed pohvale ne moremo izreči za posamezne strelske družine v krajevnih skupnostih jeseniške občine. Le ponekod se stvari obračajo na bolje, skratka zavedajo se pomena strelskega športa.

Ce zapišemo, da je delo strelske družine Janez Mrak Dvojce-Mojstrana resnično že vrsto let utečeno, pa moramo za strelsko družino Triglav Javornik-Koroška Bela dodati, da se je resnično predramila v zadnjih dveh letih in si zelo hitro pridobila ugled najbolj aktivne in najbolj delovne družine v jeseniški občini. To pa je seveda tudi glavni razlog, da družino nekoliko podrobneje predstavimo.

Danes strelska družina Triglav šteje 108 članov, od tega je 26 mladincev in 28 pionirjev. Zbirališče strelcev iz krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela je v zgornjih prostorih doma Julke in Albina Pihernik na Javorniku, kjer so si lani uredili sodobno strelišče za zračno orožje, ki je trenutno edino in najbolj opremljeno v jeseniški občini. Dolgo časa so člani družine resnično živeli le za omenjeno strelišče. Ni jim bilo žal prostega časa za udarniško delo in kot so ob slovesni otvoritvi novega strelišča povedali, so opravili nič manj kot 1800 prostovoljnih udarniških ur. Seveda z golimi rokami le niso zmogli vsega, materialno jim je največ pomagala železarna.

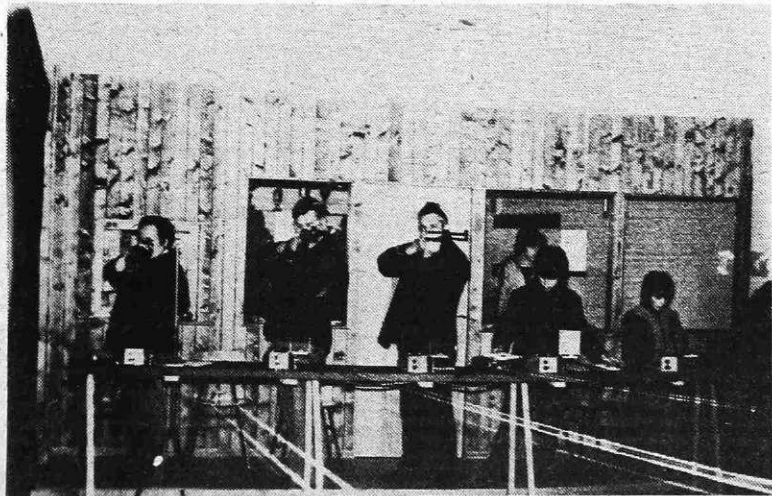
Jesenice, ki je sedaj tudi pokrovitelj strelišča. Nekaj denarne in druge pomoči so dobili tudi od drugih delovnih organizacij, TTKS Jesenice in občinske strelske zveze Jesenice.

Ob tem lepem delovnem uspehu so strelci lani proslavili tudi 30-letnico obstoja družine. Združili so jo s praznovanjem 22. decembra – dneva JLA. Ob tej priložnosti so najzaslužnejšim podelili tudi zlate, srebrne in bronaste plakete in pisna priznanja.

Seveda ob vsem tem niso zanemarjali osnovne dejavnosti, strelskih tekmovalnih, treningov in vzgoje mladega kadra. Število tekmovalcev se je seveda povečalo z otvoritvijo novega avtomatskega strelišča. Ze za otvoritev so izvedli tekmovalstvo med domačimi ekipami na Javorniku, v sodelovanju z graničarji. Ob 30-letnici so organizirali šestorboj med gorenjskimi strelskimi družinami. Poleg ostalih tekmovalnih so organizirali tudi tekmovalstva sindikalnih ekip in ekip iz posameznih TOZD in OZD. V družini sodijo med najboljše strelce Jože Otrin, Danilo in Vera Svetlin ter drugi, ki so na raznih tekmovaljih dosegli izredne uspehe, tudi na republiških in državnih tekmovaljih.

Z vsestransko aktivnostjo člani strelske družine Triglav nadaljujejo tudi letos. Nekaj tekmovalcev so že izvedli, več pa jih imajo še v programu. Seveda strelci niso tudi brez drugih načrtov. Med drugim razmišljajo tudi o gradnji novega strelišča še za malokalibrsko puško in za vojaško puško. Nadalje bo letos vse delo usmerjeno v množičnost in pridobivanje novih članov. Stremeli bodo za večjo kvaliteto ter za še boljše rezultate na vseh tekmovaljih.

J. Rabič

Na strelišču strelske družine Triglav Javornik-Koroška Bela (Foto V Hribar)